

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Návrh testových otázek pro všechny profesní úrovně na základě existujícího Čtyřúrovňového modelu vzdělávání preventivních pracovníků ve školství

Editovala a uspořádala

Veronika Pavlas Martanová

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Úvod	3
Členění a vznik dokumentu	4
Mapované oblasti (znalosti - A, dovednosti - B, kompetence - C)	6
Preventivní pracovník na základní úrovni.....	11
Primárně preventivní minimum	11
Teoretická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 1U – A, znalosti.....	11
Praktická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 1U – B, dovednosti	43
Praktická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 1U – C, kompetence	56
Témata pro alternativní ústní zkoušku pro 1U – B+C, hodnocení dovednostní a kompetencí kombinovaným způsobem	64
Preventivní pracovník na středně pokročilé úrovni	67
Teoretická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 2U – A, znalosti.....	67
Praktická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 2U – B, dovednosti	100
Praktická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 2U – C, kompetence	109
Témata pro alternativní ústní zkoušku pro 2U – B+C, hodnocení dovednostní a kompetencí preventivního pracovníka na středně pokročilé úrovni kombinovaným způsobem	115
Preventivní pracovník na pokročilé úrovni.....	119
Teoretická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 3U – A, znalosti.....	119
Praktická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 3U – B, dovednosti	158
Praktická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 3U – C, kompetence	163
Témata pro alternativní ústní zkoušku pro 3U – hodnocení dovednostní a kompetencí kombinovaným způsobem	170
Preventivní pracovník na expertní úrovni	176
Teoretická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 4U – A, znalosti.....	176
Praktická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 4U – B, dovednosti	186
Praktická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 4U – C, kompetence	198
Literární zdroje a zdroje ke studiu	206
Internetové zdroje:.....	211

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Úvod

Sestavená pracovní skupina v každém ze čtyř regionů vytvořila unikátní **Návrh testových otázek pro všechny profesní úrovně na základě existujícího Čtyřúrovňového modelu vzdělávání preventivních pracovníků ve školství¹**. Tyto 4 úrovně se týkají preventivních pracovníků na základní úrovni (preventivní minimum), kteří vstupují do škol či preventivně pracují se žáky na základní úrovni ve všeobecné primární prevenci (určená pro všechny bez rozlišení rizika), dále pak středně pokročilých preventivních pracovníků, kteří preventivně pracují se specifickými skupinami žáků či realizují náročnější preventivní programy (selektivní primární prevence určená pro specificky rizikové skupiny žáků). Dále pak třetí úrovně, kdy hovoříme o pokročilých preventivních pracovnících, kteří realizují náročné programy primární prevence s jedinci, u nichž bylo identifikováno zvýšené riziko výskytu rizikového chování (indikovaná primární prevence) a jsou též schopni preventivní aktivity organizovat (pracovat jako vedoucí programů). Pracovníci na této – třetí úrovni jsou též definováni vyhláškou č. 72/2005 Sb. a v její novelizaci z roku 2011 tj. školní metodici prevence, oblastní metodici prevence v PPP, školní či poradenský psychologové věnující se preventivním aktivitám s žáky. Čtvrtá úroveň zahrnuje expertní preventivní pracovníky, kteří se mohou kromě náročných preventivních programů věnovat i koncepční činnosti v oblasti primární prevence (např. krajští školští koordinátoři prevence či certifikátoři v oblasti PP rizikového chování).

Pomocí zmíněných testovacích otázek je možné nezávisle posoudit, na které úrovni PP se daný preventivní pracovník nalézá a jaké činnosti v oblasti PP je schopen adekvátně vykonávat. Tyto testové soubory byly pilotně ověřeny. Vzhledem k tomu, že soubory testových otázek i praktických úkolů pro posouzení znalostí, dovedností i kompetencí na dané úrovni byly tvořeny 4 nezávislými odbornými subjekty, lze garantovat objektivitu posuzování. V rámci pilotáže byly testové soubory otestovány na všech úrovních účastníků a centrálně pak byla zaručena jejich vyváženost a srovnatelnost nároků.

Byl vytvořen konkretizovaný **Kvalifikační standard** pro každou ze 4 úrovní.

¹ Čtyřúrovňový model vzdělávání, který byl vytvořen v rámci projektu financovaného z evropských strukturálních fondů VYNSPI I. a v roce 2012 vyšel v publikaci: Charvát, M., Jurystová, L., Miovský, M., (2012). Čtyřúrovňový model kvalifikačních stupňů pro pracovníky v primární prevenci rizikového chování ve školství. Praha: Univerzita Karlova v Praze & Togga.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Členění a vznik dokumentu

Dokument je rozdělen do čtyř oddílů dle úrovně kvalifikace preventivního pracovníka, které jsou danými otázkami a okruhy hodnoceny. Je tedy členěn na oddíly:

- Preventivní pracovník na základní úrovni
- Preventivní pracovník na středně pokročilé úrovni
- Preventivní pracovník na pokročilé úrovni
- Preventivní pracovník na expertní úrovni

Všechny zde uvedené otázky a okruhy vznikly v rámci pilotního testování kvalifikace preventivního pracovníka v oblasti školské prevence v projektu VYNSPI 2. Na jejich tvorbě se podílely čtyři regionální organizace zabývající se prevencí, tyto návrhy byly organizacemi pilotně ověřeny na 134 respondentech ze všech 4 úrovní, problematické otázky byly se testových setů odstraněny a tyto zdroje následně kompletovány do tohoto rozsáhlého dokumentu.

Každý oddíl pak ve shodné struktuře nabízí **Teoretickou část, kde je uveden soubor otázek pro písemné testování**. Tato písemná – testová část mapuje znalosti respondentů. Tyto testové otázky pro písemné testování mohou být použity též jako zdroj pro on-line testování.

Nabízíme zde několik druhů otázek: s jednou správnou odpovědí, s více správnými odpověďmi a otázky otevřené. Členění otázek je zvoleno dle úrovně preventivních pracovníků, konkrétní znalosti pro každou úroveň požadované Čtyřúrovňovým modelem viz tabulka s. 6-10. U každé otázky je uvedeno, kterou konkrétní položku (znalost) zjišťuje prostřednictvím specifického kódu. (viz zmíněná tabulka s. 6-10). U každé otázky pro písemné zkoušení je uvedena správná odpověď na tuto otázku.

Nabízíme zde soubor otázek, z něž je možné vygenerovat žádoucí počet při tvorbě hodnotícího testu. Při samotném sestavování testu v budoucnosti lze variovat mezi několika druhy otázek – s 1 správnou odpovědí, s více správnými odpověďmi a otevřené otázky, u nichž očekáváme, že se v odpovědi vyskytnou klíčová slova, aby bylo možno uznat její správnost. Písemný test by měl obsahovat 30 – 40 otázek a doba jeho řešení by měla být stanovena na: na 1. a 2. úrovni 50 minut, a na 3. a 4. úrovni pak 60 minut.

Další část pak nabízí otázky a okruhy pro **Ústní část – mapující dovednosti a kompetence na dané úrovni**. U ústních okruhů /otázek a modelových situací je správná odpověď formulována jen v některých případech. Některé otázky jsou formulovány jako alternativní. Nabízí různé možnosti a varianty posuzování dovedností a kompetencí na dané úrovni, tak jak je vytvořily regionální týmy. Po evaluaci, kde byla posouzena jejich funkčnost, byly dané okruhy upravovány.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Metoda tvorby a výběru otázek

Otázky byly vytvořeny regionálními týmy.

Následně byly pilotovány na 134 pracovnících z praxe. Pilotáž se ukázala jako velmi náročná pro většinu respondentů, proto vznikla potřeba mírně snížit nároky: např. hodnocení na 60%, odstranění/přemístění/přeformulování některých otázek.

Byly vyjmuty problematické okruhy, které vykazovaly více jak 75% obtížnosti a nesrozumitelnosti, více jak 75 % chybovost a nevhodnost. Vzhledem k tomu, že počty zkušenských, kteří prošli pilotáží, byly nevyrovnané vzhledem k požadovaným monitorovacím indikátorům, konkrétně 64% tvořili respondenti na pokročilé úrovni (86 pracovníků, převážně školních metodiků prevence), zatímco ostatní úrovně pokrývaly: 13,5% vzorku na základní úrovni (18), 12% na středně pokročilé úrovni (16 pracovníků), 10,5% - 14 pracovníků na expertní úrovni, je potřeba brát i stávající výsledky s jistou rezervou. Také ústní okruhy nemohly být pilotovány v plném rozsahu (nebylo možné se dotázat na všechny okruhy/ otázky, každý respondent odpovídal pouze jednu či dvě otázky při ústním zkoušení). Pro objektivnější a metodologicky správné posouzení testových setů by tedy bylo třeba posoudit celou testovou baterii na větším množství respondentů.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Mapované oblasti (znalosti - A, dovednosti - B, kompetence - C)

Na následujících stranách je uvedena tabulka mapovaných oblastí (znalosti, dovednosti, kompetence) na všech sledovaných úrovních dle Čtyřúrovňového modelu. U každé položky je uveden jedinečný Položka položky, který pomáhá následně u konkrétně formulovaných otázek v testových souborech určit, jakou oblast (položku) konkrétně testují.

ú r o v e ň	Znalost (A)/ Dovednost (B) /kompetence (C)	celý Polož ka	Znění
1	A	1A1	Rozlišuje efektivní a neefektivní typy primárně preventivních intervencí.
1	A	1A2	Zná základy vývojové psychologie a fungování lidské psychiky v období dětství a dospívání.
1	A	1A3	Zná hlavní formy a projevy rizikového chování u dětí a mládeže.
1	A	1A4	Ovládá dílčí odborné znalosti ze specifické oblasti prevence RCH, na kterou se specializuje.
1	A	1A5	Zná základní etické, právní a profesionální normy a standardy pro práci s dětmi a mládeží.
1	B	1B6	Používá osvětovou a edukační formu PPRCH.
1	B	1B7	Umí pracovat interaktivní formou se středně velkou skupinou dětí či mládeže.
1	B	1B8	Všímá si dění ve skupině i nápadností v chování jednotlivců
1	B	1B9	Rozvíjí a vhodně používá své komunikační a prezentační dovednosti.
1	B	1B10	Dokáže rozpoznat a profesionálně reagovat na chování překračující sociální normy.
1	C	1C11	Je schopen připravit program všeobecné PP v oblasti, na kterou se specializuje, dle doporučených postupů.
1	C	1C12	Zvládne vést program všeobecné PP a přizpůsobit ho daným podmínkám a cílové skupině.
1	C	1C13	Dokáže ve skupině, se kterou pracuje, rozeznat ohroženého jedince a předat ho do návazné péče.
1	C	1C14	Je schopen předat informace o RCH, na které se specializuje, přijatelnou a vyváženou formou.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1	C	1C15	Uplatňuje hranice profesionálního vztahu, informuje pověřené osoby o případných nestandardních situacích a nepřekračuje své kompetence.
2	A	2A16	Zná výzkumem ověřené efektivní typy preventivních intervencí a rozumí jejich principu. Zná základy sekundární a terciární prevence a síť institucí, které tyto služby poskytují.
2	A	2A17	Rozumí fungování psychiky a odlišnostem ve vnímání, prožívání, jednání a chování v období dětství a dospívání včetně skupinových procesů.
2	A	2A18	Rozlišuje specifické formy a projevy rizikového chování u jednotlivců i skupin a zná jejich typické potřeby.
2	A	2A19	Ovládá a doplňuje si repertoár technik práce se skupinou včetně doporučení a komentářů k vhodnosti jejich použití.
2	B	2B20	Uplatňuje principy PP založené na rozvoji životních dovedností a práci s normativním přesvědčením.
2	B	2B21	Využívá psychologické a pedagogické principy k vedení malé a středně velké skupiny.
2	B	2B22	Rozpozná existující normy a pravidla skupiny či komunity, je citlivý k odlišnostem v životním stylu, kulturním a jiným jedinečným potřebám skupiny či komunity. Řeší výskyt RCH či jinou mimořádnou událost dle doporučených krizových plánů a postupů.
2	B	2B23	Používá zaměřené pozorování a aktivní empatické naslouchání k identifikaci aktuální situace ve skupině.
2	C	2C24	Je schopen připravit program všeobecné či selektivní PP s jednoznačně přítomnými funkčními prvky dle doporučených postupů.
2	C	2C25	Zvládne vést program všeobecné či selektivní prevence a přizpůsobit ho aktuálnímu stavu a potřebám cílové skupiny.
2	C	2C26	Je schopen navázat s cílovou skupinou rovnocenný pracovní vztah a vytvořit a udržet atmosféru důvěry a bezpečí, dokáže rozpoznat potenciálně rizikové situace v konkrétní skupině a reagovat na ně vhodným způsobem.
2	C	2C27	Zvládá řešení mimořádných situací, přičemž dokáže rozeznat, co je a co není schopen zvládnout vlastními silami, dodržuje zásady psychohygieny.
3	A	3A28	Zná současné výzkumem podložené trendy, modely a strategie v PP, je obeznámen s aktuální nabídkou programů a metodik.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3	A	3A29	Zná legislativu věnující se problematice PPRCH a návazným oblastem (př. sociálně-právní ochraně dětí).
3	A	3A30	Zná velmi dobře všechny typy RCH popsané v dostupné odborné literatuře i způsoby jejich zjišťování.
3	A	3A31	Zná základy poradenské a školní psychologie, speciální pedagogiky a psychopatologie.
3	A	3A32	Zná doporučené krizové postupy v případě výskytu RCH v konkrétním zařízení, kde působí.
3	A	3A33	Chápe nejčastější v oboru identifikovaná úskalí, rizika a konflikty, které mohou nastat při preventivní práci na úrovni jednotlivce, skupiny, organizace či komunity.
3	B	3B34	Umí efektivně vést dokumentaci o činnostech a událostech týkajících se PPRCH v daném zařízení.
3	B	3B35	Umí vytvořit síť aktivních kontaktů na instituce působící v oblasti PPRCH ve svém okolí a udržovat ji aktuální.
3	B	3B36	Ovládá základní metody evaluace a zhodnocení stavu RCH v daném zařízení.
3	B	3B37	Dokáže efektivně komunikovat s dospělými a motivovat je ke spolupráci, zejména při práci s rodiči a zákonnými zástupci či svými kolegy (případně i s médii).
3	B	3B38	Dokáže v rámci časné intervence vést poradenský či motivační rozhovor.
3	B	3B39	Uplatňuje etické a profesionální standardy za účelem minimalizace možného poškození svěřených klientů a posilování integrity primárně preventivních pracovníků.
3	C	3C40	Je způsobilý vytvořit a pravidelně aktualizovat minimální preventivní program pro konkrétní školu či jiné zařízení, kde působí.
3	C	3C41	Je schopen implementovat a udržet efektivní systém PPRCH v rámci školy či organizace, kde působí.
3	C	3C42	Pravidelně používá evaluačních a monitorovacích nástrojů za účelem zhodnocení výchozího stavu RCH. Dokáže zjistit potřeby cílových skupin a implementovat vhodné intervence.
3	C	3C43	Je schopen svým kolegům poskytnout odbornou radu, dokáže po odborné stránce naplnit svou poradenskou roli.
3	C	3C44	Zvládne vést program indikované PP či včasné intervence dle doporučených postupů.
3	C	3C45	Je příkladem spolupracujícího přístupu, celoživotního vzdělávání,

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

			mravní bezúhonnosti a zdravého životního stylu.
4	A	4A46	Ovládá na expertní úrovni svůj původní obor a překryvy tohoto oboru s PPRCH.
4	A	4A47	Zná relevantní legislativu věnující se problematice primární prevence a krizové postupy v případě výskytu RCH, překračující normy školy, školského zařízení nebo organizace.
4	A	4A48	Zná detailně síť organizací věnujících se PPRCH a zná též systémy návazné péče pro všechny formy RCH na celostátní případně i evropské úrovni.
4	A	4A49	Ovládá didaktiku a teorii vzdělávání dospělých a principy trenérství (lektorování).
4	A	4A50	Ovládá základy odborné supervize, a principy psychologického poradenství, mentoringu, koučingu a chápe odlišnost těchto přístupů.
4	B	4B51	Používá metodiku tvorby, standardizace a ověřování primárně preventivních programů a diagnostických nástrojů.
4	B	4B52	Umí vytvářet v praxi uplatnitelné krizové metodické postupy v případě výskytu RCH.
4	B	4B53	Používá vhodné komunikační a manažerské strategie pro propagaci, fundraising, koordinaci a motivaci důležitých institucí a osob v rámci komunity či regionu.
4	B	4B54	Dokáže srozumitelně zprostředkovat (naučit) teoretické znalosti i praktické dovednosti potřebné pro preventivní práci s dětmi a mládeží anebo dospělými.
4	B	4B55	Dokáže zorganizovat a vést intervizní, případně supervizní skupiny a systematicky poskytovat podporu a posilovat motivaci pracovníků v primární prevenci na nižších úrovních.
4	C	4C56	Je schopen tvorby, adaptace, implementace či evaluace nových metod, metodických materiálů a programů PP vhodných vzhledem k potřebám cílových skupin.
4	C	4C57	Je schopen jako externí expert na pozvání organizace ve své působnosti zvládnout kritickou situaci u jednotlivce či v kolektivu pomocí zásad krizové intervence či senzitivního šetření.
4	C	4C58	Tvoří a podporuje technické zázemí a síť profesionálů a institucí včetně donátorů na poli prevence v oblasti své působnosti dle zásad komunitního přístupu v PPRCH.
4	C	4C59	Vytváří, realizuje a garantuje kurzy a jiné formy vzdělávání pro pracovníky v PP, je autorizovanou osobou pro uznávání

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

			kvalifikací na všech úrovních.
4	C	4C60	Celoživotně se vzdělává v oblasti PPRCH a odborně přispívá publikováním svých zkušeností, je po odborné stránce respektovanou osobou v rámci regionu.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Preventivní pracovník na základní úrovni

Primárně preventivní minimum

Teoretická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 1U – A, znalosti

Tuto část je vhodné hodnotit pomocí písemného testu / on-line testu s časově limitovaným přístupem a registrací. Teoretická část zkoušky pro stupeň 1U, Preventivní pracovník na základní úrovni nabízí celkem 131 otázek. Lze z nich vybírat a variovat typy uzavřených otázek s jednou správnou odpovědí či s více správnými odpověďmi i otázky otevřené. Pro jednotlivý test je vhodné vybrat cca 30 otázek pro daný časový limit 50 minut.

Tato část zahrnuje následující znalosti:

- 1A1 Rozděljuje efektivní a neefektivní typy primárně preventivních intervencí.
- 1A2 Zná základy vývojové psychologie a fungování lidské psychiky v období dětství a dospívání.
- 1A3 Zná hlavní formy a projevy rizikového chování u dětí a mládeže.
- 1A4 Ovládá dílčí odborné znalosti ze specifické oblasti prevence rizikového chování.
- 1A5 Zná základní etické, právní a profesionální normy a standardy pro práci s dětmi a mládeží

1) Co by mělo být součástí úvodu preventivního programu? Položka 1A1. Platí a, b, c, d.

- a) informace o tom, co se bude v programu dělat.
- b) sdělení, jaký je jeho cíl.
- c) motivovat k práci nejlépe zábavnou aktivitou uvádějící do tématu.
- d) představení vyučujícího, pokud ho děti neznají.

2) Co by mělo být obsahem hlavní části preventivního programu. Položka 1A1. Platí b.

- a) Zahřívací aktivita.
- b) Hlavní téma a práce skupiny (např. diskuze, hra, nácvik).
- c) Zpětná vazba.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- d) Představování žáků.
- 3) Co by měl obsahovat závěr preventivního programu? Položka 1A1. Platí a, b, c.**
- a) **Zodpovězení případných otázek.**
 - b) **Shrnutí, zpětná vazba od žáků.**
 - c) **Ocenění žáků za aktivitu.**
 - d) Diskuze k tématu.
- 4) Pokud se vyučující při programu primární prevence soustředí pouze na negativní následky rizikového chování, jaký efekt to může mít na žáky? Položka 1A1. Platí a, b, c, d.**
- a) **Krátkodobý.**
 - b) **Program na ně může působit nevěrohodně.**
 - c) **Mohou být výrazně potichu a/nebo hodně rušit.**
 - d) **Vyučující ztrácí důvěru žáků.**
- 5) Co musí obsahovat program primární prevence, aby splnil svůj účel? Položka 1A1. Platí a, b, c, d.**
- a) **Cíl.**
 - b) **Jasně vymezení, pro koho je určen.**
 - c) **Prostor pro vyjádření názorů a postojů žáků.**
 - d) **Místo pro zpětnou vazbu.**
- 6) Je vhodné používat v preventivním programu film? Položka 1A1. Platí a, d.**
- a) **Ano, ale pouze jako doplněk ostatních aktivit.**
 - b) Ne, nikdy.
 - c) Ano, film je nejlepší preventivní prostředek.
 - d) **Ano, ale je třeba uvést cíl využití filmu, prodiskutovat ho se žáky a vyvodit z něj závěry.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

7) Jaké informace potřebujete pro přípravu efektivního preventivního programu? Položka 1A1.

Platí a, b, c.

- a) **Pro koho je určen.**
- b) **Pro koho určen není.**
- c) **Jaký je jeho cíl a počet žáků.**
- d) Cíl a počet žáků není třeba vědět.

8) Program primární prevence pro třídu 25 žáků je vhodnější než hromadná beseda (např. pro více tříd najednou), protože: Položka 1A1. Platí a, b, c.

- a) **je možné zapojit všechny žáky.**
- b) **Ize lépe sledovat reakce žáků.**
- c) **Ize využít např. zpětnou vazbu, interaktivní hry atd.**
- d) není vhodnější, záleží na tématu.

9) Jak může vyučující svou přípravou ovlivnit pozitivní naladění třídy? Položka 1A1. Platí a, b, c, d.

- a) **Plánováním hodiny.**
- b) **Dochvilností, trpělivostí.**
- c) **Aktivním zapojením žáků do hodiny.**
- d) **Dobrou organizací výuky.**

10) Vyučující, který nepoužívá prvky interaktivní výuky, se může u žáků setkat: Položka 1A1. Platí a, b, c, d.

- a) **s nezájmem.**
- b) **s rušením.**
- c) **s únavou žáků.**
- d) **s porušováním pravidel.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

11) Která z následujících preventivních aktivit působí na její účastníky nejméně efektivně vzhledem k cílům všeobecné primární prevence? Položka 1A1. Platí a.

- a) Externista, který ve třídě udělá jednou za rok přednášku o prevenci kriminality
- b) Diskuze v kruhu v rámci hodiny Člověk a jeho svět na prvním stupni základní školy.
- c) Aktivita při třídnické hodině na téma „Třída, kam chodím rád“

12) Školní program prevence v oblasti návykových látek, který je postaven na zastrašování („drogy vám zničí život“), je: Položka 1A1. Platí c.

- a) Účinný, ale jen u mladších dětí.
- b) Účinný, a je vhodné ho opakovat víckrát u všech věkových skupin
- c) Neúčinný a nepatří mezi efektivní prevenci.

13) Co je to selektivní primární prevence? Položka 1A1. Platí b.

- a) Program všeobecné primární prevence zaměřený například jen na návykové látky.
- b) Program prevence zaměřený na menší skupiny osob nebo jednotlivce, kteří jsou vystaveni většímu riziku vzniku a vývoje některých forem rizikového chování, než je tomu u zbytku populace.
- c) Program prevence pro skupinu nebo jednotlivce, kteří jsou vystaveni působení výrazně rizikových faktorů nebo u kterých se již vyskytly projevy rizikového chování

14) Která položka z následujícího výčtu patří do **specifické** primární prevence? Položka 1A1. Platí

a)

- a) Mediální kampaň zaměřená na prevenci kouření dětí.
- b) Školní program zaměřený na zvládání stresu a úzkostí.
- c) Krizový plán školy.

15) Kdy je vhodné, aby se děti začaly zapojovat do programů primární prevence? Položka 1A1.

Platí a)

- a) V předškolním věku, ideálně ve školce
- b) Od prvního stupně, ideálně v první třídě
- c) Od druhého stupně, ideálně v šesté třídě

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

16) Jak nejlépe udržíte pozornost žáka v hodině? Položka 1A2. Platí a, b, c.

- a) **Pestrým programem, který zaujme.**
- b) **Oceňováním žáků a podporou.**
- c) **Zapojením humoru do hodin.**
- d) Poukazováním na to, co žáci nedělají a mají dělat.

17) Jakým způsobem vede vyučující preventivní program? Položka 1A2. Platí b, c.

- a) Vede výklad jako u jiných hodin.
- b) **Dává prostor žákům k vyjádření jejich názorů a postojů, je spíše moderátorem, iniciátorem.**
- c) **Působí stejnoměrně na složku znalostní, dovednostní a postojeovou.**
- d) Působí nejvíce na složku znalostní.

18) Jakým způsobem můžete získat od žáků zpětnou vazbu na právě probrané téma? Položka 1A2. Platí a, b.

- a) **Jeden po druhém krátce řekne, co si z programu odnáší.**
- b) **Různými technikami.**
- c) Nelze to zjistit.
- d) Není třeba vždy zjišťovat.

19) Z jakého důvodu je vhodné uspořádat sezení žáků na preventivní program do kruhu? Položka 1A2. Platí a, b, c.

- a) **Všichni na sebe vidí.**
- b) **Více prostoru pro různé aktivity.**
- c) **Žáci i vyučující mají bližší kontakt.**
- d) Je to zbytečné.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

20) Které prvky vedení programu primární prevence rizikového chování považujete za dobře fungující? Položka 1A2. Platí b, c.

- a) Soustředit se na negativní dopady rizikového chování a trochu je přehánět.
- b) **Aktivně zapojovat žáky.**
- c) **Informace podávat atraktivní formou.**
- d) Neumožnit žákům klást otázky.

21) Jaké zásady je vhodné dodržet pro úspěšné vedení preventivního programu? Položka 1A2.

Platí a, b, d.

- a) **Dodržovat časový plán.**
- b) **Sledovat aktivitu žáků a přiměřeně na ni reagovat.**
- c) Vyčlenit pasivní žáky.
- d) **Vyhnout se rušivým podnětům např. zvonění mobilního telefonu atd.**

22) Pokud vedete program primární prevence pro děti na 1. stupni základní školy není vhodné:

Položka 1A2. Platí d.

- a) používat názorné pomůcky.
- b) dovolit žákům si vše osahat a vyzkoušet.
- c) dát návod, co dělat když...
- d) **používat odstrašující příklady z praxe.**

23) Pokud vedete program primární prevence pro děti na 2. stupni je vhodné: Položka 1A2. Platí

a, b, c, d.

- a) **dávat příklady z běžné praxe, které mohou děti reálně zažít.**
- b) **dát dětem prostor pro vyjádření vlastních názorů.**
- c) **používat názorné pomůcky.**
- d) **dovolit žákům si vše osahat a vyzkoušet.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

24) Jaké mohou být důvody pasivity žáků při programu? Položka 1A2. Platí a, b, d.

- a) Vyučující je nevýrazný, má monotónní hlas.
- b) Učebna je přetopená a nevětraná.
- c) Vyučující se průběžně ptá žáků, zda tématu rozumějí.
- d) Výklad je pro žáky složitý, neodpovídá cílové skupině.

25) Pokud vedeme program primární prevence pro 200 dětí v tělocvičně školy, můžeme o něm říci, že: Položka 1A2. Platí a, b, c, d.

- a) jsme předali důležité informace mnoha dětem.
- b) nemůžeme zcela ověřit, zda děti informacím rozuměly.
- c) se nemohou všechny děti do programu aktivně zapojit.
- d) v prostředí je příliš mnoho rušivých vlivů.

26) Co je to sekulární akcelerace? Položka 1A2. Platí b.

- a) rychlost drogového návyku
- b) urychlování růstu a vývoje u dětí a mládeže v průběhu staletí
- c) proces působení škodlivých potravinářských barviv na člověka

27) Období vstupu dítěte do školy bychom mohli charakterizovat jako: Položka 1A2. Platí b.

- a) období negativismu
- b) období střízlivého realismu
- c) období zvýšené kritičnosti

28) Žák v 6 letech, pokud hovoří o svých emocích: Položka 1A2. Platí a.

- a) připouští, že může prožívat dvě odlišné emoce, ale pouze těsně po sobě
- b) chápe, že může prožívat i několik odlišných emocí zároveň
- c) není ještě schopen sebehodnocení svých emocí

29) Úroveň, kdy je dítě výhradně zaměřeno na uposlechnutí nebo neuposlechnutí dospělého člověka a na následnou odměnu a trest se podle Kohlberga nazývá: Položka 1A2. Platí c.

- a) morálka „hodného dítěte“
- b) morálka svědomí a autority

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

c) heteronomní stadium

30) Disharmonie tělesného růstu, nazývaná někdy „samá noha, samá ruka“, je charakteristická pro období: Položka 1A2. Platí a.

- a) puberty
- b) adolescence
- c) mladší školní období

31) Podle Eriksona je etapou hledání vlastní identity: Položka 1A2. Platí c.

- a) vstup do školy
- b) období puberty
- c) období adolescence

32) Ve kterém období se nejvíce rozvíjí rizikové chování - tedy chování, které způsobuje zdravotní, sociální nebo psychické ohrožení jedince? Položka 1A2. Platí b.

- a) V pubertě
- b) V adolescenci
- c) V dospělosti

33) O jakou formu rizikového chování se může jednat, pokud se chování žáka při hodině oproti běžnému chování projevuje nepotlačitelným smíchem nebo naopak strnulostí pohledu na jednom bodě, „šlapáním si na jazyk“ a zpomalenými reakcemi? Položka 1A3. Platí b.

- a) Sexuální rizikové chování.
- b) Užívání návykových látek.
- c) Šikana a extrémní projevy agrese.
- d) Projev poruchy chování.

34) Pokud se při vyvolání konkrétního žáka opakuje chichotání nebo jiné posměšné projevy na adresu žáka, o jaký projev rizikového chování se může jednat? Položka 1A3. Platí a, c.

- a) Šikana.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- b) Užívání návykových látek.
- c) **Diskriminace.**
- d) Poruchy příjmu potravy.

35) Pokud žák opakovaně nadává druhému z důvodu jeho barvy pleti, o jaký projev rizikového chování se může jednat? Položka 1A3. Platí b, c.

- a) Závislostní chování.
- b) **Šikana a extrémní projevy agrese.**
- c) **Rasismus a xenofobie.**
- d) Je to ochrana většiny před menšinovými zájmy.

36) Jaké mohou být známky chování jedince ohroženého rizikovým chováním? Položka 1A3. Platí a, b, c, d.

- a) **Je výrazný, chce být viděn a slyšen.**
- b) **Je stažený, klopí oči, tichý.**
- c) **Opakuje nevhodné chování v hodině i přes napomenutí vyučujícího.**
- d) **Mluví o svém ohrožení s vrstevníky nebo s autoritou.**

37) Co má udělat vyučující, který není třídní učitel v případě, že rozezná v třídním kolektivu ohroženého jedince? Položka 1A3. Platí b.

- a) Nic, není to jeho kompetence.
- b) **Sdělí svůj poznatek třídnímu učiteli.**
- c) Řeší to s žákem a ostatními v hodině.
- d) Řeší to s žákem po hodině.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

38) Jak je vhodné postupovat, pokud při programu primární prevence žák sdělí vyučujícímu informaci, která svědčí o tom, že je součástí rizikového chování? Položka 1A3. Platí d.

- a) Začít vše hned řešit ve třídě.
- b) Ukončit program a vše oznámit kompetentní osobě.
- c) Ukončit program a začít vyšetřování.
- d) **Ocenit žáka, že informaci sdělil, pokračovat v programu a situaci řešit po programu.**

39) Co byste dělal/a, kdyby za Vámi po preventivním programu přišel žák, ohrožený rizikovým chováním, s žádostí o pomoc? Položka 1A3. Platí a, b, c.

- a) **Ocením žáka za aktivní přístup k situaci.**
- b) **Vyslechnu, s čím žák přichází.**
- c) **Ujistím se, zda dobře rozumím tomu, co žák říká.**
- d) Řeknu mu, ať nežaluje.

40) Z jakého důvodu je důležité věnovat pozornost žákům ohroženým rizikovým chováním? Položka 1A3. Platí a, b, c, d.

- a) **Povinnost vyplývá pro pedagogické pracovníky ze zákona.**
- b) **Kvůli ochraně dětí.**
- c) **Kvůli včasnému zachycení nežádoucího chování.**
- d) **Kvůli zamezení pokračování rizikového chování.**

41) Pokud vedete program pro děti v 1. a 2. třídě, jakým způsobem s nimi komunikujete? Položka 1A3. Platí b, c, d.

- a) Uplatňuji důraznou autoritu.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- b) **Mám klidný hlas.**
- c) **Mluvím jazykem blízkým dětem.**
- d) **Využiji prvků, které mají děti rády, např. pohádky.**

42) Jakým způsobem vedete program pro děti v 8. a 9. třídě? Položka 1A3. Platí a, b, c.

- a) **Použiji příběhy z běžné praxe.**
- b) **Dbám na to, aby můj projev žáky zaujal a nebyl monotónní.**
- c) **Nechám žákům prostor, aby sdělili svůj názor.**
- d) Nevšímám si reakcí žáků.

43) Dítě je ve škole opakovaně ignorováno spolužáky (neodpovídají mu na pozdrav, na otázky).

Položka 1A3. Jedná se o: Platí b.

- a) Verbální, aktivní a přímou šikanu.
- b) Verbální, pasivní, přímou šikanu.**
- c) Není to šikana.

44) Kyberšikana je: Položka 1A3. Platí a.

- a) Specifická forma psychické šikany.**
- b) Napadení PC uživatele.
- c) Podobná jako šikana, ale pouze na internetu.

45) Šikana se projevuje: Položka 1A3. Platí c

- a) Jen u skupin dětí starších 4 let
- b) Jen ve skupinách dětí starších 6 let
- c) U všech skupin lidí libovolného věku.**

46) V čem spočívá hlavní nebezpečí působení sekt na děti? Položka 1A3. Platí a.

- a) Ve škodlivé psychické manipulaci**
- b) V přísných pravidlech

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- c) V nadměrné finanční zátěži

47) Co znamená označení „Syndrom CAN“? Položka 1A3. Platí a.

- a) **Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte**
- b) Syndrom bitého dítěte
- c) Syndrom deprivovaného dítěte

48) „Sucho v ústech, pocit chladu, hlad, deformace vnímání času.“ U které z následujících látek můžeme nejčastěji sledovat tyto účinky při jejich užití? Položka 1A3. Platí c.

- a) Pervitin
- b) Heroin
- c) **THC**

49) „Žádný pocit únavy, euforie, výrazně dobrá nálada, záchvaty smíchu, špatná motorika.“ U které z následujících látek můžeme nejčastěji sledovat tyto účinky při jejich užití? Položka 1A3. Platí a.

- a) **Pervitin**
- b) Heroin
- c) THC

50) Co nepatří mezi protektivní/ ochranné faktory problémového chování? Položka 1A3. Platí b.

- a) Nezaměstnaná matka, která pečuje o dítě
- b) **Krabička cigaret položená doma na stole v kuchyni**
- c) Pozitivní vztah ke škole

51) Záškoláctví se projevuje u: Položka 1A3. Platí a.

- a) **Všech dětí**
- b) Děti ze sociálně slabých rodin.
- c) Děti se špatným prospěchem.

52) Mezi rizikové faktory problémové chování řadíme: Položka 1A3. Platí a.

- a) **Když má dítě neomezený přístup k internetu**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- b) Když dítě jezdí samotné do kroužků
- c) Když rodina dítěte preferuje zdravý životní styl

53) Termín závislost se v oblasti primární prevence používá: Položka 1A3. Platí c.

- a) Pouze v souvislosti s nelegálními návykovými látkami
- b) V souvislosti se všemi návykovými látkami
- c) **Má širší rozsah: je možné být závislý na činnostech, na osobě, na věcech, na ideologii**

54) Kromě slovního projevu působí vyučující na žáky také mimoslovním projevem. Jak by neměl takový projev vypadat? Položka 1A4. Platí d.

- a) Vyučující udržuje oční kontakt se žáky.
- b) Chová se přirozeně.
- c) Využívá přirozených gest a pohybu mezi žáky.
- d) **Pro udržení kontaktu s dětmi je poplácává po zádech.**

55) K čemu je v životě dobré ovládat sociální dovednosti např. asertivitu, empatii, schopnost vytvářet si vztahy, komunikační dovednosti atd. Položka 1A4. Platí a, b, c, d.

- a) Jsou vhodné pro pracovní růst.
- b) Umožňují efektivně se vypořádat s požadavky každodenního života.
- c) Rozvíjí schopnost čelit sociálnímu tlaku.
- d) Jsou významné v osobním životě obecně.

56) Jak by měl/a vyučující mluvit se žáky během programu primární prevence? Položka 1A4. Platí a, b, d.

- a) **Přizpůsobit formu výkladu věku žáků.**
- b) **Přizpůsobit sílu, tempo a tón hlasu prostředí a potřebám žáků.**
- c) Používat cizí slova.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- d) **Uvědomit si, že vlastním postojem k tématu vyjadřuje svůj vztah k němu a i tak působí na žáky.**

57) Jak lze při preventivním programu žáky zaujmout? Položka 1A4. Platí a, b, c.

- a) **Používat pomůcky.**
- b) **Hodně se ptát.**
- c) **Rozvíjet diskuzi.**
- d) Radit žákům, jak se mají chovat.

58) Jaký vliv má na práci se skupinou, pokud vyučující předkládá dopředu žákům řešení a návody a neptá se na jejich názor? Položka 1A4. Platí a, b, c, d.

- a) **Děti si zvyknou, že vše vyřešíme za ně.**
- b) **Sníží se aktivita.**
- c) **Sníží se zájem o téma.**
- d) **Práce se stává neefektivní.**

59) Pokud vnímáte, že se diskuze stáčí k jinému tématu než je cíl programu, co uděláte? Položka 1A4. Platí b.

- a) Nechám doběhnout všechny názory.
- b) **Diskuzi ukončím a vrátím ji k tématu.**
- c) Přidám jiné téma a ještě ji rozvinu.
- d) Nic z výše uvedených.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

60) Která 2 základní pravidla je dobré si se žáky určit na začátku programu? Položka 1A4. Platí a,

b.

- a) **Mluví jenom jeden.**
- b) **Vše (dotazy, příprava pomůcek apod.) až po dokončení instrukcí.**
- c) Mluví jen vyučující.
- d) Při hodině bude ticho.

61) Jaký vliv na děti může mít způsob komunikace, kdy vyučující programu používá výroky typu

„Říká se...“, „Měli bychom být k sobě milí“? Položka 1A4. Platí a, b.

- a) Vyučující utíká do obecností, nemluví o sobě, může tak snižovat svoji důvěryhodnost.
- b) Pokud vedeme děti k tomu, aby mluvily o sobě, učí se vnímat své pocity a samy sebe. Tyto výroky to neumožňují.
- c) Žádný, takové výroky jsou v pořádku.
- d) Neplatí nic z uvedeného.

62) Co uděláte, pokud starší žáci při zpětné vazbě opakují to, co řekl někdo před nimi? Položka

1A4. Platí b, d.

- a) Nevšímám si toho.
- b) **Vybídnu je k doplnění odpovědi.**
- c) Ukončím program.
- d) **Nikoho nenutím.**

63) Při běžné komunikaci mezi vyučující/m se žákem je vhodné? Položka 1A4. Platí a, d.

- a) **Naslouchat názoru žáka.**
- b) Neudržovat se žákem oční kontakt.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- c) Chovat se autoritativně.
- d) Být pozitivně naladěn/a.**

64) Co je to bulimie? Položka 1A4. Platí a.

- a) Porucha příjmu potravy.**
- d) Označení pro přejídání.
- e) Nemoc, která se projevuje zvýšenou chutí na jídlo.

65) K příznakům patologického hráčství nepatří: Položka 1A4. Platí c.

- a) Potřeba hrát se stále většími částkami
- b) Neklid nebo podrážděnost při pokusu přerušit nebo vzdát se hraní
- c) Získávání přátel, které se jedinec snaží získat pro společnou hru**

66) Jak se v souvislosti s šikanou projevuje ostrakismus? Položka 1A4. Platí b.

- a) Jako úzkost z toho, že dítě bude vyloučeno z kolektivu.
- b) Jako sociální izolace a vyloučení jedince ze skupiny.**
- c) Je to nemoc způsobená dlouhodobým šikanováním.

67) Co znamená relaps? Položka 1A4. Platí b.

- a) Rozhodnutí ke změně (např. jít se léčit)
- b) Návrat k původnímu chování (užít znovu látku)**
- c) Udržování dosažené změny v abstinenci.

68) Jak se určuje BMI (Body Mass Index)? Položka 1A4. Platí b.

- a) Jako poměr tělesného tuku ke svalstvu; slouží k rozlišení anorexie a mentální bulimie.
- b) Určuje se jako váha v kilogramech dělená výškou v metrech na druhou; zjišťuje se díky němu podváha nebo nadváha.**
- c) Jako poměr tekutin v těle vůči červeným krvinkám; používá se pro určování přítomnosti návykových látek v těle.

69) Mezi základní charakteristiky sekty nepatří: Položka 1A4. Platí b.

- a) rozchod s hodnotami společnosti
- b) otevřenost okolnímu světu**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

c) psychická manipulace

70) Amfetaminy jsou látky, které řadíme mezi: Položka 1A4. Platí b.

- a) Halucinogeny
- b) Stimulanty**
- c) Opiáty

71) Jak by měl vyučující reagovat na opakované nevhodné chování žáka při hodině např. na vykřikování? Položka 1A5. Platí b, c, d.

- a) Naštvat se a rázně zakročit.
- b) Nenechat se rozčílit.**
- c) Dát najevo zájem o jeho názor, ale nechat prostor i pro ostatní žáky.**
- d) Ignorovat toto chování a ocenit žáka ve chvíli, kdy je klidný.**

72) Co uděláte, pokud se stane, že v programu je žák, který se nechce vyjadřovat? Položka 1A5.

Platí d.

- a) Vyzvu ostatní děti, aby ho přemluvily.
- b) Budu na něj tlačit, aby řekl alespoň něco.
- c) Budu chtít vědět, proč nemluví.
- d) Nebudu na něj naléhat ani já ani děti.**

73) Pokud vyučující přehnaně reaguje na nevhodné chování žáka, může to pro všechny žáky být:

Položka 1A5. Platí a, b, c, d.

- a) zábavné.**
- b) cílem jejich chování, mají tak kontrolu nad situací.**
- c) návod, jak se chovat, pokud po někom něco chci.**
- d) stres, který ruší soustředění na výuku.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

74) Tento výrok vyučující/ho „Chovej se jako dospělý“, vyřčený při komentování nevhodného chování žáka, je pro žáky: Položka 1A5. Platí d.

- a) zcela srozumitelný, vědí přeci, jak se chovají dospělí.
- b) poučný, dává jasný návod.
- c) snadno splnitelný.
- d) **nejasný a nesrozumitelný.**

75) Nálepky typu „To je ten, co pořád vyrušuje“: Položka 1A5. Platí c, d.

- a) Je dobré používat mezi kolegy, hned se pak ví, o kom je řeč.
- b) Jsou vhodné, žák hned ví, jak se nemá chovat.
- c) **Jsou nevhodné. Důležité je zjistit příčinu chování a pracovat s ní.**
- d) **Spíše než se zaměřovat na jeden projev chování, je vhodné sledovat i jiné stránky osobnosti.**

76) Jaká by měla být reakce vyučující/ho na nevhodné chování žáka? Položka 1A5. Platí c, d.

- a) Ignorovat to.
- b) Reagovat přehnaně, aby se situace už neopakovala.
- c) **Komentovat jasně a výstižně, jaké chování bylo nevhodné.**
- d) **Vyjasnit možné následky nevhodného chování.**

77) Jaké by měly být sankce za nevhodné chování žáka při hodině? Položka 1A5. Platí a, b, c, d.

- a) **Známé dopředu.**
- b) **Srozumitelné.**
- c) **Vynutitelné.**
- d) **Vztažené k chování.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

78) Jak byste ocenili aktivitu žáka v hodině? Vyberte vhodný výrok. Položka 1A5. Platí a.

- a) „Líbí se mi Karle, jak jsi aktivní při hodině.“
- b) „Je dobré, když je při hodině někdo aktivní.“
- c) „Ráda bych tě, Karle, pochválila za práci při hodině, ale už nám nezbyl čas.“
- d) „Nehlas se tak často. Dej prostor i jiným žákům.“

79) Co uděláte s žákem, který se nechce účastnit aktivit v programu? Položka 1A5. Platí c, d.

- a) Vyčlením ho ze skupiny.
- b) Zadámu mu úkol navíc.
- c) **Zkusím ho motivovat.**
- d) **Nenutím ho, nabídnu mu účast v následující činnosti.**

80) Jak může vyučující posílit pozitivní projevy chování u žáků? Položka 1A5. Platí b, c.

- a) Nelze je posilovat, dítě buď poslouchá, nebo ne.
- b) **Ocení pozitivní projevy chování.**
- c) **Dává najevo, že si vhodného chování všímá.**
- d) Mluví o tom, jak se mají děti chovat.

81) Za mladistvého je dle českých právních norem považován: Položka 1A5. Platí c.

- a) Kdokoli mladší 18 let
- b) Kdokoli mladší 15 let
- c) **Kdokoli v rozmezí 15 až 18 let**

82) Do kolika let je povinná přilba při sportu (brusle, kolo, lyže, snowboard)? Položka 1A5. Platí a.

- a) **do 18 let**
- b) do 15 let

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

c) do 12 let

83) Může pedagogický pracovník prohledat osobní věci žáků? Položka 1A5. Platí a.

- a) **Učitel nemůže prohledávat osobní věci dětí.**
- b) Pedagog může na základě svých pravomocí jednat a věci prohledat, ale jen pokud jedná v zájmu dítěte.
- c) Může věci prohledat, ale jedině pokud je v přítomnosti další pedagogický pracovník jako svědek.

84) V čem spočívá ohlašovací povinnost trestného činu nebo jednání? Položka 1A5. Platí b.

- a) V ohlášení incidentu zákonným zástupcům
- b) **V ohlášení skutečnosti policii ČR nebo státnímu zástupci**
- c) V nahlášení orgánu sociálně-právní ochrany dětí

85) Výchovný poradce se ve škole věnuje Položka 1A5. Platí c.

- a) Především oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů
- b) Především identifikaci žáků s výukovými obtížemi a reedukaci
- c) **Především problematice kariérového poradenství a procesu integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami**

86) Užívání návykových látek je v ČR: Položka 1A5. Platí a.

- a) **legální**
- b) nelegální
- c) legální v menším než velkém množství

87) Je pěstování marihuany pro osobní účely v ČR legální? Položka 1A5. Platí b.

- a) Ano
- b) **Ne**
- c) ano, ale jen pro osobní zdravotní použití.

88) Co je to minimální preventivní program školy? Položka 1A5. Platí b.

- a) Je to minimum, které škola musí v rámci prevence udělat, aby dostala dotaci MŠMT.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- b) **Konkrétní dokument školy zaměřený na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu a na jejich osobnostní a sociální rozvoj.**
- c) Dokument, se kterým je seznámen každý zaměstnanec školy a podle kterého se ověřuje, zda je schopný zvládnout minimum v oblasti prevence.

89) Obsah metodického pokynu MŠMT je pro školy: **Položka 1A5. Platí b.**

- a) Závazný podobně jako zákon
- b) **Je pouze doporučením**
- c) Je povinnou přílohou MPP

90) Vyberte možnost, která je pravdivá: **Položka 1A5. Platí c.**

- a) Nelegální látky může občan ČR od roku 2013 mít u sebe, aniž by šlo o trestný čin nebo přestupek, pokud je neprodává a užívá je jen pro vlastní potřebu.
- b) Nelegální látky může občan ČR od roku 2013 mít u sebe, aniž by šlo o trestný čin nebo přestupek, pokud je neprodává a užívá je jen pro vlastní potřebu, s podmínkou, že nesmí překračovat zákonem stanovené množství.
- c) **Nelegální látky nemůže občan ČR od roku 2013 mít u sebe, protože by šlo o trestný čin nebo přestupek.**

91) Která z následujících praxí v preventivních programech není efektivní? **Položka 1A. Platí c.**

- a) vyloučení rizikového chování z normy skupiny
- b) kombinace různých metod (např. výklad, diskuze a řešení morálních dilemat)
- c) **odložení zahájení preventivního programu na začátek střední školy**
- d) nabídka alternativ namísto rizikového chování
- e) dlouhodobé plánování preventivního programu a jeho kontinuita

92) Která z následujících preventivních aktivit zaměřených na návykové látky je nejefektivnější pro žáky 5. třídy ZŠ? **Položka 1A. Platí d.**

- a) sportovní den
- b) jednorázová přednáška odborníka realizovaná pro všechny žáky školy

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- c) demonstrace vyhledávání návykových látek policejním psem ve třídě
- d) diskusní kruh v rámci pravidelných třídnických hodin**

93) Program primární prevence je cílený, jestliže: Položka 1A. Platí e.

- a) definuje cílovou skupinu.
- b) navazuje na předchozí preventivní aktivity.
- c) ovlivňuje vědomosti, postoje a následně i chování žáků.
- d) je řeč přizpůsobena cílové skupině.
- e) zohledňuje věk cílové skupiny a jejich postoje ke konkrétní formě rizikového chování.**

94) Která z následujících preventivních aktivit je nejvíce efektivní? Položka 1A. Platí d.

- a) masové preventivní programy
- b) výstavba sportovišť
- c) volnočasové aktivity
- d) cyklus provázaných preventivních programů**
- e) působivá konfrontace s následky rizikového chování formou filmu

95) V primární prevenci se zejména osvědčuje: Položka 1A. Platí d.

- a) politika nulové tolerance na škole.
- b) důrazná demonstrace následků užívání omamných látek.
- c) afektivní výchova postavená na emocích a pocitech.
- d) využití „peer“ prvku, využití vlivu vrstevníků při spontánní výměně názorů.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

e) působivá konfrontace s následky rizikového chování formou filmu.

96) Která paměťová strategie se u dětí mladšího školního věku (ve věku 6 – 7 let) vyvíjí obvykle jako první? **Položka 1A. Platí a.**

- a) opakování
- b) asociační řetězení
- c) logická organizace materiálu
- d) vizualizace slov
- e) mnemotechnické pomůcky

97) Jaký věk (podle Langmaiera a Krejčířové) odpovídá období adolescence? **Položka 1A. Platí**

- a) 13 - 19
- b) 11 - 19
- c) **15 - 20**
- d) 12 - 15
- e) 17 – 23

98) Které z následujících tvrzení o období pubescence **není** pravdivé? **Položka 1A. Platí e.**

- a) pro pubescenta je důležitá vrstevnická skupina a tzv. skupinová identita
- b) pubescence odpovídá období staršího školního věku (2. stupeň ZŠ)
- c) je pro něj typická zvýšená citlivost, vztahovačnost a impulzivita
- d) objevuje se denní snění a černobílé vidění světa
- e) **pubescenti si obvykle berou za vzor své rodiče**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

99) Hledání vlastní identity je charakteristické pro období: **Položka 1A. Platí c.**

- a) předškolního věku.
- b) mladšího školního věku.
- c) puberty.**
- d) adolescence.
- e) mladší dospělosti.

100) Který z následujících projevů **není** typický pro období puberty? **Položka 1A. Platí c.**

- a) uzavřenost
- b) náladovost
- c) sebepoškozování**
- d) vzdor vůči autoritám
- e) negativismus

101) Který z následujících jevů se řadí do rizikového chování? **Položka 1A. Platí c.**

- a) používání mobilního telefonu ve vyučování
- b) pasivní trávení volného času
- c) nelátkové závislosti (např. gambling nebo nezvládnuté užívání PC)**
- d) neuspokojivý školní prospěch a návazné opakování ročníku
- e) nenošení učebních pomůcek do vyučování

102) Které z následujících tvrzení o šikaně **není** pravdivé? **Položka 1A. Platí c.**

- a) Šikana je záměrné jednání.
- b) Je jasné rozdělení rolí agresor a oběť.
- c) Vždy se projevuje fyzickými útoky proti oběti.**
- d) Mezi šikanovaným a šikanujícím je charakteristický nepoměr sil.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- e) Počátečním projevem šikany bývá vyčlenění jedince ze skupiny (ostrakismus).

103) Do konceptu rizikového chování **neřadíme: Položka 1A. Platí c.**

- a) užívání anabolik a steroidů.
- b) kriminální jednání.
- c) piercing.**
- d) sexuálně rizikové jednání.
- e) xenofobii.

104) Které z tvrzení o mentální anorexii **není** správné? **Položka 1A. Platí d.**

- a) Je charakterizována úmyslným snižováním tělesné hmotnosti.
- b) Je charakterizována nadměrnou kontrolou v jídle.
- c) Začíná nejčastěji mezi 13. až 18. rokem věku.
- d) Vyskytuje se jen u dívek a mladých žen.**
- e) K rozvoji nemoci dochází působením více faktorů.

105) Co znamená zkratka CAN? **Položka 1A. Platí c.**

- a) syndrom šikanovaného dítěte
- b) syndrom znevýhodněného dítěte
- c) syndrom týraného a zneužívaného dítěte**
- d) syndrom dítěte trpícího poruchou příjmu potravy
- e) syndrom dítěte se sklonem k užívání návykových látek

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- 106)** Podniknout kroky k zabránění týraní dítěte: **Položka 1A. Platí a.**
- a) je zákonnou povinností jakékoli právně zodpovědné osoby.
 - b) je pouze morální povinností.
 - c) je výhradně záležitostí Policie ČR.
 - d) je výhradně záležitostí pracovníků OSPOD.
 - e) je výhradně záležitostí zaměstnanců ve školství.
- 107)** Co je typickým znakem kyberšikany? **Položka 1A. Platí c.**
- a) snadné odhalení agresora
 - b) útoky se šíří pomaleji než u klasické šikany
 - c) agresor může provést útok odkudkoliv
 - d) oběť se brzy dozví o napadení
 - e) je nutná přítomnost agresora i oběti na stejném místě
- 108)** Homofobie je nepřátelský postoj vůči: **Položka 1A. Platí e.**
- a) lesbám a gayům.
 - b) lesbám, gayům a transsexuálům.
 - c) transsexuálům a bisexuálům.
 - d) lesbám, gayům a bisexuálům.
 - e) lidem s menšinovou sexuální orientací.
- 109)** Co **nelze** považovat za varovné znaky šikany na straně oběti? **Položka 1A. Platí d.**
- a) Žákovi se náhle zhorší prospěch, nesoustředí se při vyučování.
 - b) Žák vchází do třídy až s učitelem, o přestávkách postává u kabinetu.
 - c) Žák má nadměrnou absenci.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

d) **Žák se vzájemně fyzicky pošťuchuje se spolužáky.**

e) Žák je přehlížen, odmítán, izolován.

110) Použití cyklistické helmy při jízdě na kole: **Položka 1A. Platí c.**

a) je povinné pro každého bez výjimky.

b) je povinné pro osoby do 15 let věku.

c) je povinné pro osoby do 18 let věku.

d) není povinné pro osoby do 15 let věku v doprovodu dospělých osob.

e) není povinné pro osoby do 18 let věku při jízdě na cyklostezkách.

111) Oprávnění k upozornění orgánu sociálně právní ochrany dětí na porušení povinností vyplývajících z rodičovské zodpovědnosti má: **Položka 1A. Platí e.**

a) učitel.

b) třídní učitel.

c) školní metodik prevence.

d) ředitel školy.

e) každý občan.

112) Mezinárodní konvence stanovující občanská, politická, ekonomická, sociální a kulturní práva dětí se nazývá: **Položka 1A. Platí c.**

a) Výbor pro práva dítěte.

b) Všeobecná deklarace lidských práv.

c) Úmluva o právech dítěte.

d) Listina základních práv a svobod.

e) Evropská sociální charta.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- 113)** Během programů primární prevence pro ZŠ je fotografování: **Položka 1A. Platí b.**
- a) povoleno.
 - b) povoleno v případě, má-li organizátor písemný souhlas zákonných zástupců.**
 - c) povoleno v případě, že fotografie nebudou použity pro marketingové účely.
 - d) povoleno v případě, že účastníci vzdělávání vyjádřili slovně svůj souhlas.
 - e) není povoleno.
- 114)** Podle Školského zákona nemají žáci a studenti právo: **Položka 1A. Platí d.**
- a) na informace o průběhu a výsledcích svého vzdělávání.
 - b) zakládat v rámci školy samosprávné orgány žáků a studentů.
 - c) vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajících se podstatných záležitostí jejich vzdělávání.
 - d) spolurozhodovat o kázeňských opatřeních.**
 - e) na informace a poradenskou pomoc školy.
- 115)** **Jaký je ideální věk pro začátek preventivních aktivit? Proč? Položka 1A1.**
Odpověď: předškolní věk. Ukazuje se, že čím dříve s prevencí začínáme, tím je efektivnější. Názory a postoje tak ovlivňujeme od samého začátku. Formy působení musí být samozřejmě přizpůsobeny věku.
- 116)** **Z nabízených možností vyberte méně efektivní postupy v prevenci: Položka 1A1. Platí a, d, e, g, h, ch, j.**
- a) *pouhé poskytování informací o zdravotních následcích rizikové chování*
 - b) aktivní zapojení žáků do programu
 - c) diskuze, prostor pro názory žáků

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- d) zakazování
- e) přehánění následků
- f) nácvik chování
- g) odstrašování
- h) moralizování
- ch) zjednodušování informací
- i) hravá forma aktivit
- j) Komponované programy pro celé školy (např. beseda v kinosále)

117) Vyjmenujte alespoň 5 hlavních psychologických charakteristik období dospívání. Položka

1A2.

Odpověď: *emoční nestálost, přecitlivělost k vnějším podnětům, impulzivní jednání ovládané emocemi, soustředění se na vytváření svého vlastního světa- apatie k okolí, denní snění, konfliktnost, přemýšlení o sobě, hledání vlastní identity, únik od rodiny- význam vrstevníků, snaha o to být sám sebou, první sexuální zkušenosti*

118) Jaké jsou cílové skupiny preventivních aktivit dle věku z hlediska vývojové psychologie?

Co toto rozdělení respektuje? Položka 1A2.

Odpověď:

- Předškolní věk 3-6
- Mladší školní věk 6-12
- Starší školní věk 12-15
- Mladí dospělí 18-26
- Dospělá populace nad 26

Rozdělení respektuje základní vývojová období, současný systém školského členění a věkové hranice dané zákonem (hranice trestní odpovědnosti).

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

119) Co je to peer- prvek a na jakém vývojově-psychologickém principu je založen? Položka 1A2.

Odpověď: *Vrstevníci jsou pro žáky větší autoritou než učitelé či rodiče. Vrstevnícké názory a chování dokáže ovlivnit názory a chování dětí.*

120) Co je to prevence? Položka 1A3.

Odpověď: *všechna opatření směřující k předcházení či minimalizování jevů spojených s RCH a jeho důsledků.*

121) Definujte pojem rizikové chování. Položka 1A3.

Odpověď: *rozmanité formy chování, které mají negativní dopad na zdraví, sociální nebo psychiku jedince a ohrožují jeho sociální okolí.*

122) Vyjmenujte základní formy rizikového chování u dětí a mládeže. Položka 1A3.

Odpověď: *rizikové zdravotní návyky (kouření, užívání NL), sexuální chování, interpersonální agresivní chování (šikana), delikventní chování (krádeže, vandalismus), hráčství (gambling), RCH ve vztahu k institucím (záškoláctví), rizikové sportovní aktivity (adren.sporty)*

NEBO

Odpověď: *záškoláctví, šikana a extrémní projevy agrese, rizikové sporty a chování v dopravě, rasismus a xenofobie, negativní působení sekt, rizikové sexuální chování, užívání NL, poruchy příjmu potravy, problémy spojená se syndromem CAN*

123) Jaký je rozdíl mezi všeobecnou, selektivní a indikovanou prevencí? Položka 1A3.

Odpověď:

- *V cílové skupině.*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- *Všeobecná prevence se zaměřuje na obecnou populaci nebo její část (masmediální kampaně, školní programy pro všechny studenty).*
- *Selektivní se věnuje specifické skupině osob ohrožených a znevýhodněných, např. dětem se zvýšeným rizikem výskytu problémového chování a zneužívání návykových látek (např. děti rodičů alkoholiků).*
- *Indikovaná je zaměřená na jednotlivce, kteří nemají dle diagnostických kritérií problémy se závislostí, ale vykazují rysy rizikového chování (např. experimentátoři s drogami).*

124) Přiřaďte pojmy primární, sekundární a terciární prevence k příkladům: Položka 1A3.

Prevence vážného zdravotního poškození vlivem užívání drog (T)

Program o kouření zaměřený na prevenci kouření (P)

Předcházení rozvoje závislosti u člověka, který již návykové látky užívá (S)

125) Co je to šikana? Položka 1A4.

Odpověď: *Forma rizikového chování v rámci skupiny, kdy jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně týrá a zotročuje spolužáka či skupinu spolužáků a používá k tomu agresi a manipulaci. Může mít různou formu – psychickou, fyzickou, krádeží, izolací apod.*

126) Uveďte základní druhy návykových látek. Uveďte alespoň 3 základní kritéria dělení návykových látek: Položka 1A4.

Odpověď: *legální: tabák, alkohol, ředidla, /inhalancia/, léky*

nelegální: stimulancia, konopné drogy, halucinogeny, opiáty, taneční drogy

127) S jakými typy rizikového chování se můžeme setkat v souvislosti s užíváním internetu?

Vyjmenujte alespoň dva. Položka 1A4.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Odpověď: *kyberšikana, kyberstalking, sexting, kybergrooming*

128) Co je to xenofobie? Položka 1A4.

Odpověď: *soubor projevů směřujících k potlačení zájmů a práv menšin, které pro potřeby prevence třídíme do obou uvedených kategorií, tedy zastávání rasové nerovnocennosti v jakémkoli smyslu slova, podporování rasové nesnášenlivosti a netoleranci vůči menšinám a odlišnostem.*

129) Jaké právní důsledky může pro Vás mít nenahlášení trestného činu, který odhalíte v souvislosti s prací se třídou či jednotlivými žáky? Položka 1A5.

Odpověď: *odnětí svobody až na 3 roky*

130) Kdo během preventivního programu zodpovídá za bezpečnost dětí? Položka 1A5.

Odpověď: *třídní učitel, příp. učitel přítomný na programu*

131) V jakém případě je možné porušit hranici důvěrných informací získaných od žáků? Položka 1A5.

Odpověď: *ohlašovací povinnost (zejména v případě trestného činu krádeže, znásilnění, pohlavního zneužívání, týrání svěřené osoby apod.)*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Praktická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 1U – B, dovednosti

Tuto oblast je vhodné zkoušet ústně. Pro tuto oblast nabízíme několik nezávislých možností ústního ověřování dovedností. Podle typu otázek je uveden též způsob jejich hodnocení.

Tato oblast pokrývá následující položky:

- Položka 1B6. Používá osvětovou a edukační formu PPRCH.
- Položka 1B7. Umí pracovat interaktivní formou se středně velkou skupinou dětí či mládeže.
- Položka 1B8. Všímá si dění ve skupině, nápadností v chování jednotlivců.
- Položka 1B9. Rozvíjí a vhodně používá své komunikační a prezentační dovednosti.
- Položka 1B10. Dokáže rozpoznat a profesionálně reagovat na chování překračující sociální normy.

Položka 1B6 Demonstrujte úvod k besedě zaměřené na prevenci drog, pokud máte k dispozici bývalého vyléčeného uživatele nebo pracovníka centra adiktologických služeb?

INDIKUJE:

- Postoje k prevenci samotné
- Znalost o efektivitě prevence (bývalý uživatel)
- Komunikační dovednosti
- Dovednost pedagogicky a didakticky prezentovat úvod k besedě

Případně: znalosti o práci centra

Očekáváme: Hezké využití pracovníka centra, v ideálním případě jako průvodce exkurze centra. Očekáváme také, že žáci dostanou prostor pro svou iniciativu: otázky, své názory apod.

Chyby: Bývalý uživatel je pro prevenci krajně nevhodný, v jakékoliv formě!

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Položka 1B6 Popište (v případě potřeby vytvořte náčrt) nástěnky, na které budete propagovat Váš PPRCH program. Zaměřte ji na první nebo na druhý stupeň školy. Co na ní bude? Připravte si zdůvodnění.

INDIKUJE:

- Postoje k prevenci samotné
- Znalost o efektivitě prevence (použité materiály)
- Didaktické dovednosti (názornost materiálu, přiměřenost věku)

Očekáváme: přesné odůvodnění jednotlivých prvků a hlavně dobrou diferenciaci podle věku (první stupeň / druhý stupeň). Také lze očekávat přesnou charakteristiku cílů dané organizace a vědomí, jak je dosáhnout (třeba právě pomocí vizuální stránky).

Chyby: Na nástěnce chybí kontakty, plakáty straší žáky, chybí koncepce, obsah nepřiměřený věku.

Položka 1B7 Popište, jakými způsoby lze ve školní třídě podpořit učivo interaktivou a vysvětlete, jak tento pojem chápete.

INDIKUJE:

- Postoj k interaktivně a během edukace a pochopení její důležitosti
- Dovednost interaktivní vzdělávání realizovat

Očekáváme: zkoušený by měl znát silné stránky prezentace obsahu pomocí projektorů, tabletů, interaktivních tabulí apod. Pokud tuto techniku používá, měl by umět i při takových lekcích umět žáky zapojit, podporovat komunikaci a vzájemnou spolupráci.

Chyby: termín by neměl být zaměňován za jiný (například za vzájemně aktivní nebo komunikativní nebo angažovanost žáků apod.). Také by neměly být moderní vizuální technické prostředky přeceňovány, zvláště pokud vedou jen k pasivnímu přijímání poznatků.

Poznámka: termín „interaktivita“ v podstatě není pedagogický, natož didaktický. Do názvosloví se „propadl“ z oblasti IT. Asi nejsprávnější jeho chápání by mělo být přibližně toto: **interaktivita ve vzdělávání je aktivita učitele či žáka s technickým zařízením, které je schopné přímo reagovat na jejich podněty.** Je zřejmé, že pochopení významu „interaktivní“ jako „vzájemně aktivní“ (které se nabízí) spočívá jen v nedostatečné znalosti pedagogiky jako oboru a je chybné.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Položka 1B7 Jakou formu komunikační techniku zvolíte, když je zřejmé, že ve třídě na danou problematiku panují diametrálně odlišné názory?

INDIKUJE:

- Didaktické znalosti a dovednosti v oblasti komunikace ve třídě
- Dovednost interaktivní vzdělávání realizovat

Očekáváme: Znalost nejméně jedné techniky, kterou lze v takovém případě úspěšně použít a její realistický popis. Mohou to být třeba komunikační techniky „Poslední slovo patří mně“, „Stínování“ nebo předávání komunikačního peška apod. nebo i nějaké asociační nebo brainstormingové techniky, které zkoušený řádně odůvodní.

Chyby: Chybou je, že si lektor/učitel vezme slovo a bude žáky mírnit a manipulovat. Neznalost didaktického postupu je tu neomluvitelná.

Položka 1B8 Jaké projevy rizikového chování znáte a jakým způsobem je můžeme diagnostikovat ve třídě?

INDIKUJE:

- Znalosti projevů různých typů rizikového chování, jako je šikana, porucha příjmů potravy apod.
- Dovednost diagnostikovat jedince s možnými problémy na základní úrovni.

Očekáváme: Přesný popis projevů chování oběti šikany, jedince s poruchou příjmu potravy atd. Zkoušený by měl projevít znalost diagnostických metod, neboť nejde jen o pozorování, ale třeba i o interpretaci chování žáků při vyučování / aktivitách (ale například i při přestávkách) a také analýzu žákovských produktů (výkresy, slohové práce apod.). Zkoušený by měl přesvědčit o tom, že dokáže poznat ve třídě žáka, který stojí mimo sociální vazby ve třídě, je ostatními odmítán, případně vysmíván.

Chyby: chyba je, když je evidentní, že za projevy rizikové chování zkoušený považuje např. sprosté nadávky, bavení se během hodiny, nerespektování učitele atp. Také je chyba, když nezná základní způsoby identifikace RCH jako například zacílené pozorování, konzultace s dalšími učiteli, ale dělá unáhlené závěry na základě jednoho pozorovaného jevu.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Položka 1B8 Jakým způsobem získáváte zpětnou vazbu, abyste se dozvěděl, že daná aktivita žáky zaujala?

INDIKUJE:

- Dovednost zjistit úspěšnost aktivity (v různých významech: zapojení žáků, zábavnosti, efektivity apod.).
- Znalost různých technik evaluace a jejich vyhodnocení (interpretace).
- Dovednost použít různé typy evaluačních technik pro dané aktivity, tak aby byly validní a reliabilní.

Očekáváme: Vhodný pedagogicky – didaktický popis různých způsobů evaluace, ať již grafických (smajlíky, ducháčci, žárovka apod.) nebo otázky či další techniky (aklamace apod.). Důležité je zaměření evaluace – zkoušený by měl vědět, zda chce evaluovat procesní část aktivity (Jak se vám pracovalo ve skupině? Chválili jste se vzájemně? Měl hlas každého člena ve skupině stejnou váhu? apod.) anebo se evaluace týká tématu a jde tedy vlastně o „reflexi učiva“. Načasování a doba trvání evaluační techniky by měly být vhodně zvoleny.

Chyby: Chybou by bylo spoléhat na vlastní pozorování nebo jiné techniky, které neumožňují projevit názor komunikativně slabším žákům. Evaluace by se také neměla vyhýbat působení samotného učitele / lektora. Někteří pedagogové chápou evaluaci jako „zkoušení látky“, což je fatální chyba.

Položka 1B9 Prezentujte prakticky úvod brainstormingové aktivity, která zahajuje Vámi vybrané téma (z oblasti prevence).

INDIKUJE:

- Dovednost didaktika a pedagoga (s důrazem na komunikační a prezentační)
- Znalost zvoleného oboru
- Dovednost dobře pedagogicky (didakticky) danou problematiku edukovat.

Očekáváme: Předvedení jmenované pedagogické činnosti ve vysokém standardu. Faktickou správnost ve zvoleném odborném tématu a prezentaci vhodných postojů. Vhodnou a přiměřenou komunikaci. Metodicky správně zvolené postupy při aktivitě.

Chyby: Mohly by se týkat obsahu, postojů, aktivity i vlastních komunikačních dovedností.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Položka 1B9 Vyberte si nejednoznačné (nebo dokonce kontroverzní) téma z Vašeho oboru a uveďte ho ve třídě tak, aby bylo vyznění této prezentace přiměřené věku žáků (který si sám určíte), s důrazem na nestrannost, která žáků umožní zaujmout (například po zvolené aktivitě) vlastní postoj.

Příklady témat:

Diety, vegetariánství nebo veganství : ano či ne?

Kriminalizace marihuany: ano či ne?

Členství v sektě: ano či ne?

Adopce gayů: ano či ne?

INDIKUJE:

- Dovednost didaktika a pedagoga (s důrazem na komunikační a prezentační)
- Znalost zvoleného oboru
- Znalosti pedagogicko-psychologické (přiměřenost věku apod.)
- Dovednost dobře pedagogicky (didakticky) danou problematiku edukovat.

Očekáváme: Předvedení jmenované pedagogické činnosti ve vysokém standardu. Nulové ovlivňování názoru žáků a důraz na jejich konstruktivistické uchopení problematiky, za podpory kritického myšlení, čtení s porozuměním apod. Očekáváme také prezentaci vhodné aktivity spolu s důrazem na přiměřenost věku s ohledem jak na aktivitu, tak i na obsah.

Chyby: Mohly by se týkat jak nevhodně zvolené formy práce, tak i nepřiměřenému obsahu nebo nevhodného ovlivňování žáků.

Položka 1B10 Při aktivitě ve třídě se vyskytl případ rasistického útoku žáka na spolužačku. Jak zareagujete?

INDIKUJE:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Dovednost rozpoznat chování mimo sociální normy
- Dovednost vhodně psychologicky reagovat
- Schopnost zvládnout situaci kázeňsky (pedagogicky)
- Dovednost didakticky danou aktivitu „zachránit“
- Schopnost nasměrovat další zaměření celého programu

Očekáváme: Citlivé řešení situace a probrání různých scénářů. V podstatě může být několik cest, jak se s celou záležitostí vypořádat, které souvisejí s mnoha proměnnými (včetně osobnosti zkoušeného).

Chyby: Týkat by se mohly překročení rozumných mantinelů řešení, tedy příliš tvrdého (exaltovaného, patetického, emotivního) řešení, anebo příliš měkkého (přehlédnutí, bagatelizace, převod v žert apod.).

Položka 1B10 Během lekce vás jeden z žáků ve třídě vulgárně slovně atakoval. Co uděláte?

INDIKUJE:

- Dovednost rozpoznat chování mimo sociální normy
- Dovednost vhodně psychologicky reagovat
- Dovednost udržet předem stanovená pravidla
- Schopnost zvládnout situaci kázeňsky (pedagogicky)
- Dovednost didakticky danou aktivitu „zachránit“
- Schopnost nasměrovat další zaměření celého programu

Očekáváme: Citlivé řešení situace a probrání různých scénářů. V podstatě může být několik cest, jak se s celou záležitostí vypořádat, které souvisejí s mnoha proměnnými (včetně osobnosti zkoušeného).

Chyby: Týkat by se mohly překročení rozumných mantinelů řešení, tedy příliš tvrdého (exaltovaného, patetického, emotivního) řešení, anebo příliš měkkého (přehlédnutí, bagatelizace, převod v žert apod.).

Poznámka: Tato očekávání jsou stejná jako u předchozího případu, přestože obě situace jsou naprosto zásadně rozdílné. Zejména v tom, že zatímco předešlý případ se týká chování, proti kterému je prevence přímo zaměřena a může být jak špičkou ledovce (projevem normy celé třídy), tak i staticky extrémním chováním (netypickým pro danou třídu). Druhá situace se týká odlišné

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

věci: osoby lektora/učitele. Může být útokem na jeho osobu / autoritu obecně / nevhodné vedení aktivity / snahou posílit svůj status ve třídě / nepovedeným vtípem a ve hře jsou i mnohé další důvody. Je zřejmé, že řešení musí být v každém z těchto případů jiné, často i diametrálně.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Další možnosti ověření dovedností je prostřednictvím ústních otázek:

Položka 1B6 Kde je možné získat nové informace v oblasti prevence RCH?

Odpověď: *webové stránky (prevence- info.cz, drogy- info.cz, MŠMT, pedagogicko-psychologické poradny, OMP, KŠK prevence), PPP, NNO, okresní metodici prevence, krajský protidrogový koordinátor.*

Položka 1B7 Co je to komunitní kruh a k čemu slouží?

Odpověď: *způsob skupinové práce, která žáky vede k pocitu sounáležitosti, sdílení, vědomí jedné skupiny, vyjádření názorů, postojů, emocí podle pravidel skupinové práce. Může být významnou součástí třídnických hodin.*

Položka 1B7 Jaké jsou základní principy práce v komunitním kruhu?

Odpověď:

- *Každý má právo mluvit, ale vždy mluví jen jeden.*
- *Každý má právo se zdržet mluvení, nenutíme ho.*
- *Vzájemná úcta – neskákat do řeči, nenadávat, nenapadat.*
- *Nevynášet – informace nesmí být zneužity ani sděleny dalším osobám*

Položka 1B8 Jak zareagujete v případě, že se jeden z žáků odmítne zapojit do probíhající aktivity?

Odpověď: *zeptám se na důvody, spíše ale respektuji, nenutím, snažím se dítě zapojit alespoň jemu přijatelným způsobem (role pozorovatele).*

Položka 1B9 Jaká jsou pozitiva a naopak rizika využívání her v programech primární prevence (jmenujte alespoň 2 od každého)?

Odpověď: *Pozitiva: zaujmou, zpestření, rozvíjí fantazii; naučí se něco nového a díky zážitku i lépe zapamatují; do kontaktu se dostanou i ti, co se nebaví; zapojení bojácných, nenásilné zapojení většiny; všichni jsou na stejné úrovni.*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Rizika: hraní si na někoho – přetvářka; vznik konfliktů; může jít „moc na tělo“; ukáže se nešikovnost, negativní vlastnosti, nespolupráce; „zašívání se“; navázání se na někoho.

Položka 1B10 Při práci v komunitním kruhu se dozvíte závažné informace o šikanování spolužáka. Co uděláte?

Odpověď: Nejdřív individuální promluva s žákem, kterého se to týká (Co se děje? Musím to řešit. Jak bude vypadat postup. Kdykoliv za mnou může.). Pak postup dle metodického pokynu (kontakt rodičů, vyšetřování – spolupráce s kolegy, zajištění odborné péče a odborné intervence ve třídě).spolupráce s přítomným pedagogem, dítě si může vzít 1 lektor stranou, přenést informace na zákonné zástupce přes třídního učitele, dodržování nastavených pravidel.

Položka 1B6 Jaké efektivní způsoby lze využít při programech primární prevence? Co se Vám osvědčilo?

Odpověď:

diskuze

komunitní kruh

aktivní zapojení účastníků

používané techniky (hry, aktivity)

powerpointová prezentace, videa apod.

vycházení z vlastní zkušenosti účastníků

Položka 1B6 Jaká je doporučovaná obecná struktura uceleného programu primární prevence ve vztahu k řazení jednotlivých technik?

Odpověď:

-úvod – představení programu (o čem, jak dlouho), pravidla programu

-zahřívací aktivita, ledolamka – naladění, uvolnění atmosféry

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

-hlavní nosná technika/techniky a její reflexe

-závěr – shrnutí, zpětná vazba, doporučení - případná domluva na další setkání

Položka 1B10 Co uděláte v případě, že si na programu všimnete žáka, který svým chováním výrazně přesahuje sociální normy (např. slovní či fyzický útok na jiného spolužáka)?

Odpověď: *zastavit a okomentovat- netolerantní postoj, podle toho v jaké roli do třídy vstupují- informují TU, řešení problému s rodiči, individuální rozhovor s žákem, doporučení poradenské péče pro žáka (Poradenské centrum, apod.).*

Položka 1B10 Během diskuze s žáky v komunitním kruhu nastane po vaší otázce ticho. Co uděláte?

Odpověď: *Ticho může nastat z různých příčin, ale n obecně je vhodné nechat ticho chvíli „pracovat“, tolerovat ho a nespíchat s vlastní iniciativou. S dalším povídáním je vhodné počkat o něco déle, než jsme běžně zvyklí čekat. Poté je možné situaci popsat ze svého pohledu, okomentovat a zeptat se, jak to vnímali žáci.*

Položka 1B8 Všimá si dění ve skupině i nápadností v chování jednotlivců

Otázky:

S jakými dětmi se v rámci prevence setkáváte?

Jakých skupinových procesů si při práci se třídou všímáte?

Kterým jevům byste věnoval zvláštní pozornost?

Jaké chování u jednotlivců byste v dané věkové skupině považoval za varovné?

V kterých případech byste považoval za nezbytnou pomoc odborníka pro danou oblast RCH?

Ukazatele splnění kritéria:

- 1) Rozumí charakteristickému chování žáků ve věkové kategorii, se kterou pracuje

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

(je schopný určit, co je běžné, normální, přičemž toleruje specifika jednotlivců i skupiny)

Splnil/ Částečně splnil/ Nesplnil

2) Rozpozná projevy rizikového chování

(rozpoznává varovné signály a rizikové faktory v chování jednotlivců)

Splnil/ Částečně splnil/ Nesplnil

3) Považuje za nezbytné

(zejména příznaky související se syndromem CAN, šikanou a sexuálním zneužíváním netolerance, ohrožení NL, selektivní, RCH, protektivní a rizikové faktory)

Splnil/ Částečně splnil/ Nesplnil

Položka 1B10 Dokáže rozpoznat a profesionálně reagovat na chování překračující sociální normy.

Otázky:

Co uděláte v průběhu programu, když:

Žák beze slova opouští místnost.

Žáci mají dobrou náladu a vyhledávají každou příležitost k legraci, nesoustředí se na program.

Během diskuze zaznívají od žáků vulgarismy.

Žák vám skočí do řeči s dotazem, jestli se může napít, vzápětí vás přeruší s tím, zda může na WC.

Podle reakcí třídy si všimnete, že některé narážky mají za cíl urazit jednoho z žáků.

Na konci programu vypadne jednomu z žáků z lavice krabička cigaret.

Žák na lekci s vámi opakovaně vyhledává fyzický kontakt.

Žáci po vás chtějí osobní telefonní číslo, aby si s vámi mohli promluvit o svých potížích.

Drzý žák vás před ostatními provokuje a shazuje.

Ukazatele splnění kritéria:

1) Rozpozná chování překračující sociální normy

(zohledňuje specifika věku, dění ve třídě a situační kontext)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Splnil/ Částečně splnil/ Nesplnil

- 2) Reaguje na chování překračující sociální normy
(řešení je přiměřené, konstruktivní, ovládá svoje emoce)

Splnil/ Částečně splnil/ Nesplnil

- 3) Sleduje dění ve skupině
(v případě potřeby skupiny, pojmenovává situaci, vysvětluje své jednání, pomáhá žákům zorientovat se)

Splnil/ Částečně splnil/ Nesplnil

Pro posouzení dovedností lze též zadat úkol - demonstraci:

- a) Předvedte zahájení programu pro 4. ročník ZŠ.
b) Předvedte zahájení programu pro 8. ročník ZŠ.
c) Zadejte skupině libovolnou aktivizační techniku (hru).

Položka 1B6 Používá osvětovou a edukační formu PPRCH.

Ukazatele splnění kritéria:

1. Program je cílený
(má stanovené cíle, lektor si ho je vědom a směřuje aktivitami k jeho naplnění)
- Splnil/ Částečně splnil/ Nesplnil
2. Po hlavní aktivitě následuje reflexe/zhodnocení
(aktivity jsou lektorem reflektované)
- Splnil/ Částečně splnil/ Nesplnil
3. Lektor používá efektivní intervence v PP
(kombinace strategií, návaznost na preventivní aktivity...)
- Splnil/ Částečně splnil/ Nesplnil

Položka 1B7 Umí pracovat se středně velkou skupinou dětí či mládeže

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Ukazatele splnění kritéria:

1. Naladí se na skupinu
(mapuje energii a naladění, ptá se, jak se žáci mají, co očekávají, sám také odpovídá, budí důvěru, podporuje žáky)

Splnil/ Částečně splnil/ Nesplnil
2. Program je přizpůsoben věku žáků (adekvátnost informací, forma přiměřená věku)

Splnil/ Částečně splnil/ Nesplnil
3. Přístup lektora odpovídá mladšímu nebo staršímu školnímu věku
(mladší školní věk: expresivita, projevuje emoce na neverbální úrovni, moduluje hlas, používá řeč těla; starší školní věk: partnerský přístup, respekt, neponižuje, nezesměšňuje).

Splnil/ Částečně splnil/ Nesplnil

Položka 1B9 Rozvíjí a vhodně používá své komunikační a prezentační dovednosti.

Ukazatele splnění kritéria:

1. Srozumitelná komunikace
(drží tempo skupiny, přiměřený slovník, opakuje informace, je pro žáky jasný a čitelný)

Splnil/ Částečně splnil/ Nesplnil
2. Dává prostor žákům
(moderuje diskuzi, doptává se, aktivizuje, reflektuje, parafrázuje, zrcadlí)

Splnil/ Částečně splnil/ Nesplnil
3. Používá vhodné komunikační strategie
(podporující přístup, pochvaly, zdržuje se dvojsmyslů, ironie, posuzování žáků)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Praktická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 1U – C, kompetence

Tuto oblast je vhodné zkoušet ústně. Nabízíme opět několik nezávislých možností ústního ověřování kompetencí / způsobilostí.

Tato oblast pokrývá následující položky:

- Položka 1C11. Je schopen připravit program všeobecné PP v oblasti, na kterou se specializuje, dle doporučených postupů.
- Položka 1C12. Zvládne vést program všeobecné PP a přizpůsobit ho daným podmínkám a cílové skupině.
- Položka 1C13. Dokáže ve skupině, ve které pracuje, rozeznat ohroženého jedince a předat ho do návazné péče
- Položka 1C14. Je schopen předat informace o RCH, na které se specializuje, přijatelnou a vyváženou formou
- Položka 1C15. Uplatňuje hranice profesionálního vztahu, informuje pověřené osoby o případných nestandardních situacích a nepřekračuje své kompetence

Položka 1C11 Jaké způsoby evaluace / reflexe je vhodné použít pro vyhodnocení efektivity celého programu všeobecné primární prevence? Zdůvodněte.

INDIKUJE:

- Postoje k prevenci samotné
- Způsobilost evaluovat svůj program
- Dovednost pracovat výzkumně (zjišťovat zpětnou vazbu apod.)
- Znalost evaluačních technik

Očekáváme: Znalost mnoha výzkumných technik, dobrou orientaci v jejich používání a vyhodnocování (může být i jen teoretická).

Položka 1C11 Popište vzdělávací cíle preventivního programu v oblasti, které se chcete ve škole věnovat (respektive se již věnujete)?

INDIKUJE:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Postoje k prevenci samotné
- Způsobilost zpracovat látku svého oboru metodicky
- Dovednost pracovat didakticky (z hlediska použitých metod, efektivity apod.)
- Didaktické schopnosti (názornost materiálu, přiměřenost věku)
- Znalost svého oboru

Očekáváme: Kvalitně zpracovaný program. Jednoznačně formulované vzdělávací cíle.

Chyby: Cíle, které nereagují na základní požadavky správně stanovených cílů. Tedy např. 100 % účinnost preventivního působení, přehnaná očekávání, příliš široké zaměření, nedefinovaná cílová skupina, nevhodný způsob předání atd. Tedy odpovědi, které nezohledňují SMART model.

Položka 1C12 Jak operativně zareagujete na náhle zvýšení nebo snížení aktivity žáků při programu?

INDIKUJE:

- Způsobilost lektora (pedagogicko-psychologickou, komunikační)
- Znalosti vývojové a pedagogické psychologie

Očekáváme: Kvalitní popis řešení se všemi pedagogickými – psychologickými – didaktickými aspekty.

Chyby: Zkoušený jedná v situaci nepřiměřeně věku, závažnosti konfliktu apod. Nezvládá popsat a odůvodnit jednotlivé kroky, řeší situaci nepromyšleně.

Položka 1C12 Jaký by podle vás měl být rozdíl mezi prezentací vybraného tématu ve Vašem oboru ve třetí a osmé třídě základní školy?

INDIKUJE:

- Způsobilost lektora (zejména didaktickou)
- Znalosti vývojové a pedagogické psychologie

Očekáváme: Schopnost zaměřit prezentaci na danou věkovou kategorii ve všech směrech (vývojově, didakticky, přiměřenost obsahu i rozsahu atd.).

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Chyby: Diferenciace není dobře popsána nebo odůvodněna, zkušený nevidí rozdíly ve věkových kategoriích.

Položka 1C13 Při aktivitě jste zjistil(a), že ve třídě je žák, který má na paži početné podlitiny. Jaký bude Váš další postup?

INDIKUJE:

- Způsobilost rozpoznat ohroženého jedince
- Znalost projevů různých typů ohrožení jedince
- Dovednost vhodně psychologicky reagovat
- Schopnost zvládnout situaci pedagogicky
- Znalost právních norem a způsobilost se podle nich zachovat
- Znalost postupů „krizového plánu“ PP

Očekáváme: Odůvodněný popis řešení se všemi návaznými kroky, který bude respektovat pedagogicko – psychologická specifika dané situace. Orientaci v legislativě, stejně jako ve školních dokumentech.

Chyby: Neznalost legislativy (ohlašovací povinnost apod.)

Položka 1C13 Pokuste se vyřešit tuto typovou úlohu: Jak byste reagoval(a) na to, když na chodbě budete opakovaně o velké přestávce vídat svačit osamocené dítě?

INDIKUJE:

- Způsobilost rozpoznat ohroženého jedince
- Znalost projevů různých typů ohrožení jedince
- Dovednost vhodně psychologicky reagovat
- Schopnost zvládnout situaci pedagogicky
- Znalost právních norem a způsobilost se podle nich zachovat
- Znalost postupů „krizového plánu“ PP

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Očekáváme: Dvojí způsob řešení: dvě řešení („učitelské“ nebo „lektorské“) a mnoho řešení podle zamýšlené diagnostiky (od „introverze“ po „šikanu“). Obecně očekáváme odůvodněný popis řešení se všemi návaznými kroky, který bude respektovat pedagogicko – psychologická specifika dané situace. Orientaci v legislativě, stejně jako ve školních dokumentech.

Chyby: Neznalost legislativy (ohlašovací povinnost apod.)

Poznámka: Zásadní rozdíl mezi oběma situacemi je ten, že v první učitel / lektor něco dělat **musí**, zatímco ve druhé by něco dělat měl, ale možných řešení je několik.

Položka 1C14 Popište preventivní aktivitu z Vašeho oboru, která je podle Vás edukačně nejefektivnější a nejvyváženější.

INDIKUJE:

- Postoje k prevenci samotné
- Způsobilost posoudit přiměřenost, vyváženost (příp. efektivitu) preventivní aktivity
- Didaktické a metodické dovednosti (popis aktivity a jejího průběhu)

Očekáváme: Kvalitní a odůvodněný popis aktivity, který bude ukázkou kvalitní didaktiky stejně jako pochopení, co znamená v tomto případě „efektivita“ a „vyváženost“.

Chyby: Aktivita nebude vyvážená ani efektivní, nebudou dobře popsány jednotlivé kroky aktivity, aktivita bude chybět nějaké důležitá část (jako třeba reflexe), popis bude neodborný a metodicky nesprávný apod.

Položka 1C14 Jaká nebezpečí hrozí podle Vašeho názoru při nevyvážené formě předávání informací?

INDIKUJE:

- Postoje k prevenci samotné
- Způsobilost posoudit přiměřenost a vyváženost předávání poznatků.

Očekáváme: Znalost a pochopení, co znamená v tomto případě „efektivita“ a „vyváženost“ a jaké negativa může mít aktivita, která dané charakteristiky nebude splňovat.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Chyby: Neznalost a nepochopení, co znamená v tomto případě „efektivita“ a „vyváženost“ a jaké negativa může mít aktivita, která dané charakteristiky nebude splňovat.

Položka 1C15 Liší se od sebe kroky externího lektora ve škole a učitele, když při aktivitě zjistí jasné příznaky šikany ve třídě? Popište je.

INDIKUJE:

- Znalost postupu (krizového plánu) včetně toho, kterou osobu, kdy a jak má informovat v případě objevení rizikového chování
- Znalost hranic (resp. svých možností) v rámci školy

Očekáváme:

Popis jednotlivých kroků lektora nebo učitele, které bude v dané návaznosti provádět.

Znalost toho, která osoba je ve škole k čemu kompetentní a jak se má v popisovaném případě lektor zachovat.

Chyby: Přílišná aktivita nebo přílišná pasivita.

Položka 1C15 Představte si situaci: program, který jste vedl (a) jako lektor (ka) v 8 třídě ZŠ, byl úspěšně realizován, veškeré vzdělávací cíle byly splněny a poslední aktivita skončila. Vše šlo tak dobře, že jste skončili o půl hodiny dříve, takže žáci mají radost, že budou ve školní jídelně první. Musíte je do nedaleké školní jídelny doprovodit nebo mohou jít sami?

INDIKUJE:

- Obecnou znalost školního řádu.
- Znalost svých kompetencí lektora.

Očekáváme: Že lektor správně odmítne žáky pustit a předá je dozorujícímu učiteli.

Chyby: Cokoliv, co překročí kompetence lektora.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Také kompetence lze hodnotit prostřednictvím hodnotících otázek:

Položka 1C11 Jaké informace o třídě potřebujete vědět před přípravou programu?

Odpověď: *Počet dětí, věk, jakými programy prošli, holky/kluci, problematické chování ano/ne, speciální požadavky (ADHD, Aspergerův syndrom), výskyt či podezření na RCH ve třídě*

Položka 1C11 Popište zahájení vašeho preventivního programu se třídou – co by mělo zaznít, proběhnout?

Odpověď: *Představení, účel setkání (o čem a proč), nástin programu (co budeme dělat a jak dlouho), základní pravidla programu (např. mluví jen jeden,...)*

Položka 1C12 Jaké měkké dovednosti tzv. „soft skills“ či osobnostní charakteristiky by měl mít lektor programů všeobecné primární prevence?

Odpověď: *empatie, komunikativnost, schopnost prosadit se, schopnost nadchnout cílovou skupinu, mravní bezúhonnost, vyznávání zdravého životního stylu.*

Položka 1C12 Máte připravit preventivní program o návykových látkách pro 6. třídu ZŠ. Jak budete postupovat?

Odpověď: *dohodnutí zakázky s TU, jaké informace chci předat, jakou formou, důraz na věkovou přiměřenost- příběh , nácvik, rozhodnutí jaké NL s žáky budu probírat*

Položka 1C12 Máte připravit preventivní program o agresivitě a domácím násilí pro 2. stupeň ZŠ. Jak budete postupovat?

Odpověď: *dohodnutí zakázky s TU, jaké informace chci předat, jakou formou, důraz na věkovou přiměřenost- příběh , nácvik, techniky, informace s ohledem na to, co můžou žáci dělat, když něco takového zjistí apod.*

Položka 1C13 Ve skupině dětí, se kterou pracujete, zaznamenáte projevy chování naznačující možnou přítomnost rizikových forem chování. Co uděláte?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Odpověď: *Snažím se na to neupozornit ostatní žáky. Po ukončení programu informujete o svých podezřenech třídního učitele a školního metodika prevence a dáte doporučení, co mohou dělat. Zkoušený může zmínit také organizace, které je možno nabídnout.*

Položka 1C13 S jakými institucemi je možné spolupracovat při řešení konkrétního typu RCH?

- a) šikana – *Poradenské centrum, Podané ruce*
- b) NL – *Poradenské centrum, Podané ruce, Elysium, A - kluby*
- c) útěky z domu – *Poradenské centrum, Krizové centrum pro děti a mládež, SVP*
- d) záškoláctví – *Poradenské centrum, OSPOD*
- e) kriminální činnost (krádeže apod.) - *Ratolest Brno, PČR*

Odpověď: *Poradenské centrum pro drogové a jiné závislosti, Podané ruce, Krizové centrum pro děti a mládež SPONDEA, SVP, Ratolest Brno/, PPP, Elysium, A- kluby*

Položka 1C14 Jaké množství nosných technik je vhodné zařadit do programu všeobecné primární prevence?

Odpověď: *nejvíc 2 hlavní techniky - s ohledem na pozornost žáků. Vhodné doplnit o rozehřívací techniky a ZV na konci programu. Samozřejmě záleží na délce programu.*

Položka 1C15 Koho ve škole je vhodné informovat při zjištění problému ve třídě?

Odpověď: *třídní učitel, ŠMP, ŠP, VP*

Položka 1C15 Kde či u koho můžete hledat podporu při řešení náročných situací spojených s vedením programů primární prevence?

Odpověď: *supervize, intervize, kolega z pracoviště/ oboru, okresní metodik prevence při PPP, krajský protidrogový koordinátor, kolega z konkrétní NNO zabývající se RCH*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Položka 1C11 Je schopen připravit program všeobecné PP v oblasti, na kterou se specializuje, dle doporučených postupů.

Splnil/ Částečně splnil/ Nesplnil

Položka 1C12 Zvládne vést program všeobecné PP a přizpůsobit ho daným podmínkám a cílové skupině.

Splnil/ Částečně splnil/ Nesplnil

Položka 1C13 Dokáže ve skupině, se kterou pracuje, rozeznat ohroženého jedince a předat ho do návazné péče.

Splnil/ Částečně splnil/ Nesplnil

Položka 1C14 Je schopen předat informace o RCH, na které se specializuje, přijatelnou a vyváženou formou.

Splnil/ Částečně splnil/ Nesplnil

Položka 1C15 Uplatňuje hranice profesionálního vztahu, informuje pověřené osoby o případných nestandardních situacích a nepřekračuje své kompetence.

Splnil/ Částečně splnil/ Nesplnil

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Témata pro alternativní ústní zkoušku pro 1U – B+C, hodnocení dovednostní a kompetenci kombinovaným způsobem

Tuto alternativní část hodnotíme také ústně. Jsou zde uvedeny oblasti Čtyřúrovňového modelu, které jsou hodnoceny (položky). Tato alternativa hodnotí dovednosti a kompetence kombinovaně. Užívá možnosti klást otázky a ptát se na řešení modelových situací.

Položky 1B6 Používá osvětovou a edukační formu PPRCH., 1B7 Umí pracovat interaktivní formou se středně velkou skupinou dětí či mládeže., 1B9 Rozvíjí a vhodně používá své komunikační a prezentační dovednosti., 1C11 Je schopen připravit program všeobecné PP v oblasti, na kterou se specializuje, dle doporučených postupů., 1C12 Zvládne vést program všeobecné PP a přizpůsobit ho daným podmínkám a cílové skupině., 1C14 Je schopen předat informace o RCH, na které se specializuje, přijatelnou a vyváženou formou.

1. Připravte v bodech program všeobecné primární prevence v délce 45 min nebo edukaci v rámci běžné výuky v oblasti, na kterou se specializujete. Zdůrazněte doporučené postupy. Stanovte cílovou skupinu a podmínky, v nichž preventivní program realizujete a uveďte, jak jste jim přizpůsobil/a program.

Položka 1B8, 1C13

2. Realizujete ve třídě preventivní program. Podle jakých znaků/projevů chování můžete rozeznat ve skupině ohroženého jedince? Pokud máte podezření, že žák je obětí šikany, jaké kroky podniknete?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3. Realizujete ve třídě preventivní program. Podle jakých znaků/projevů chování můžete rozeznat ve skupině ohroženého jedince? Pokud máte podezření, že žák je uživatel návykových látek, jaké kroky podniknete?
4. Realizujete ve třídě preventivní program. Podle jakých znaků/projevů chování můžete rozeznat ve skupině ohroženého jedince? Pokud máte podezření, že žák je obětí domácího násilí, jaké kroky podniknete?

Modelové situace pro 1U k ústní zkoušce

Pokrývá: Položky 1B10 Dokáže rozpoznat a profesionálně reagovat na chování překračující sociální normy. 1C15 Uplatňuje hranice profesionálního vztahu, informuje pověřené osoby o případných nestandardních situacích a nepřekračuje své kompetence.

5. Při programu primární prevence se žák staví do opozice vůči lektorovi/pedagogovi a neustále komentuje, co vyučující říká. Jaký postup zvolíte (jak zareagujete, koho o situaci informujete, kam co zapíšete, jaké zásady profesionálního přístupu musíte dodržet, jaké jsou Vaše kompetence v dané situaci a do jaké následné péče byste žáka předali a jak)? Vypracujte v bodech, jak budete ze své pracovní pozice postupovat?
6. Při programu primární prevence se žák nekontrolovatelně směje, jeho mluva je pomalá a obtížně dokončuje větu. Jaký postup zvolíte (jak zareagujete, koho o situaci informujete, kam co zapíšete, jaké zásady profesionálního přístupu musíte dodržet, jaké jsou Vaše kompetence v dané situaci a do jaké následné péče byste žáka předali a jak)? Vypracujte v bodech, jak budete ze své pracovní pozice postupovat?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

7. Během programu primární prevence, zjistíte, že žák je potlučený, má na těle modřiny, drží se stranou, nekomunikuje. Jaký postup zvolíte (jak zareagujete, koho o situaci informujete, kam co zapíšete, jaké zásady profesionálního přístupu musíte dodržet, jaké jsou Vaše kompetence v dané situaci a do jaké následné péče byste žáka předali a jak)? Vypracujte v bodech, jak budete ze své pracovní pozice postupovat?

8. Na programu primární prevence si všimnete žáka, kterého jste před programem zahlédli kouřit cigaretu v okolí školy. Jaký postup zvolíte (jak zareagujete, koho o situaci informujete, kam co zapíšete, jaké zásady profesionálního přístupu musíte dodržet, jaké jsou Vaše kompetence v dané situaci a do jaké následné péče byste žáka předali a jak)? Vypracujte v bodech, jak budete ze své pracovní pozice postupovat?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Preventivní pracovník na středně pokročilé úrovni

Teoretická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 2U – A, znalosti

Tuto část je vhodné hodnotit pomocí písemného testu / on-line testu s časově limitovaným přístupem a registrací. Teoretická část zkoušky pro stupeň 2U, Preventivní pracovník na středně pokročilé úrovni nabízí celkem 118 otázek. Lze z nich vybírat a variovat typy uzavřených otázek s jednou správnou odpovědí či s více správnými odpověďmi i otázky otevřené. Pro jednotlivý test je vhodné vybrat cca 30 otázek pro daný časový limit 50 minut.

Tato část zahrnuje následující znalosti:

- Položka 2A16 Zná výzkumem ověřené efektivní typy preventivních intervencí a rozumí jejich principu. Zná základy sekundární a terciární prevence a síť institucí, které tyto služby poskytují.
- Položka 2A17 Rozumí fungování psychiky a odlišnostem ve vnímání, prožívání, jednání a chování v období dětství a dospívání včetně skupinových procesů.
- Položka 2A18 Rozlišuje specifické formy a projevy rizikového chování u jednotlivců i skupin a zná jejich typické potřeby.
- Položka 2A19 Ovládá a doplňuje si repertoár technik práce se skupinou včetně doporučení a komentářů k vhodnosti jejich použití.

1) Teorie vstupní drogy, tedy že užívání tzv. měkkých drog (např. konopí), vede k užívání tvrdších drog (např. pervitin), je: Položka 2A16. Platí c)

- a) Vědecky ověřená teorie.
- b) Je sporná teorie, o které se vedou diskuze.
- c) **Tato teorie nebyla nikdy vědecky prokázána a je v rozporu s výsledky většiny výzkumů o závislosti na drogách.**

2) 2A16.2 Evaluaci preventivního programu: Položka 2A16. Platí b)

- a) Musí škola provést, ale tato povinnost se týká jen škol, kde jsou žáci reálně ohroženi rizikovým chováním.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- b) **Je potřeba realizovat pro každý preventivní program, který je realizován z veřejných prostředků a probíhá na půdě školy.**
- c) Dělá škola na základě vlastního uvážení, protože jde o nadstandardní činnost.

3) Co je to selektivní primární prevence? Položka 2A16. Platí b)

- a) Program všeobecné primární prevence zaměřený například jen na návykové látky.
- b) **Program prevence zaměřený na menší skupiny osob nebo jednotlivce, kteří jsou vystaveni většímu riziku vzniku a vývoje některých forem rizikového chování, než je tomu u zbytku populace.**
- c) Program prevence pro skupinu nebo jednotlivce, kteří jsou vystaveni působení výrazně rizikových faktorů nebo u kterých se již vyskytly projevy rizikového chování

4) Co vyjadřuje v prevenci návykových látek údaj o prevalenci? Položka 2A16. Platí a)

- a) **Vyjadřuje data o tom, jaký typ návykové látky se užívá, v jakém věku a jak často.**
- b) Procentuální vyčíslení předpokladu, že jedinec podlehne závislosti na droze.
- c) Mapu vztahů mezi jedinci, kteří užívají návykové látky.

5) Kdo nemůže vyšetřovat trestnou činnost ve škole? Položka 2A16. Platí b)

- a) Obvodní oddělení policie (v Praze) nebo místní policie (mimo Prahu)
- b) **Obecní nebo městská policie**
- c) Služba kriminální policie a vyšetřování

6) Může sociální pracovník hovořit s dítětem ve škole o samotě? Položka 2A16. Platí c)

- a) Nemůže. Dítě může mluvit se sociálním pracovníkem jen za přítomnosti rodiče.
- b) Může, ale jen pokud o tom jsou vyrozuměni předem rodiče nebo vedení školy.
- c) **Může, pokud se jedná o sociálního pracovníka, který zastupuje OSPOD. Rodiče o tom není třeba předem informovat.**

7) Může učitel vyzvat žáka, aby se podrobil zkoušce na přítomnost alkoholu (dechové zkoušce)?

Položka 2A16. Platí c)

- a) Nemůže
- b) Může a žák se jí musí podrobit
- c) **Může a žák ji může bez udání důvodu odmítnout**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

8) Kdo má ve škole kompetenci k vyhodnocení neomluvené nebo zvýšené absence? Položka

2A16. Platí c)

- a) Třídní učitel
- b) Metodik prevence
- c) **Výchovný poradce**

9) 2A16.9 O co by měla usilovat primární prevence především? Položka 2A16. Platí c)

- a) O prohloubení znalostí těch, kteří se programu účastní.
- b) O změna postojů účastníků programu.
- c) **O pozitivní vliv na chování účastníků programu.**

10) Reakce na stres se projevuje: Položka 2A17. Platí a)

- a) **aktivací fyziologických a psychických obranných reakcí**
- b) dezorientací a zvýšeným krevním tlakem
- c) útočným a nepřiměřeným chováním

11) Coping je: Položka 2A17. Platí b)

- a) kopírování určitého chování jedince z vrstevnické skupiny
- b) **vědomá volba strategie pro zvládnání zátěžové situace**
- c) negativní myšlenky v období složité životní situace

12) Co je to regrese v oboru vývojové psychologie? Položka 2A17. Platí b)

- a) náhrada jednoho nedosažitelného uspokojení jiným, který se jeví dostupným
- b) **únik na vývojově nižší úroveň**
- c) transformace nedostupného způsobu uspokojení jiným, který je dostupný

13) Pro jaké věkové období dítěte je typické: Vzrůstá význam skupiny vrstevníků jako normativní skupiny. Skupina dětí tohoto věku si již vytváří své vlastní normy, platné pro všechny bez rozdílu: Položka 2A17. Platí b)

- a) raný školní věk
- b) **střední školní věk**
- c) období dospívání

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

14) Proces osvojování sociálních rolí je charakteristický pro: Položka 2A17. Platí b)

- a) předškolní věk
- b) raný školní věk**
- c) období dospívání

15) Experimentování s vlastní sexualitou je v období dětství Položka 2A17. Platí a)

- a) běžné a přirozené**
- b) běžné, ale nežádoucí
- c) Experimentování s vlastní sexualitou se projevuje až v období puberty

16) Který postup má nejmenší pedagogický vliv na řešení záškoláctví? Položka 2A18. Platí a)

- a) udělení výchovného opatření**
- b) zavedení aktivit pro zlepšení školního klima
- c) rozhovor, který stanoví, zda jde o záškoláka nebo dítě odmítající školu.

17) V případě, že dojde k vyhocené situaci, která směřuje k fyzickému útoku žáka na pedagoga, měl by dotyčný pedagog: Položka 2A18. Platí c)

- a) fyzicky zasáhnout, přiměřeně k věku žáku, a zabránit mu v dalších útocích, aby nepoškodil sebe nebo někoho jiného.
- b) nijak nereagovat, neodpovídat, v případě útoku se bránit.
- c) okamžitě „vyklidit pole“ a snažit se ve sporu nepokračovat, dítěti ustoupit a věc řešit až v klidu.**

18) Žák základní školy mladší 15 let kouří o polední přestávce v parku. Pokud ho přistihne pedagog ze stejné základní školy, tak: Položka 2A18. Platí c)

- a) je ze zákona povinen jednat a učinit taková opatření, aby zabránil tomuto chování. Celou věc následně předá OSPOD, kontaktuje rodiče a vedení školy. Udělí výchovné opatření.
- b) se nejedná se o porušení zákona, proto pedagog nekontaktuje OSPOD, ale může udělit výchovné opatření.
- c) pedagog nemůže udělit výchovné opatření, protože neprobíhá v té době žádná školská činnost a žák se nachází mimo území školy.**

19) Co znamená zkratka FAS (v adiktologii)? Položka 2A18. Platí a)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- a) **Fetální alkoholový syndrom, vrozené poškození dítěte, které je způsobené konzumací alkoholu v období těhotenství.**
- b) Fetální anemický syndrom - soubor příznaků u dítěte, které trpí anémií, tedy chudokrevností.
- c) Fatální abulický syndrom - duševní stav, který vede k nabití přesvědčení, že je vše ztraceno a změna není možná.

20) 2A18.5 Xenofobie se projevuje jako: Položka 2A18. Platí a)

- a) **strach ze všeho neznámého, především z cizinců a všeho cizího**
- b) legitimizování společenské nerovnosti na základě biologických rozdílů mezi lidmi
- c) vlastenectví vztažené spíše k územnímu či politickému celku

21) V případě užití opiátů (morfin, kodein, heroin) jsou zorničky: Položka 2A18. Platí c)

- a) beze změn
- b) zúžené
- c) **rozšířené**

22) Flashback v adiktologii se projevuje jako: Položka 2A18. Platí c)

- a) Únavový syndrom, apatičnost k okolí a nezájem o vlastní život.
- b) Nesprávná aplikace při nitrožilním užití návykové látky, kdy se dostane do oběhu vzduch a hrozí infarkt.
- c) **Soubor fenoménů, který se může objevit i po několika měsících po braní drogy, podobá se prožitkům při intoxikaci**

23) Při řešení prokázané šikany se nedoporučuje: Položka 2A18. Platí a)

- a) **Setkání rodičů oběti a oběti samotné s rodiči útočnicka a útočnicka samotného v ředitelně školy.**
- b) Svolání výchovné komise, která si pozve rodiče agresora a agresora samotného ke konfrontaci.
- c) Získávání podkladů (důkazů) tím, že vyslechneme svědky, informátory a oběť. Až nakonec mluvíme s agresory.

24) Která aktivita, z následujícího výčtu, se považuje při prevenci v dopravní výchově za neúčinnější? Položka 2A18. Platí b)

- a) Orientační test v rámci dopravní výchovy

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- b) **Volnočasové aktivity (zaměřené aktivity na dopravním hřišti)**
- c) Sledování klipů o následcích dopravních nehod

25) Komunikaci ve skupině podporuje zejména: Položka 2A19. Platí a)

- a) **Umístění židlí do kruhu**
- b) Možnost tykat lektorům
- c) Občerstvení k dispozici

26) Hlavní pravidlo brainstormingových technik je: Položka 2A19. Platí b)

- a) Nápady se mohou vyslovovat bez přihlášení
- b) **Nápady se nehodnotí při vyslovení, ale později**
- c) Nápady jsou omezeny v počtu, každý může vyslovit pouze jeden

27) Technika „sněhová koule“ při skupinové práci znamená: Položka 2A19. Platí b)

- a) že se na jeden nápad „nabalují“ další
- b) **že na menší skupinu se „nabalují“ další členové**
- c) že se k hlavnímu zadání se „nabalují“ další, drobnější úkoly

28) Při evaluaci skupinové práce zvolil lektor anonymní způsob písemného hodnocení, což s největší pravděpodobností znamená: Položka 2A19. Platí c)

- a) že se budou v hodnocení objevovat vulgární výrazy
- b) že hodnocení bude více stručné, než kdyby anonymní nebyly
- c) **že hodnocení bude více otevřené**

29) Techniky typu „icebreaking“ (ledolamky) se zpravidla realizují: Položka 2A19. Platí a)

- a) **V úvodu programu**
- b) V závěru programu
- c) Jak v úvodu, tak i v závěru

30) Mezi nevýhody skupinové práce patří: Položka 2A19. Platí b)

- a) Nemožnost zadat individuální úkoly
- b) **Možný nerovnoměrný podíl práce členů skupiny na společném úkolu**
- c) Obtížnější stanovení pravidel pro práci a komunikaci při aktivitě

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

31) Jaké aktivity by měly být součástí komplexního primárně preventivního programu? Položka

2A16. Platí a, b, c.

- a) Prostor na zpětnou vazbu žáků.
- b) Nácvik dovedností.
- c) Zjištění, jaké znalosti o tématu mají děti.
- d) Žádný z uvedených.

32) Pokud vyučující v programu primární prevence provádí nácvik životních dovedností, co vlastně s dětmi dělá? Položka 2A16. Platí a, b, c.

- a) Rozvíjí kritické myšlení, komunikační dovednosti, zvládání emocí, vztahové dovednosti aj.
- b) Učí děti „co dělat když a jak to dělat“.
- c) Učí děti zvládat každodenní problémy.
- d) Používá při výuce životní příběhy.

33) Součástí úvodního bloku komplexního preventivního programu, by mělo být: Položka 2A16.

Platí a, b, c.

- a) určení pravidel práce na programu.
- b) informace o tom, co se bude v programu dělat.
- c) představení vyučujícího, pokud ho děti neznají.
- d) zpětná vazba.

34) Co může být obsahem hlavní části komplexního preventivního programu? Položka 2A16.

Platí d.

- a) Zahřívací aktivita.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- b) Zpětná vazba.
- c) Představování žáků.
- d) **Nácvik dovedností.**

35) Co by měl obsahovat závěr komplexního preventivního programu? Položka 2A16. Platí b, c.

- a) Motivační aktivitu.
- b) **Zpětnou vazbu od žáků.**
- c) **Shrnutí programu.**
- d) Program končí se výkladem.

36) Co musí obsahovat příprava komplexního programu primární prevence, aby program splnil svůj účel? Položka 2A16. Platí a, b, c, d.

- a) **Musí mít cíl.**
- b) **Musí mít jasně vymezeno, pro koho je program určen.**
- c) **Nástroj na vyhodnocení programu.**
- d) **Obsahuje místo pro zpětnou vazbu.**

37) Mezi zásady efektivní prevence rizikového chování patří: Položka 2A16. Platí b, c.

- a) zaměřit se při výkladu na negativní dopady rizikového chování a trochu je přehánět.
- b) **vytvářet pečující prostředí k navázání uspokojivých vztahů.**
- c) **působit systematicky a dlouhodobě.**
- d) podávat hlavně informace.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

38) Sekundární prevence zahrnuje: Položka 2A16. Platí b.

- a) předcházení vzniku rizikového chování.
- b) **brání rozvoji rizikového chování.**
- c) řešení následků vzniklého rizikového chování.
- d) snižování rizik při užívání drog.

39) Které služby spadají do oblasti sekundární prevence. Položka 2A16. Platí a.

- a) **Kontaktní a poradenská centra, krizová centra.**
- b) Terapeutické komunity.
- c) Terénní programy.
- d) Substituční programy.

40) Které služby poskytují terciární prevenci. Položka 2A16. Platí b, c, d.

- a) Poradenská centra, krizová centra.
- b) **Terapeutické komunity.**
- c) **Terénní programy.**
- d) **Substituční programy.**

41) Co by měl dělat vyučující při vedení komplexního preventivního programu? Položka 2A17.

Platí a, b.

- a) **Informovat, cvičit dovednosti a utvářet postoje.**
- b) **Motivovat k práci nejlépe zábavnou aktivitou.**
- c) Hlavně vykládat látku.
- d) Nedávat prostor na otázky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

42) Jaké procesy probíhají v třídním kolektivu? Položka 2A17. Platí a, b, c.

- a) Třída si vytváří svá skupinová pravidla.
- b) Profilují se role žáků.
- c) Utváří se koheze.
- d) Žádné, třída není sociální skupina.

43) Jak lze zaujmout třídu při programu primární prevence? Položka 2A17. Platí a, b, c.

- a) Zařadit do programu pro ni aktuální téma.
- b) Reagovat na potřeby dětí ve třídě.
- c) Použít techniky, při které se žáci o sobě a spolužácích něco dozví.
- d) Poukazovat na nedostatky dětí.

44) Jaké jsou způsoby podpory dlouhodobé spolupráce dětí ve třídě? Položka 2A17. Platí a, b, d.

- a) Ocenění a podpora dětí učiteli a rodiči.
- b) Vymezení prostoru na řešení svých témat.
- c) Materiální odměna.
- d) Aktivní naslouchání.

45) Pro jaké žáky je vhodné zaměřit se v programu primární prevence více na prožívání? Položka 2A17. Platí a, c.

- a) Pro žáky v 8. a 9. třídě.
- b) Pro žáky v 1. a 2. třídě.
- c) Pro žáky v 6. a 7. třídě.
- d) Pro žádné. Je vhodné, podávat nejvíce informace.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

46) Pro jaké děti je vhodné používat v programu primární prevence příběhy, fantazii a pohádky?

Položka 2A17. Platí b, c.

- a) Pro děti v 8. a 9. třídě.
- b) Pro děti v 1. a 2. třídě.**
- c) Pro děti v 3. a 4. třídě.**
- d) Pro žádné. Je vhodné používat odstrašující příklady z praxe.

47) Označte správné výroky: Položka 2A17. Platí a, b, c.

- a) Normálně se vyvíjející dítě rádo spolupracuje s druhými a chce poznávat okolní svět.**
- b) Hodnocení výkonu učitelem a spolužáky, se výrazně podílí na utváření identity dítěte.**
- c) Dítě snáší špatně neúspěch.**
- d) Kritický přístup je v dětském věku velmi důležitý pro správný vývoj.

48) Jaké vývojové období prožívá dítě, které nesnáší kompromisy, usiluje o jednoduché, přímočaré řešení, je vášnivým diskutérem a své názory (jako jediné správné) dokáže prosazovat velmi vehementně a velmi dlouho? Položka 2A17. Platí b, d.

- a) Mladší školní věk.
- b) Období dospívání.**
- c) Období prepuberty.
- d) Starší školní věk.**

49) Na co se můžeme zaměřit, pokud chceme definovat cílovou skupinu žáků ve škole? Položka 2A17. Platí a, b, c, d.

- a) Na věk.**
- b) Na sociální zařazení lokality, ze které děti pocházejí.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- c) **Na zaměření třídy (například na sport, jazyky aj.).**
- d) **Na rozložení etnických menšin ve třídě.**

50) Jak lze bránit upevnění negativního sebehodnocení žáka, které se projevuje např. vzdáním se úsilí ve školní práci? Položka 2A18. Platí a, b.

- a) **Působit na rozvoj sociálních dovedností žáka.**
- b) **Podporovat ho a nechat ho zažít úspěch.**
- c) Působit autoritativně.
- d) Častým upozorňováním žáka na jeho nedostatky.

51) O jaké rizikové chování se může jednat, pokud se žák při hodině projevuje oproti běžnému chování nepotlačitelným smíchem, „šlapáním si na jazyk“ a zpomalenými reakcemi? Položka 2A18. Platí a, d.

- a) **Užití konopných látek.**
- b) Užití tabáku.
- c) Užití pervitinu.
- d) **Užití alkoholu.**

52) Co může znamenat, pokud se při vyvolání konkrétního žáka, ze třídy ozývá chichotání nebo jiné doprovodné neoslavné projevy? Položka 2A18. Platí b, c, d.

- a) Není třeba si chování všímat.
- b) **Žák může být obětí šikany.**
- c) **Žák může být obětí diskriminace.**
- d) **Žák může součástí jiného rizikového chování.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

53) Pokud se ve třídě opakovaně ozývá smích a neoslavné projevy na adresu nějakého žáka, jaká by měla být reakce vyučujícího? Položka 2A18. Platí b, c.

- a) Nevšímat si toho.
- b) **Následující dny si všímat chování vyvolaného žáka a těch, co ho obtěžovali.**
- c) **Hned se zeptat těch co pokřikují, čemu jejich poznámky patří.**
- d) Zasmát se s žáky.

54) Co uděláte v případě, že rozeznáte v třídním kolektivu ohroženého jedince? Položka 2A18.

Platí b, d.

- a) Nic. Těžko prokážu, že se nemýlím.
- b) **Sdělím svůj poznatek třídnímu učiteli popř. školnímu metodikovi prevence.**
- c) Řeším to s žákem a ostatními v hodině.
- d) **Řeším to s žákem po hodině.**

55) Jaké potřeby by mohl mít žák, který se chová dlouhodobě odtažitě k učitelům i třídnímu kolektivu? Položka 2A18. Platí b, d.

- a) Žádné, škola ho prostě nebaví, proto ji odmítá.
- b) **Navázat vztah s osobou, které se neobává sdělit důvody svého chování.**
- c) Měl by být potrestán za nespolupráci.
- d) **Potřebu zažít ve škole úspěch a ocenění.**

56) Označte správné výroky související s ději v třídním kolektivu. Položka 2A18. Platí a, b, d.

- a) **Potřeba někam patřit, může mít za následek odklonění od vlastních názorů a postojů.**
- b) **Žáci, kteří stojí mimo kolektiv, si svou situaci většinou dobře uvědomují.**
- c) Pokud je žák třídou odmítán, učitel by ho měl také odmítat.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- d) **Ve třídách s narušenými vztahy nejsou mnohdy oblíbené děti vůbec vlivné.**

57) Jaké jsou možné projevy potíží v přizpůsobení žáka na zvýšené nároky ve škole v období dospívání? Položka 2A18. Platí a, b, d.

- a) **Zhoršení prospěchu, neochota, nezájem.**
- b) **Chození za školu.**
- c) **Syndrom ADHD.**
- d) **Projevy agrese, vyrušování a neklid.**

58) O jakou formu rizikového chování se může jednat, pokud žák velmi často na hodinách chybí, odchází z vyučování, přichází pozdě na výuku a hodiny nejsou omluvené rodiči? Položka 2A18. Platí a, b, c, d.

- a) **Závislostní chování.**
- b) **Záškoláctví.**
- c) **Šikana.**
- d) **Odcházení ze školy může být doprovodným projevem jiného rizikového chování.**

59) Mezi projevy rizikového agresivního chování řadíme? Položka 2A18. Platí a, b, c, d.

- a) **Chování, namířené proti sobě, druhé osobě, nebo proti věcem, které má za následek prokazatelnou psychologickou, fyzickou nebo materiální škodu či újmu.**
- b) **Rychlou jízdu na bruslích po chodníku.**
- c) **Sebepoškozování, šikanu, týrání.**
- d) **Předbíhání mladších ve frontě na oběd.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

60) Pokud žák výrazně změní své chování oproti běžnému směru ke smutku, izolovanosti od kolektivu a pasivitě, doporučuje se následující: Položka 2A18. Platí a, c, d.

- a) Promluvit si s ním mimo třídu. Všímat si jeho chování v třídním kolektivu.
- b) Promluvit si s ním ve třídě spolu s ostatními.
- c) **Kontaktovat rodiče.**
- d) **Informovat třídního učitele.**

61) Co označujeme pro účely primární prevence sektou? Položka 2A18. Platí c.

- a) Skupina lidí, která má svého silného vůdce a podporuje své členy v osobním růstu.
- b) Skupina lidí, která pomáhá svým členům najít svoji identitu a smysl života.
- c) **Ohraničená sociální skupina, jejíž členové sdílí ideologii svého vůdce.**
- d) Žádná z variant není správná.

62) Které z uvedených příkladů, lze označit jako sexuální rizikové chování? Položka 2A18. Platí a, b, d.

- a) **Nechráněný sex při náhodné známosti, výrazné promiskuitní chování, kombinace užívání návykových látek a rizikového sexu.**
- b) **Zveřejňování intimních fotografií na internetu nebo mobilním telefonu.**
- c) Poznávání své sexuality před dosažením zákonné hranice 15 let.
- d) **Zahájení pohlavního života před 15 rokem věku.**

63) Jak se může projevovat porucha příjmu potravy? Položka 2A18. Platí a, d.

- a) **Zahalováním se do neforemného oblečení, schováváním se za vlasy, zdržováním se fyzického kontaktu, přehnaným negativním hodnocením vlastního těla.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- b) Fotí sám/sama sebe, vkládá fotky na sociální sítě a snaží se přitáhnout pozornost ve snaze získat pozitivní ohlas.
- c) Rád/a navazuje styky s opačným pohlavím.
- d) **Velkým zájmem o různá cvičení a energetickou hodnotu stravy.**

64) Zaškrtněte pravdivé výroky: Položka 2A18. Platí b, d.

- a) Záškoláci jsou především děti líné, kterým vyhovuje zahálčivý způsob života.
- b) **Záškoláci jsou citově zklamaní a mají zkušenost se školní neúspěšností.**
- c) Záškoláctví je spojeno s nižším intelektem žáků.
- d) **Záškoláctví se může objevit v každé rodině, i v tzv. „dobré“.**

65) Nízké sebevědomí, úzkosti, smutek, neoblíbenost v kolektivu, snaha na sebe upozornit, agresivní chování mohou být projevy: Položka 2A18. Platí a.

- a) **Týrání a zanedbávání v rodině.**
- b) Členství v sektě.
- c) Extremismu.
- d) Šikany.

66) Jaké jsou hlavní zásady při praktickém řešení problémové situace u nespolupracujícího žáka?

Položka 2A18. Platí a, b, d.

- a) **Držet se svých hranic.**
- b) **Spolupracovat s ostatními pedagogy, s rodiči, se žákem, se třídou.**
- c) Řešit situaci v afektu.
- d) **Rozlišovat ojedinělé situace od pravidelného vzorce chování.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

67) Vyberte z nabídky pravdivé výroky o šikaně: Položka 2A18. Platí b, c.

- a) Ke zrodu šikanování jsou potřebné výjimečné podmínky např. přítomnost psychopata a absence kázně.
- b) Šikanování se může objevit v téměř každé třídě.
- c) Počáteční šikana se může jevit jako zlobení.
- d) Výskyt šikanování je ojedinělý, pro život žáků bezvýznamný jev.

68) Co je důležité udělat při zjištění neomluvené absence žáka? Položka 2A18. Platí a, b, c, d.

- a) Zjistit příčinu nechození do školy.
- b) Naplánovat dlouhodobá opatření.
- c) Spojit se s rodiči popř. poradenským centrem.
- d) Řídit se školním řádem.

69) Potřeba žáka poškozovat sám sebe, může být projevem: Položka 2A18. Platí 40a, b, c, d.

- a) Sexuálního zneužívání.
- b) Poruch příjmu potravy.
- c) Potíží ve škole.
- d) Problémů ve vztahu s blízkou osobou.

70) Jaké jevy může vyučující pozorovat ve třídě pouze svou přítomností při pravidelném pobytu ve třídě? Položka 2A19. Platí a, b, c, d.

- a) Ztrátu soudržnosti třídy.
- b) Rebelství, odpor vůči autoritě.
- c) Změnu chování žáka v čase.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

d) Tvoření podskupin ve třídě.

71) Co uděláte v případě, že třída na program primární prevence nechce spolupracovat?

Položka 2A19. Platí a, c.

- a) Zeptám se, co třídu k nespolupráci vede.
- b) Vedu program dál třeba pod pohrůžkou trestu.
- c) Pokud je třída výrazně problémová, program ukončím.
- d) Dám všem trest a vedu program dál.

72) Co lze udělat, pokud je žák na vyučujícího drzý a křičí na něj? Položka 2A19. Platí b, c.

- a) Neřešit situaci ve třídě.
- b) Vyslechnout žákův názor.
- c) Poukázat na nevhodnost jeho projevu.
- d) Být také hrubý.

73) Na co si má dávat vyučující pozor při vedení techniky? Položka 2A19. Platí a, b, c, d.

- a) Měl by pracovat s časem.
- b) Jaký efekt bude mít technika na třídu (povzbudí, zklidní aj.).
- c) Jestli koresponduje s tématem.
- d) Jestli odpovídá potřebám cílové skupiny.

74) Jaká má být úloha úvodních technik v programu primární prevence? Položka 2A19. Platí a, b,

c.

- a) Mají děti namotivovat.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- b) **Mají děti rozhýbat a připravit k práci.**
- c) **Kromě nabuzení přináší i informace.**
- d) Mají děti zklidnit.

75) Co uděláte po programu s technikou, která se Vám nepovede? Položka 2A19. Platí b, d.

- a) Vyberu si jinou.
- b) **Zkusím přijít na důvody, které k tomu vedly.**
- c) Přizpůsobím skupinu technice.
- d) **Přizpůsobím techniku skupině.**

76) Jaké techniky jsou vhodné na úvod primárně preventivního programu? Položka 2A19. Platí a,

- b.
- a) **Brainstorming.**
- b) **Rozehřívací techniky uvádějící do tématu.**
- c) Hraní rolí.
- d) Zpětnovazebné techniky, např. teploměr.

77) Jaké techniky je vhodné použít v hlavní části programu primární prevence? Položka 2A19.

Platí a, b, c.

- a) **Hraní rolí.**
- b) **Arteterapeutické techniky.**
- c) **Sociálně psychologické hry.**
- d) Relaxace.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

78) Jaké techniky je vhodné použít na závěr programu primární prevence? Položka 2A19. Platí a,

b.

- a) Zpětnovazebné.
- b) Uvolňovací.
- c) Hraní rolí.
- d) Arteterapeutické.

79) Jaké výhody má interaktivní výuka? Položka 2A19. Platí a, b, c, d.

- a) Žáci jsou více motivováni k učení.
- b) Žáci jsou zapojeni do procesu vzdělávání.
- c) Rozvíjí se spolupráce mezi žáky.
- d) Lepší atmosféra třídy.

80) Co znamená využití KAB modelu v primární prevenci? Jde o orientaci: Položka 2A. Platí a)

- a) na kvalitu postojů, změnu chování, získání sociálních dovedností.
- b) především na získání sociálních dovedností.
- c) na nácvik schopnosti kritického myšlení v rizikových situacích.
- d) na změnu chování u rizikových jedinců.
- e) na informace o rizikovém chování.

81) Která z následujících preventivních aktivit je nejvíce efektivní? Položka 2A. Platí d)

- a) masové preventivní programy
- b) výstavba sportovišť
- c) volnočasové aktivity

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

d) **cyklus provázaných preventivních programů.**

e) působivá konfrontace s následky rizikového chování formou filmu

82) U programů pro rodiče v rámci primární prevence na základních školách obecně platí:

Položka 2A. Platí b)

a) jsou určeny pro vysoce motivovanou cílovou skupinu.

b) rodičovská skupina představuje nehomogenní skupinu

c) cílem realizace není působit na rizikové chování dětí

d) jejich realizace je běžnou praxí

e) účast rodičů žáků školy je povinná

83) Harm reduction, tedy snižování škod, například výměnou injekčního materiálu pro drogově závislé, řadíme do: Položka 2A. Platí d)

a) primární prevence indikované.

b) primární prevence selektivní.

c) sekundární prevence.

d) terciární prevence.

e) nespécifická prevence.

84) Vyšetřování distribuce návykových látek na základní škole je v kompetenci: Položka 2A. Platí

c)

a) školního metodika prevence.

b) oblastního metodika prevence.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- c) **Policie ČR.**
- d) adiktologa.
- e) kurátora pro děti a mládež

85) Kdo z níže uvedených provádí měření IQ dítěte? Položka 2A. Platí b)

- a) speciální pedagog
- b) dětský psycholog**
- c) dětský psychiatr
- d) sociální pracovník OSPOD
- e) kurátor pro děti a mládež

86) Třináctiletý Emil navštěvuje v odpoledních hodinách „klubovnu“, kde může hrát ping-pong a stolní fotbal. S dětmi ze sídliště se učí kreslit graffiti a tančit breakdance. Když potřebuje, může si s mladým pracovníkem centra promluvit o škole, hádkách rodičů, kouření cigaret a čemkoliv, co ho trápí. Za služby nemusí nic platit, objednávat se, ani nahlašovat osobní údaje. O jaký typ služby se jedná? Položka 2A. Platí d)

- a) squat
- b) krizové centrum pro děti
- c) kontaktní centrum
- d) nízkoprahové zařízení pro děti a mládež**
- e) dům dětí a mládeže

87) Doléčovací centrum pro drogově závislé řadíme do: Položka 2A. Platí c)

- a) primární prevence.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- b) sekundární prevence.
- c) **terciární prevence.**
- d) intervenčních programů.
- e) zdravotnických zařízení.

88) Které osoby mají nárok na základní bezplatné poradenství v zařízeních poskytujících sociální služby? Položka 2A. Platí e)

- a) pouze dospělí a děti se souhlasem pečující osoby
- b) pouze dospělí a děti v doprovodu dospělého
- c) pouze osoby splňující podmínky pro přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi
- d) pouze osoby s doporučením obce nebo školy
- e) **všechny osoby**

89) Který z následujících typů organizací provádí ve školách intervenční programy zaměřené na šikanu? Položka 2A. Platí e)

- a) Policie ČR
- b) orgány sociálně právní ochrany dětí
- c) diagnostické ústavy
- d) obec s rozšířenou působností
- e) **pedagogicko-psychologické poradny**

90) Na jakou instituci je nejvhodnější odkázat rodiče žáka 9. třídy, kteří chtějí s odborníkem konzultovat synovu závislost na marihuaně? Položka 2A. Platí b)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- a) detoxifikační oddělení
- b) adiktologická poradna**
- c) psychoterapeutická komunita
- d) psychiatrická léčebna
- e) obvodní lékař

91) Pro jakou věkovou skupinu dětí je z vývojového hlediska typický nárůst potřeby patřit do party vrstevníků? Položka 2A. Platí c)

- a) okolo 6 roku života
- b) okolo 9 roku života
- c) okolo 12 roku života**
- d) okolo 15 roku života
- e) okolo 18 roku života

92) Na jak dlouhou dobu je průměrné dítě v mladším školním věku schopno udržet pozornost na jednu určitou věc, činnost, informaci? Položka 2A. Platí a)

- a) asi na 10 minut**
- b) asi na 30 minut
- c) asi na 45 minut
- d) asi na 60 minut
- e) asi na 90 minut

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

93) Pro jaké vývojové období je typická zvýšená činnost a snaha osvojit si pocit vlastní snaživosti v práci a zároveň s tím spojená snaha ubránit se ohrožujícím pocitům méněcennosti a obavám z neúspěchu? Položka 2A. Platí c)

- a) období batolecí
- b) předškolní věk
- c) mladší školní věk**
- d) starší školní věk
- e) adolescence

94) Stadium „konvenční úrovně morálky“, kdy se jedinec snaží co nejlépe plnit požadavky starší generace a vytváří si smysl pro povinnost vůči autoritě a společenským normám je spojováno s jakým vývojovým obdobím? Položka 2A. Platí c)

- a) do 3 let
- b) předškolní věk
- c) mladší školní věk**
- d) starší školní věk
- e) období dospívání

95) Která paměťová strategie se u dětí mladšího školního věku (ve věku 6 – 7 let) vyvíjí obvykle jako první? Položka 2A. Platí a)

- a) opakování**
- b) asociační řetězení
- c) logická organizace materiálu

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- d) vizualizace slov
- e) mnemotechnické pomůcky

96) Čím je charakterizována role „realizátora“ ve skupině? Položka 2A. Platí b)

- a) stará se o pořádek, sleduje dodržování termínů
- b) umí převádět plány v týmu do proveditelné formy**
- c) je střízlivý analytik a kritik
- d) je nejtvůřivější v týmu, s vysokou mírou flexibility
- e) je plný energie, identifikuje myšlenky a nápady týmu

97) Role hvězdy v třídním kolektivu: Položka 2A. Platí b)

- a) stmeluje skupinu.
- b) je oblíbená a sociálně přitažlivá.**
- c) je v koalici s učitelem.
- d) je zaměřena na plnění úkolů a výkonnost.
- e) plní očekávání členů skupiny.

98) Do které ze skupin návykových látek patří pervitin? Položka 2A. Platí c)

- a) halucinogeny
- b) ředidla a těkavé látky
- c) stimulancia**
- d) opiáty
- e) barbituráty

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

99) Které z tvrzení o kyberšikaně je pravdivé? Položka 2A. Platí a)

- a) **Kyberšikana je jednou z forem psychické šikany.**
- b) Kyberšikana není předmětem zájmu školních pracovníků.
- c) Oběť kyberšikany se může útokům bránit odpojením od internetu.
- d) Rozesílání hoaxů a spamů je vždy projevem kyberšikany.
- e) Kyberšikanu definujeme jako hackerství.

100) Mezi rizikové faktory patří: Položka 2A. Platí d)

- a) soudržná rodina.
- b) inteligence v pásmu nadprůměru.
- c) aktivní zapojení do školních akcí a jiných zájmových aktivit.
- d) **nízký socioekonomický status.**
- e) kontrola rizikového chování.

101) Jak označujeme faktory, které zmírňují, kompenzují, nebo působí proti dopadům a účinkům rizikového chování? Položka 2A. Platí e)

- a) projektivní
- b) normativní
- c) patogenní
- d) reciproční
- e) **protektivní**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

102) Mezi rizikové faktory vedoucí k užívání návykových látek v dospívání patří: Položka 2A.

Platí b)

- a) flexibilita.
- b) ADHD.**
- c) odolnost vůči vrstevnickému tlaku.
- d) dostatek přátel.
- e) rodičovská kontrola a důslednost.

103) Jak účinné nebo neúčinné jsou přednášky nebo jiné hromadné preventivní akce? Položka 2A16.

Odpověď:

- výzkum svědčí o efektivitě malých interaktivních programů (např. nácvik soc. dovedností, peer programy)
- o efektivitě přednášek, velkých besed, komponovaných programů estrádního charakteru a promítání filmů žádné doklady neexistují
- obecně platí, že efektivitu posiluje komplexnost, kombinace přístupů, jejich provázanost a dlouhodobost
- jednorázové akce (tedy např. jednorázové přednášky) nejsou příliš efektivní.

104) Jaké jsou obecné cíle u specifických programů primární prevence? Položka 2A16.

Odpověď:

- zamezit výskytu výraznějších projevů rizikového chování u co nejvíce osob
- pokusit se minimalizovat rizika spojená s tímto jednáním z hlediska jedince i společnosti
- pokud se nedaří zabránit nástupu výraznějších projevů RCH, pak je třeba usilovat o odsunutí jejich iniciace a rozvoje do co nejvyššího věku
- minimalizovat rizika spojená s již existujícími projevy
- pokud se u někoho nedařilo zabránit nástupu výrazně rizikového chování, je třeba jej motivovat k upuštění od této činnosti a podporovat k návratu k životnímu stylu bez RCH
- motivovat jedince k využití specializované pomoci v poradenské nebo léčebné oblasti
- v případě rozvoje výrazně rizikového chování se snažíme zajistit adekvátními prostředky ochrany před dopady tohoto jednání

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

105) Jmenujte alespoň 3 důvěryhodné internetové zdroje informací o rizikovém chování?

Položka 2A16.

Odpověď:

www.odrogach.cz, www.drogy-info.cz, www.adiktologie.cz, www.dokurte.cz, www.tipni-to.cz,
www.nekuratka.cz, www.minimalizacesikany.cz, www.bezpecnyinternet.cz, www.prevence-info.cz

106) Co to je harm reduction? Položka 2A16.

Odpověď:

- *přístupy snižování či minimalizace poškození drogami u osob, kteří v současnosti drogy užívají a nejsou motivováni k tomu, aby užívání zanechali*
- *nejznámější postupy používané v HR:*
 - *výměna použitého injekčního náčiní za sterilní*
 - *poskytování informací o možnostech léčby či jiné odborné pomoci*
 - *informace - jak drogu bezpečně aplikovat, jak používat a dezinfikovat náčiní*
 - *kontaktní (situační) poradenství*
 - *edukace o rizicích*
 - *zaměření na bezpečný sex včetně distribuce kondomů*
 - *v širším pohledu může zahrnovat i substituční léčbu*

107) Jaké jsou fáze vývoje skupiny, třídy? Položka 2A17.

Odpověď:

- *formování – seznamování, okoukávání, nejistota členů*
- *bouření – jedinci se snaží uspokojit osobní potřeby, prosadit se, doprovázeno konflikty, silnými emocemi*
- *normování – ustalují se pravidla chování, společně sdílené postoje, hodnoty, rolová očekávání*
- *fáze optimálního výkonu – každý má jasno ve své roli, členové spolupracují, problémy lze řešit produktivně*
- *fáze rozchodu*

108) Co ovlivňuje specifičnost skupiny, třídy? Položka 2A17.

Odpověď:

- *počet členů*
- *zastoupení chlapců a dívek*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- složení třídy (individuální zvláštnosti žáků, úroveň rozvoje žáků, rodinné podmínky)
- historie skupiny (stabilita vedení v čase – změny učitelů, příchod/odchod žáků)
- aktuální fáze vývoje skupiny
- způsob práce učitele.

109) Když pozorujeme třídu v průběhu jejího psychosociálního vývoje, který vývojový mezník v průběhu času považujeme za nejvýraznější? Položka 2A17.

Odpověď: Pokles závislosti třídní skupiny na učiteli a růst autonomie s věkem. Je to projev obecnější zákonitosti, a to poklesu závislosti na dospělých a prohlubování interindividuálních vztahů k vrstevníkům (např. přibližně do 12 let je vztah k vrstevníkům značně závislý na osobnosti učitele, během 12. roku se toto mění a roste vzájemnost a výběrovost ve vztazích).

110) Jak se během školní docházky u dítěte mění zdroj norem a hodnot (autorita, model hodnocení)? Položka 2A17.

Odpověď:

- Na začátku školní docházky je to, vedle rodičů, paní učitelka (závislost na učiteli je největší do 7-8 let, do 12 let je třídní skupinová struktur centralizovaná, je to období na učiteli závislé integrace).
- Postupně narůstá vliv dětské skupiny, která také zprostředkuje sociální normy a hodnoty. Nejprve se dítě při konfliktu mezi skupinovou morálkou a hodnotami dospělých kloní na stranu autorit, později, především v období dospívání, převažuje vliv skupiny.

111) Jaký je rozdíl mezi škádlením a šikanováním? Položka 2A18.

Odpověď:

- šikana- přítomna převaha síly, záměrnost, samoučelnost agrese, oběť vnímá útok jako nepříjemný. Podmínkou není délka (může jít o krátkodobou i dlouhodobou záležitost) ani opakování chování.
- škádlení - může mít i podobu jednorázové agrese, ale pořád je zde vyrovnanost sil (rvačka dvou stejně silných chlapců). Za škádlení se považuje žertování (popichování, zlobení) za účelem dobré nálady a není v něm vítěz ani poražený.

112) Jaká jsou vývojová stádia šikany a co je pro ně typické? Položka 2A18.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Ostrakizace – vyčleňování, s obětí se postupně nikdo nebaví, oběť může zpočátku reagovat agresivně, skupina se dělí na agresora, neutrální jádro a oběti
- Psychická manipulace a fyzická agrese – cílem útoků ostrakizovaný žák, často nastane ve chvíli, kdy je třída pod tlakem, ve stresu (čtvrtletí, pololetí, škola v přírodě), žáci z neutrálního jádra se částečně přidávají k agresorovi, část, pokud je dostatečně silná, je schopna se v této fázi přiklonit k oběti
- Vytvoření jádra – všichni vědí, co se děje, kdo se neúčastní útoků, mlčí ze strachu, agresori mají své hlídače (varují před učiteli)
- Vytvoření norem – třída se dělí na „vládnoucí“ a poddané (často tomu odpovídá i slovník), dříve neutrální část se přidává k agresorům, oběť bere situaci jako normální, někdy dokonce považuje agresory za své kamarády, často se začne chovat tak, aby se agresorům zavděčila (šáskuje, vyrušuje)
- Totalita – jasné normy, v kolektivu vládou agresori, ubližování je samozřejmostí, oběť je na agresorech závislá, neřešitelná situace, rozpustit kolektiv

113) Jakou formou a prostředky může být prováděna kyberšikana? Položka 2A18.

Odpověď: Prostřednictvím digitálních médií, mobilních telefonů, internetu, sociálních sítí (ICT informační a komunikační technologie). Uveďte příklady z praxe.

114) Vysvětlete pojem „divácké násilí“. Položka 2A18.

Odpověď:

- Agresivní chování diváků a fanoušků sportovních oddílů - všech věkových kategorií
- Dochází k napadání osob, ničení majetku na stadionech nebo v okolí stadionů (často pod vlivem návykových látek – nejčastěji alkohol, drogy)
- Sportovní kluby ve spolupráci s Policií ČR tipují „tzv. rizikové zápasy“, kde lze předpokládat, že dojde ke střetům příznivců i mimo stadion (preventivní opatření ze stran PČR i sportovních klubů)
- Dochází k trestné činnosti – nejčastěji ublížení na zdraví, výtržnictví, poškozování cizího majetku, násilí proti jedinci nebo skupině, útok na veřejného činitele...

115) Uveďte příklady rizikových faktorů pro vznik CAN. Položka 2A18.

Odpověď:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- *Neschopnost zodpovědně naplňovat rodičovskou roli (nemoc, patologický vývoj osobnosti, sociální důvody, závislost na návykových látkách)*
- *Přítomnost jakékoliv formy domácího násilí*
- *Dlouhodobý stres v rodině (nezaměstnanost, chronická nemoc, absence rodiče)*
- *Nedostatečná rodinná struktura (hranice, limity, hodnoty)*
- *Sociální izolace rodiny*
- *Rodič nedochází s dítětem na pravidelné preventivní lékařské prohlídky*
- *Tolerované záškoláctví dítěte (skryté záškoláctví)*
- *Zdravotní handicap dítěte*

116) Odkud čerpáte techniky pro svou práci? Znáte některé autory her? Znáte některé internetové zdroje využitelných technik? Položka 2A19.

Odpověď i zdroj:

Šimanovský Zdeněk, Hermochová S., Zapletal M., Valenta J., Neuman J. (dohledatelné na www.portal.cz)

www.odyssea.cz, www.hra.cz, www.adiktologie.cz – Metodika práce s dětmi na 1. stupni ZŠ

117) K čemu slouží reflexe her? Položka 2A19.

Odpověď:

- *probrání toho, o čem aktivita byla, k čemu jsme dospěli, co se osvědčilo, co nefungovalo, co lze použít v praxi...*

- *pro nás, abychom věděli, zda se nám podařilo naplnit vytyčený cíl*

- *aby technika nevyzněla naprázdno, nezapadla (žáci nebudou rozumět tomu, proč jste techniku dělali, a efekt se nedostaví)*

- *reflexe nemusí být příliš dlouhá, ale při plánování programu bychom měli myslet na to, abychom ji stihli.*

118) Jaká jsou pozitiva a naopak rizika využívání her v programech primární prevence (jmenujte alespoň 3 od každého)? Položka 2A19.

Odpověď:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

•Pozitiva:

- zaujmou, zpestření, rozvíjí fantazii
- naučí se něco nového a díky zážitku i lépe zapamatují
- do kontaktu se dostanou i ti, co se nebaví
- zapojení bojácných, nenásilné zapojení většiny
- všichni jsou na stejné úrovni

•Rizika:

- hraní si na někoho – přetvářka
- vznik konfliktů
- může jít „moc na tělo“
- ukáže se nešikovnost, negativní vlastnosti, nespolupráce
- „zašívání se“
- navázání se na někoho

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Praktická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 2U – B, dovednosti

Tuto oblast je vhodné zkoušet ústně. Nabízíme opět několik nezávislých možností ústního ověřování kompetencí / způsobilostí preventivního pracovníka na středně pokročilé úrovni.

Tato oblast pokrývá následující položky:

- Položka 2B20 Uplatňuje principy PP založené na rozvoji životních dovedností a práci s normativním přesvědčením.
- Položka 2B21 Využívá psychologické a pedagogické principy k vedení malé a středně velké skupiny.
- Položka 2B22 Rozpozná existující normy a pravidla skupiny či komunity, je citlivý k odlišnostem v životním stylu, kulturním a jiným jedinečným potřebám skupiny či komunity. Řeší výskyt RCH či jinou mimořádnou událost dle doporučených krizových plánů a postupů.
- Položka 2B23 Používá zaměřené pozorování a aktivní empatické naslouchání k identifikaci aktuální situace ve skupině.

Položka 2B20 Jaké své životní dovednosti chápete jako podporující při realizaci PP?

Očekáváme: Hezkou sebe prezentaci, možná trochu dojemnou... každopádně kvalitní sebe prezentaci.

Položka 2B20 Uvedte příklad aktivity, která pracuje s normativním přesvědčením. Jak chápete samotný pojem „normativní přesvědčení“?

Očekáváme: Pochopení toho, co to je normativní přesvědčení a uvedení vhodného příkladu, ideálně spojeného s prevencí RCH.

Položka 2B21 Jakým způsobem budete realizovat rozdělení do skupin v malé a velké skupině? Vysvětlete na příkladu nějaké aktivity.

INDIKUJE:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Didaktické (lektorské) dovednosti
- Základní znalost pedagogické psychologie

Očekáváme: Didakticky a psychologicky správné rozdělování, které může posílit soudržnost skupiny (například když při výběru řekne o dané osobě vybírající něco pěkného jako podmínku výběru nebo techniku, kdy volí vždy nově přichozí do skupiny – takže každý je vlastně novou volbou). Očekáváme také znalost různých způsobů podle charakteru aktivity.

Chyby: Volba ve stylu tělocvik, kdy žáci z posledních voleb pociťují frustraci. Zmatek ve volbě, rozdělení nepřiměřené aktivitě.

Položka 2B21 Jak zabezpečit, aby při aktivitě vedené formou skupinové (týmové) práce se na úkolech podíleli všichni členové skupiny?

INDIKUJE:

- Didaktické (lektorské) dovednosti
- Základní znalost pedagogické psychologie

Očekáváme: Očekáváme dobrou didaktickou dovednost, která prakticky znamená použití chytrého řešení, například rozdělení rolí (funkcí) ve skupině, které logicky povedou k dílčí zodpovědnosti za splnění úkolu (například prezentátor prezentuje, nikdo jiný) nebo zadání dílčích úkolů konkrétním členům (například tento úkol plní nejstarší člen týmu) apod.

Chyby: Neznalost řešení, které tím umožní někomu ve skupině, aby se vezl a práci odvedli jiní.
Poznámka: POZOR! Neplést lenost a sabotérství s právem účastníka aktivity odmítnout účast na dané aktivitě.

Položka 2B22 Navrhněte jednotlivé kroky imaginárního krizového plánu na Vámi vybrané rizikové chování.

INDIKUJE:

- Postoje k prevenci obecně

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Znalosti, které se týkají krizového plánu a dovednosti jej zpracovat
- Znalosti, které se týkají zvoleného rizikového chování
- Pedagogicko – psychologické dovednosti

Očekáváme: Že uslyšíme konkrétní kroky! Krizový plán! Kvalitní vhled do zvoleného RCH a dobré metodické dovednosti. Také by se hodila jistá úroveň dovednosti systémově řešit problémy.

Chyby: Neznalost funkce krizového plánu. Přeskakování nebo vynechávání důležitých kroků. Chybné řešení situace.

Položka 2B22 Objasněte možná rizika toho, že mezi účastníky preventivní aktivity budou příslušníci minorit (např. vietnamské děti) na Vámi vybraném příkladu.

INDIKUJE:

- Postoj k prevenci a základní dovednosti multikulturní výchovy
- Schopnost řešit citlivě disproporce, vycházející z kulturní rozdílnosti

Očekáváme: Vhodné řešení, které spočívá v postoji „rozmanitost znamená bohatství“ nebo jiném, podobně nepoškozujícím a rozvíjejícím potřebné postoje

Chyby: Jakékoliv zdůrazňování kulturních rozdílů!

Položka 2B23 Vysvětlete, jakým způsobem pozorujete dění ve skupině během lekce a na co je potřeba se zaměřit? Jak lze dále s těmito informacemi pracovat?

INDIKUJE:

- f) Dovednosti výzkumníka a diagnostické dovednosti

Očekáváme: že zkoušený bude pozorovat rozmístění žáků během lekce i při přesouvání během technik. Bude znát základní způsoby reflektování výroků účastníků například během komunitního kruhu a bude schopný uvést příklad ze své praxe, jak pracuje s pozorováním skupiny a přizpůsobuje k tomu svoji práci.

Chyby: Zkoušený neví.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Položka 2B23 Popište aktivitu, která klade důraz na to, aby byly zaznamenány a komunikovány názory všech žáků ve skupině. Uvedte příklad s tématem z oblasti prevence.

INDIKUJE:

- g) Dovednosti výzkumníka a diagnostické
- h) dovednosti
- i) Pedagogicko – psychologické dovednosti

Očekáváme: že uslyšíme pěknou techniku, která bude respektovat názory svých účastníků (například řečnická hůl, akvárium, řečnické židle, ale i brainstorming nebo brainwriting nebo asociační metody).

Chyby: Zkoušený nedokáže podobnou techniku popsat ani si ji představit.

Položka 2B20 Jaké sociální dovednosti a dovednosti potřebné pro život je vhodné rozvíjet v rámci prevence užívání návykových látek?

Odpověď:

- nácvik asertivity a schopnosti odmítat*
- posílení sebevědomí a tím posílení schopnosti čelit tlaku vrstevníků k rizikovému chování*
- posílení schopnosti obstát v kolektivu*
- rozvoj schopnosti řešit problémy sociálně přijatelným způsobem*
- využívání pozitivních modelů – hledání pozitivních alternativ při konfrontaci se stresem a pozitivních alternativ trávení volného času atraktivních v příslušné věkové skupině.*

Položka 2B20 Lze předpokládat, že dostatečná finanční gramotnost dětí a mladistvých může eliminovat projevy soc. patologického chování dětí a mladistvých?

Odpověď: *Pokud žáci mají základní informace k toku peněz (příjem, výdej, šetření apod.), orientují se v základní terminologii a mají přibližnou znalost ekonomické situace v rodině lze předpokládat, že se sníží riziko RCH (krádeže, loupeže, vydírání, zadlužování – nesplácení, apod.)*

Položka 2B20 Pro program pracující s normativním přesvědčením platí (vyberte správné možnosti):

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- a) může ho vést jen člověk, který nikdy nevyzkoušel žádnou návykovou látku
- b) je efektivní v kombinaci s dalšími druhy přístupů, samostatně ne (S)
- c) pracuje s faktem, že mladí lidé mají často mylné představy o rozšířenosti a přijatelnosti rizikového chování (např. „všichni v mém věku kouří, proč ne já“) (S)
- d) učí žáky, že normální je žít zdravě a v dobrých vztazích se všemi
- e) působí na normy ve skupině tak, aby lidem rizikové chování nepřipadalo jako žádoucí ani jako neutrální sociální norma (S)
- f) využívá jako normu trestání a zastrasování

Odpovědi b), c) a e) jsou správně.

Položka 2B21 Během diskuse v komunitním kruhu nastane po vaší otázce ticho. Co uděláte?

Odpověď: *Ticho může nastat z různých příčin, ale obecně je vhodné nechat ticho chvíli „pracovat“, tolerovat ho a nespíchat s vlastní iniciativou. S dalším povídáním je vhodné počkat o něco déle, než jsme běžně zvyklí čekat. Poté je možné situaci popsat ze svého pohledu, okomentovat a zeptat se, jak to vnímali žáci.*

Položka 2B21 Proč není vhodné administrovat ve třídě sociometrický dotazník ihned na začátku školního roku?

Odpověď: *Probíhá zde skupinový vývoj, ustálení se v „novém prostředí“, role a vztahy se teprve formují. Dle Brauna je ideální dobou pro dg. vztahů ve třídě první čtvrtletí.*

Položka 2B21 Vedete preventivní program pro žáky 6. třídy. Třída je rozdělena během všech technik na kluky a holky. Je to přirozené?

Odpověď: *V prepubertě mají děti tendenci vytvářet skupiny stejného pohlaví. Skupina má hierarchii, diferencované role, vyžaduje respektování pravidel, funguje zde identifikace a nápodoba. Hodnocení skupiny je důležitou součástí sebehodnocení jedince. Postupně vznikají skupiny smíšené.*

Položka 2B22 Jakou formou předcházíte a řešíte záškoláctví?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Odpověď:

• Jako prevenci výskytu záškoláctví můžeme brát důsledný a jednotný přístup všech učitelů v dodržování školního řádu. Jasnou a otevřenou komunikaci mezi pedagogy školy a mezi pedagogy a žáky. Pozitivně laděné klima školy.

• Vzhledem k mnoha možným příčinám záškoláctví existují různé postupy, jak je řešit. Při zjištění záškoláctví je tedy důležité nejprve citlivě vyšetřit jeho důvody – bez odsuzování a hodnocení provést rozhovor s dítětem, rodiči.

Doporučené kroky pro učitele dle Lazarové:

- Čím dříve je záškoláctví odhaleno, tím lépe pro dítě. Při vyšetřování dostatek času na analýzu případu.
- Je-li záškoláctví důsledkem neúnosné školní situace, je žádoucí navodit změnu. Naplánovat taková dlouhodobá opatření, aby se situace neopakovala.
- Rozmáhá-li se záškoláctví ve velkém nebo máme-li podezření na hrozbu závislosti, obrátíme se na spolupráci s PPP.
- Učit se v třídním kolektivu vyčíst, jaké postavení má v kolektivu. Bojí-li se komunikovat s učiteli a rodiči, předat do péče psychologa.
- Pomoci dítěti při návratu do třídy, doprovodit ho do kolektivu. K vyřešenému případu se již nevracet, neprojevovat nedůvěru. Být v úzkém kontaktu s rodiči, aby se předešlo dalšímu výskytu.
- Zamyslet se nevlastními pocity ve vztahu k dítěti. Pokusit se zbavit všech předsudků ve vztahu k němu a postavit jej na stejnou „startovní čáru“ jako ostatní žáky.

Položka 2B22 Které instituci škola oznamuje spáchání nebo podezření ze spáchání trestného činu?

Odpověď: Policii ČR, Státní zastupitelství

Položka 2B22 V jakých případech a kdy má oznamovací povinnost škola k OSPODu?

Odpověď:

- Pokud má pedagog podezření, že se jedná o dítě zanedbávané (nedostatky v ošacení, hygieně, nedostatek stravy, absence pomůcek, domácích úkolů....)
- Opakované záškoláctví

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- *Útěky z domova*
- *Pokud se rodiče na veřejnosti projevují nevhodným způsobem (pod vlivem alkoholu, návykových látek, rušení veřejného pořádku, krádeže v obchodech...)*
- *Projevy násilného chování v rodině, jak mezi dospělými tak vůči dětem*
- *Citová deprivace*
- *Sociální izolace*

Položka 2B22 Ze zákona vyplývá občanům oznamovací povinnost orgánům činným v trestním řízení. O jaké trestné činy se jedná v souvislosti s dětmi?

Odpověď:

Pokud se hodnověrným způsobem dozví, že dochází k těmto trestným činům:

§ 193 – zneužití dítěte k výrobě dětské pornografie

§ 198 – týrání svěřené osoby

§ 199 – týrání osoby žijící ve společném obydlí – domácnosti (domácí násilí)

Pokud tento trestný čin osoba neoznámí, může být potrestána odnětím svobody až na 3 léta.

Položka 2B23 Co je typické pro aktivní empatické naslouchání? Vyber správné možnosti.

Odpověď:

a) Nedávat okamžitě rady a návrhy, ale přiblížit se prožitkům druhého (S)

b) Podávání vlastních informací, vysvětlování

c) Občasné shrnutí a ujištění, zda jsme dobře rozuměli řečenému (S)

d) Nechat žáka domluvit, i když nesouhlasíme s jeho názory (S)

e) *Důležitý je výraz zájmu ve tváři a v gestech, pro sebe si mohu přemýšlet o“ svých“ věcech*

f) Odborný styl komunikace

g) Reagovat na myšlenky a pocity, ne na osobnost hovořícího (nehodnotit, neodsuzovat) (S)

Odpovědi a), c), d) a g) jsou správně.

Položka 2B23 Chcete si udělat obrázek o vztazích ve třídě. Rozhodnete se realizovat program obsahující administraci dotazníku vztahů a několik herních aktivit, při nichž chcete využít pozorování. Jak se připravíte? Nač se při pozorování zaměříte?

Odpověď:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- *Určím projevy chování, které jsou pro mne vzhledem k stanovenému cíli pozorování důležité. -na rozmístění žáků na počátku programu (pokud nejsou v lavicích) a při aktivitách*
 - zůstává-li někdo bokem
 - na množství a kvalitu kooperativního chování
 - na přítomnost verbálních i neverbálních projevů přátelství/nepřátelství.

Položka 2B20 Chcete připravit program setkání zaměřený na ovlivnění normativního přesvědčení o kouření, co si připravíte, co bude obsahovat?

Odpověď:

- *statistiku zkušeností s kouřením* - první vyzkoušení
 - pravidelné kouření lidí ve věku žáků,
 - množství osob snažících se přestat s kouřením
- *průzkum veřejného mínění o kouření*
- *diskusi - plusy a mínusy kouření*
 - přitažlivost kouření/kuřáků
 - vnímání kouření nekuřáky

Položka 2B22 Jaké jsou základní principy pro tvorbu pravidel třídy?

Odpověď:

- *raději menší počet (zapamatovatelný počet 5+-2, počet souvisí s věkem žáků)*
- *konkrétně, jasně a stručně vymezuje*
- *nepoužíváme příliš obecné formulace typu „chováme se k sobě hezky“*
- *spíše pozitivně*
- *společné vymezení následků nedodržování pravidel*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Položka 2B22 Jaká jsou riziková místa a situace na škole pro výskyt šikany?

Odpověď:

- záchody (i v hodinách)
- šatny (i šatny a sprchy tělocvičny)
- sklepy
- málo frekventovaná zákoutí školy
- rizikové jsou - přesuny tříd mezi učebnami
 - převlékání v šatnách před a po tělocviku.
 - mimoškolní prostory (např. hřiště, zastávka v blízkosti školy)

Položka 2B22 Další alternativní otázky:

- Jaké informace si zjišťujete před realizací preventivního programu na konkrétní škole/v konkrétní třídě?
- S jakými minoritami a jinými specifickými skupinami se v prevenci setkáváte a jak s nimi na programu pracujete?
- Jaká doporučení byste měl k realizaci programu pro třídu se zástupci minorit (Romové, Ukrajinci, Vietnamci...)?
- Setkal jste se při realizaci programu s mimořádnou situací?
- Jak jste ji řešil?
- Jaký postup je v podobné situaci doporučovaný?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Praktická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 2U – C, kompetence

Tuto oblast je vhodné zkoušet ústně. Nabízíme opět několik nezávislých možností ústního ověřování kompetencí / způsobilostí.

Tato oblast pokrývá následující položky:

- 2C24 Je schopen připravit program všeobecné či selektivní PP s jednoznačně přítomnými funkčními prvky dle doporučených postupů.
- 2C25 Zvládne vést program všeobecné či selektivní prevence a přizpůsobit ho aktuálnímu stavu a potřebám cílové skupiny.
- 2C26 Je schopen navázat s cílovou skupinou rovnocenný pracovní vztah a vytvořit a udržet atmosféru důvěry a bezpečí, dokáže rozpoznat potenciálně rizikové situace v konkrétní skupině a reagovat na ně vhodným způsobem.
- 2C27 Zvládá řešení mimořádných situací, přičemž dokáže rozeznat, co je a co není schopen zvládnout vlastními silami, dodržuje zásady psychohygieny.

Položka 2C24 Vysvětlete, jaký je rozdíl mezi primární prevencí a selektivní prevencí.

Očekáváme: Správný popis rozdílů.

Položka 2C24 Demonstrujte využití modelu SWOT při definování cílů projektu všeobecné a selektivní prevence.

Očekáváme: Poučenou analýzu cílů a správné použití SWOT analýzy

Položka 2C25 Uvedte na příkladu programu všeobecné prevence podle vašeho výběru, jaký bude rozdíl mezi jeho realizací v šesté a deváté třídě ZŠ.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Očekáváme: Vědomí potřeby diferenciaci (zásada přiměřenosti věku). Vhodné příklady úprav programu podle věku.

Položka 2C25 Uvedte na příkladu programu selektivní prevence podle vašeho výběru (ale jiné než v předchozí otázce), jaký bude rozdíl mezi jeho realizací v šesté a deváté třídě ZŠ.

Očekáváme: Vlastně to samé, co v předchozí otázce, jen u selektivní prevence.

Položka 2C26 Charakterizujte, co konkrétně znamená termín „rovnocenný pracovní vztah“ a jak se dá vytvořit (resp. rozvíjet a upevňovat) během programu?

Očekáváme: Víceméně postoj „být rovnocenný“ se žáky, alespoň v některých ohledech a minimálně zmínku o **pravidlech**

Položka 2C26 Jak lze rozpoznat špatné vztahy ve třídě?

Návazná otázka (pokud by o nich nemluvil): Jaké mohou mít projevy? Které z nich ukazují potenciální rizikové situace?

Očekáváme: Alespoň základy diagnostiky během aktivity. Dovednost pozorovat některé projevy žáků (jako je slovní agrese, posmívání, odmítnutí pomoci spolužákovi apod.)

Položka 2C27 Jak budete řešit situaci, kdy Vámi zahajovanou aktivitu odmítne několik žáků ve třídě?

Očekáváme: Rozumný postup. Reálný balanc mezi záchranou aktivity a dodržení práva na odmítnutí účastníků.

Položka 2C27 Jak osobně chápete pojem psychohygienu ve vztahu ke svým závazkům v oblasti prevence? (Jaké zásady si osobně vytyčujete a jakým způsobem je dodržujete?)

Očekáváme: Vhodný postoj, opak přístupu „káže vodu, pije víno“.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Poznámka: *Psychohygienu bývá v evropském kontextu nejčastěji chápána jako soubor aktivit rozvíjejících duševní či mentální zdraví a vytvářející prevenci vzniku psychických poruch a nemocí.*

Položka 2C24 Jaké mají být cíle preventivního programu podle modelu SMART? Uveďte příklad takového cíle.

Odpověď: *Specifické, měřitelné, akceptovatelné, realistické, časově ohraničené.*

Např. u programu zaměřeného na šikanu je cílem ujasnit si, co je a co není šikana, co může proti šikaně udělat jednatel (na koho se obrátit).

Položka 2C25 Máte připraven preventivní program k primární prevenci užívání návykových látek, ale chybí více než polovina třídy. Co uděláte?

Odpověď: *Při nízkém počtu žáků ve třídě máme omezené možnosti použitelných technik. Některé herní aktivity nefungují. Navíc je oslabena skupinová dynamika. Je tedy třeba přehodnotit náplň programu. Zpočátku je třeba žáky namotivovat, dát jim prostor pro ovlivnění podoby programu – co je zajímavé. Dál jde zařadit přípravné techniky na téma návykových látek – co je droga, jak funguje, já a mé drogy... Můžeme zjistit postoje žáků k NL. Na základě proběhlých aktivit pak lze připravit další setkání.*

Položka 2C25 Škola si objednala program věnovaný zdravému životnímu stylu. Žáci se ale nezapojují, téma bagatelizují, techniky bojkotují. Jak si poradíte?

Odpověď: *Celou situaci v klidu zastavím, sednu si s žáky do kruhu a pojmenuju dění, které vnímám. Dám jim prostor pro jejich vyjádření („Co se děje?“) a jejich návrhy řešení.*

Položka 2C26 Jak zareagujete v situaci, kdy žáci během programu začnou probírat nepřítomného žáka?

Odpověď: *Takové řeči zastavujeme s tím, že to není vůči nepřítomnému „fér“, protože se nemůže bránit ani své chování vysvětlit. Může to být pro nás signálem, že vhodné téma pro další práci se třídou je „jak sdělovat konstruktivní kritiku“*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Položka 2C27 Koho ve své práci vnímáte jako sociální oporu? Jaké metody supervize lze ve vašem oboru využívat, co vám mohou přinést? Jmenujte některé vnější formy podpory pro vaši práci.

- *Soc. opora – odpověď individuální: kolega, ředitel,...*
- *Metody supervize: bálintovské skupiny, intervize, supervize odborného pracovníka*
- *Supervize obecně: součást odborného růstu,
podporuje profesní identitu
vyjasňuje kompetence a role
pomáhá při spolupráci s kolegy, žáky, rodiči
příležitost k sebereflexi, sebehodnocení, podpoře*
- *Vnější formy podpory: metodické vedení a poradenské služby (př. PPP), kolegiální hospitace, mentoring, pomoc uvádějících učitelů těm začínajícím, aktivní činnost předmětové komise, organizované setkávání osob stejné profese, další systematické vzdělávání...*

Položka 2C27 Které postupy (technikami, strategiemi, prvky životního stylu) spadající do psychohygieny lze využít ve stresových situacích?

Odpověď:

Získat odstup, humor, sociální opora – nezůstat v tom sám, dechové techniky, relaxace, odreagování – sport, příroda.

Položka 2C24 Jaká je doporučovaná obecná struktura uceleného programu primární prevence ve vztahu k řazení jednotlivých technik?

Odpověď:

- *úvod – představení programu (o čem, jak dlouho), pravidla programu*
- *zahřívací aktivita, ledolamka – naladění, uvolnění atmosféry*
- *hlavní nosná technika/techniky a její reflexe*
- *závěr – shrnutí, zpětná vazba, doporučení - případná domluva na další setkání*

Položka 2C24 Co by měl obsahovat program k eliminaci diváckého násilí?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Odpověď:

- *seznámení se základním pojmoslovím a legislativou*
- *agresivita, násilí – důsledky z pohledu školní docházky i trestně právního hlediska.*
- *důvody a příčiny agresivního chování dětí i dospělých*
- *zmapovat preventivní aktivity sportovních klubů v regionu zaměřené na mladou populaci*
 - *besedy se zástupci sportovních oddílů (důsledky agresivního chování pro další sportovní aktivity klubu)*
 - *shlednutí filmu s touto tematikou – diskuse*
 - *výchova „mladého diváka“ ve spolupráci se školou*
- *podpora rozvoje sebevědomí a prezentace vlastního názoru*
- *rozvoj schopnosti odolat tlaku skupiny*
- *nabídka pozitivních alternativ trávení volného času*
- *modelové situace.*

Položka 2C25 Na co musíme pamatovat a čeho (jakých vývojových prvků) můžeme využít při práci s dětmi mladšího školního věku?

Odpověď:

- *pozornost kolísá a nevydrží příliš dlouho – střídat aktivity*
- *široké poznávací potřeby, předpoklady pro rozvoj „vědeckého“ myšlení a mravního vědomí – je dobré se jich ptát na jejich názor a zkušenosti*
- *sdělovat svůj názor (učitel je autoritou), doporučit rozhovor s rodiči na probírané téma*
- *hravost a potřeba pohybu, mají rádi skupinové hry*
- *informace předávat hravou formou a střídat s krátkými pohybovými aktivitami*
- *větší potřebu osobní odezvy a citové podpory – vhodné vyslechnout, dát jim prostor*
- *akčnější hry mají často silný zvukový doprovod*

Položka 2C26 Identifikujte syndrom CAN ve školním prostředí.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Odpověď:

- *změna v chování žáka*
- *nechce cvičit a převlékat se do hodin TV*
- *nepřiměřené reakce na pohyb rukou, změnu modulace hlasu pedagoga*
- *únava, nevolnost (zejména v případě fyzických trestů – zlomeniny, popáleniny, opařeniny)*
- *nevypracování zadaných úkolů*
- *nezabezpečení jídelního režimu v průběhu vyučování*
- *nedostatečná péče o zevnějšek včetně oděvní kultury apod.*

Položka 2C27 alternativní otázky:

- S jakou mimořádnou situací jste se setkal při realizaci programu? Pokud ne, s jakými byste se mohl setkat?
- Při kterých situacích byste přizval odborníka?
- Pro řešení jaké situace byste se necítil být kompetentní?
- Jaké mimořádné situace můžete v rámci programu řešit sám, které již musíte postoupit dalšímu odborníkovi? Na koho byste se v dané situaci obrátil?
- Se kterými organizacemi spolupracujete při řešení mimořádných situací, které nespádají již do vaší kompetence?
- Jaké metody psychohygieny využíváte a jaké máte zkušenosti s jejich účinností?
- Co děláte pro sebe, abyste se cítil dobře a odpočinul si od práce?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Témata pro alternativní ústní zkoušku pro 2U – B+C, hodnocení dovednostní a kompetencí preventivního pracovníka na středně pokročilé úrovni kombinovaným způsobem

Tato alternativa hodnotí dovednosti a kompetence (a místy i znalosti) v rámci ústní zkoušky kombinovaně. Užívá možnosti klást otázky a ptát se na řešení modelových situací. Tuto alternativní část hodnotíme také ústně. Jsou zde uvedeny oblasti Čtyřúrovňového modelu, které jsou hodnoceny (položky).

Zahrnuje položky 2C24 Je schopen připravit program všeobecné či selektivní PP s jednoznačně přítomnými funkčními prvky dle doporučených postupů., 2B20 Uplatňuje principy PP založené na rozvoji životních dovedností a práci s normativním přesvědčením., 2C25 Zvládne vést program všeobecné či selektivní prevence a přizpůsobit ho aktuálnímu stavu a potřebám cílové skupiny., 2B21 Využívá psychologické a pedagogické principy k vedení malé a středně velké skupiny.

- 1. Vypracujte v bodech komplexní program všeobecné či selektivní prevence s jednoznačně přítomnými funkčními prvky. Držte se doporučených postupů.**

Položka 2B23 Používá zaměřené pozorování a aktivní empatické naslouchání k identifikaci aktuální situace ve skupině.

- 2. Popište, možné dění ve skupině během vedení Vašeho preventivního programu, a jak určíte aktuální situaci ve skupině. Uveďte příklad.**

Položka 2A19 Ovládá a doplňuje si repertoár technik práce se skupinou včetně doporučení a komentářů k vhodnosti jejich použití.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- 3. Z jakých zdrojů čerpáte při výběru technik pro preventivní program? Podle čeho si vybíráte techniky do programu? Jakým způsobem s technikou pracujete před a po programu?**

Položka 2B22 Rozpozná existující normy a pravidla skupiny či komunity, je citlivý k odlišnostem v životním stylu, kulturním a jiným jedinečným potřebám skupiny či komunity.

- 4. Jaké normy a pravidla skupiny můžete vidět při práci se skupinou? Jaké odlišnosti v životním stylu, kulturních a jiných jedinečných potřebách vnímáte při práci se skupinou?**

Položka 2C26 Je schopen navázat s cílovou skupinou rovnocenný pracovní vztah a vytvořit a udržet atmosféru důvěry a bezpečí, dokáže rozpoznat potenciálně rizikové situace v konkrétní skupině a reagovat na ně vhodným způsobem.

- 5. Jakým způsobem ve skupině vytvoříte a udržíte atmosféru důvěry a bezpečí? Jak navážete rovnocenný pracovní vztah. Jaké (potencionálně) rizikové situace jste zažil/a při práci se skupinou? Jak jste zareagoval/a? Jak jinak jste ještě mohl reagovat?**

Modelové situace pro 2U k ústní zkoušce

Položky 2B22 Rozpozná existující normy a pravidla skupiny či komunity, je citlivý k odlišnostem v životním stylu, kulturním a jiným jedinečným potřebám skupiny či komunity. Řeší výskyt RCH či jinou mimořádnou událost dle doporučených krizových plánů a postupů., 2B23 Používá zaměřené pozorování a aktivní empatické naslouchání k identifikaci aktuální situace ve skupině., 2C27 Zvládá řešení mimořádných situací, přičemž dokáže rozeznat, co je a co není schopen zvládnout vlastními silami, dodržuje zásady psychohygieny.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

6. Jak byste řešil/a následující modelovou situaci. Určete okamžiky, které jsou nějakým způsobem významné nebo jejich ne/zvládnutí je rozhodující pro další chod události. Při programu PP na téma komunikace na sociálních sítích a mobilních telefonech – prevence sexuálního zneužívání – se výrazně změnil chování žákyně. Je zaražená, dívá se spíše pod nohy, je pasivní. Žáci se smějí, dívají se jejím směrem a občas někdo prohodí poznámku, že žákyně jménem např. Marika už to zná. Po několika poznámkách žákyně s pláčem opouští třídu.... Jak byste postupovali (jak zareagujete, koho o situaci informujete, kam co zapíšete, jaké zásady profesionálního přístupu musíte dodržet a jaké jsou Vaše kompetence v dané situaci)?
7. Jak byste řešil/a následující modelovou situaci. Určete okamžiky, které jsou nějakým způsobem významné nebo jejich ne/zvládnutí je rozhodující pro další chod události. Při programu PP se žák, který je jinak v programu aktivní, nechce aktivit zúčastnit, straní se kolektivu a má smutný výraz v obličeji. Jaký postup zvolíte (jak zareagujete, koho o situaci informujete, kam co zapíšete, jaké zásady profesionálního přístupu musíte dodržet a jaké jsou Vaše kompetence v dané situaci)?
8. Jak byste řešil/a následující modelovou situaci. Určete okamžiky, které jsou nějakým způsobem významné nebo jejich ne/zvládnutí je rozhodující pro další chod události. Při programu primární prevence se žák staví do opozice vůči lektorovi/pedagogovi a neustále komentuje, co vyučující říká. Jaký postup zvolíte (jak zareagujete, koho o situaci

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

informujete, kam co zapíšete, jaké zásady profesionálního přístupu musíte dodržet a jaké jsou Vaše kompetence v dané situaci)?

9. Jak byste řešil/a následující modelovou situaci. Určete okamžiky, které jsou nějakým způsobem významné nebo jejich ne/zvládnutí je rozhodující pro další chod události. Při programu primární prevence se žák nekontrolovatelně směje, jeho mluva je pomalá a obtížně dokončuje větu. Jaký postup zvolíte (jak zareagujete, koho o situaci informujete, kam co zapíšete, jaké zásady profesionálního přístupu musíte dodržet a jaké jsou Vaše kompetence v dané situaci)?
10. Jak byste řešil/a následující modelovou situaci. Určete okamžiky, které jsou nějakým způsobem významné nebo jejich ne/zvládnutí je rozhodující pro další chod události. Během programu primární prevence je žák výrazně spavý. Jaký postup zvolíte (jak zareagujete, koho o situaci informujete, kam co zapíšete, jaké zásady profesionálního přístupu musíte dodržet a jaké jsou Vaše kompetence v dané situaci)?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Preventivní pracovník na pokročilé úrovni

Teoretická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 3U – A, znalosti

Tuto část je vhodné hodnotit pomocí písemného testu / on-line testu s časově limitovaným přístupem a registrací. Teoretická část zkoušky pro stupeň 3U, Preventivní pracovník na pokročilé úrovni nabízí celkem 135 otázek. Lze z nich vybírat a variovat typy uzavřených otázek s jednou správnou odpovědí či s více správnými odpověďmi i otázky otevřené. Pro jednotlivý test je vhodné vybrat cca 30 otázek pro daný časový limit 60 minut.

Tato část zahrnuje následující položky:

- 3A28 Zná současné výzkumem podložené trendy, modely a strategie v PP, je obeznámen s aktuální nabídkou programů a metodik.
- 3A29 Zná legislativu věnující se problematice PPRCH a návazným oblastem (př. sociálně-právní ochraně dětí).
- 3A30 Zná velmi dobře všechny typy RCH popsané v dostupné odborné literatuře i způsoby jejich zjišťování.
- 3A31 Zná základy poradenské a školní psychologie, speciální pedagogiky a psychopatologie.
- 3A32 Zná doporučené krizové postupy v případě výskytu RCH v konkrétním zařízení, kde působí.
- 3A33 Chápe nejčastější v oboru identifikovaná úskalí, rizika a konflikty, které mohou nastat při preventivní práci na úrovni jednotlivce, skupiny, organizace či komunity.

1. Jakým způsobem definujete krátkodobé cíle v minimálním preventivním programu? Položka

3A28. Platí a, c.

- a) Podle modelu SMART.
- b) Podle nástroje SWOT.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- c) **V souladu s preventivní strategií zařízení.**
- d) Není třeba je definovat.

2. Jak poznáte, že jste stanovený krátkodobý cíl v minimálním preventivním programu splnili?

Položka 3A28. Platí b, d.

- a) Odhadem.
- b) **Určím si ukazatele úspěšnosti**
- c) Tak, že žáci absolvovali program vázaný na tento cíl
- d) **Vycházím z modelu SMART.**

3. Vyberte efektivní program primární prevence. Položka 3A28. Platí a.

- a) **Komplexní program, který splňuje požadavky Standardů primární prevence.**
- b) Program primární prevence pro 200 dětí v tělocvičně.
- c) Besedy a přednášky z OSPODU.
- d) Pravidelná filmová produkce.

4) Co byste řekli o preventivních programech zacílených na rodiče? Položka 3A28. Platí b, c.

- a) Je o ně velký zájem, protože rodiče jsou motivováni obavou o bezpečnost svých dětí.
- b) **Zavést takový program do školy je náročné, kvůli nízké motivaci rodičů se zapojit**
- c) **Takových programů je nedostatek.**

5) Preventivní programy postavené na konceptu rizikových a protektivních/ochranných faktorů jsou: Položka 3A28. Platí b, c, d.

- a) Ne plně funkční.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- b) **Jedny z nejúčinnějších.**
 - c) **Postaveny na posilování protektivních faktorů a oslabování rizikových faktorů.**
 - d) **Příkladem je preventivní program Unplugged.**
- 6) **Programy zaměřené na rozvoj životních dovedností rozvíjejí: Položka 3A28. Platí a, b.**
- a) **Kritické myšlení, komunikační dovednosti, zvládání emocí, vztahové dovednosti.**
 - b) **Dovednosti ke zvládání každodenních problémů.**
 - c) **Znalosti z oblasti prevence užívání drog.**
 - d) **Zejména informační složku.**
- 7) **Pokud se na škole realizuje program primární prevence, jaké činnosti kromě vlastní realizace musí být součástí přípravy programu? Položka 3A28. Platí a, b, c, d.**
- a) **Určení kritérií úspěšnosti.**
 - b) **Zmapování potřeb cílové skupiny.**
 - c) **Zajištění návaznosti programu.**
 - d) **Stanovení cíle programu**
- 8) **Podle čeho posoudíte, zda konkrétní typ programu, který Vám nabízí nestátní nezisková organizace, je pro Vaše zařízení vhodný? Položka 3A28. Platí a, b.**
- a) **Podle toho, zda organizace má certifikaci programu.**
 - b) **Podle toho, zda program naplňuje krátkodobé cíle v minimálně preventivním programu.**
 - c) **Použiji SWOT analýzu.**
 - d) **Použiji model SMART.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

9) Co by měl obsahovat záznam o realizovaném programu? Položka 3A28. Platí a, b, c.

- a) Vyjádření lektora/ vyučujícího o spolupráci se třídou.
- b) Vyjádření lektora/vyučujícího o zapojení třídního učitele.
- c) Vyjádření třídního učitele.

10) Jaký význam má sestavení strategie primární prevence pro školu, zařízení? Položka 3A28.

Platí b, c, d.

- a) Žádný. Je to dokument vydaný MŠMT.
- b) **Rozhoduje o vhodnosti krátkodobých cílů.**
- c) **Určuje hlavní směr primárně preventivních intervencí.**
- d) **Dokument důležitý pro tvorbu minimálně preventivního programu.**

11) Který dokument MŠMT specifikuje povinnost školy zajistit bezpečí a ochranu zdraví žáků?

Položka 3A29. Platí a.

- a) **Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.**
- b) Školní řád.
- c) Vyhláška MŠMT „K ochraně žáků základních škol“ č. j.: 14 423/99-22.
- d) Žádný.

12) Který dokument specifikuje kromě jiných pravidla pro vnitřní a vnější komunikaci školy, pravidla pro soužití ve třídách? Položka 3A29. Platí b.

- a) Vnitřní směrnice školy.
- b) **Školní řád.**
- c) Vyhláška MŠMT „ O pravidlech v základních školách“ č. j.: 14 423/99-21.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- d) Školský zákon.

13) V jakých dokumentech je vymezena prevence záškoláctví? Položka 3A29. Platí a.

- a) **Prevence je součástí školního řádu. Dále je ošetřena Metodickým pokynem MŠMT k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č. j. 10 194/2002-14.**
- b) Metodické doporučení k primární prevenci
- c) Ve Školském zákoně č. 561/2004 Sb.

14) Ve kterém veřejném dokumentu je uveden proces realizace sexuální výchovy na ZŠ? Položka 3A29. Platí c.

- a) Řeší je podrobně školský zákon.
- b) Řeší je podrobně školský zákon a Doporučení MŠMT „k realizaci sexuální výchovy v základních školách“ č. j. 26 976/2009-22.
- c) **Doporučení MŠMT „k realizaci sexuální výchovy v základních školách“ č. j. 26 976/2009-22.**
- d) Je součástí školního řádu.

15) Jaký legislativní dokument řeší podrobně problematiku prevence a výchovy vůči projevům rasismu, xenofobie a intolerance? Položka 3A29. Platí b.

- a) Řeší je podrobně školský zákon.
- b) **Metodický pokyn MŠMT „k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, vydaný m po č. j.: 14 098/99-22.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- c) Školský zákon a Metodický pokyn MŠMT „k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, vydaný m po č. j.: 14 423/99-22.
- d) Žádný z uvedených dokumentů.

16) V jakých situacích má škola ohlašovací povinnost vůči obci s rozšířenou působností? Položka 3A29. Platí a, b, c, d.

- a) V případě odhalení sexuálního zneužívání žáka.
- b) V případě zjištění, že součástí šikany bylo fyzické násilí.
- c) V případě, že součástí šikany bylo nějaké psychické násilí spojené s vydíráním.

17) Pokud nastane situace, kdy má vyučující ohlašovací povinnost, komu situaci oznámí? Položka 3A29. Platí c.

- a) Policii ČR.
- b) OSPOD.
- c) **Řediteli školy.**
- d) Zřizovateli organizace.

18) Jakým způsobem splníte svou ohlašovací povinnost? Položka 3A29. Platí c.

- a) Pouze písemně.
- b) Pouze ústně.
- c) **Lze písemně i ústně.**
- d) Ani jedna z možností není správná.

19) V jakém zákoně je zakotvena ohlašovací povinnost? Položka 3A29. Platí b.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- a) V žádném.
- b) **V Zákoně o sociálně-právní ochraně dětí č. 359/1999 Sb.**
- c) V Zákoně o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy.
- d) V Zákoně o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb.

20) Pokud zákyně kouří o přestávce v prostorách školy, jaké jí hrozí postihy? Položka 3A29. Platí

20d.

- a) Žádný.
- b) Odebrání tabákového výrobku.
- c) Nejprve dostane výstrahu.
- d) **Není třeba výstrahu, uplatní se výchovné opatření podle školního řádu.**

21) Co patří mezi klinické metody? Položka 3A30. Platí a, b, c, d.

- a) **Pozorování.**
- b) **Rozhovor.**
- c) **Sběr anamnestických údajů.**
- d) **Analýza produktů.**

22) Jaké jsou zásady sestavování a zadávání anket? Položka 3A30. Platí b, d.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- a) Používat otázky týkající se různých témat.
- b) **Používat stručné otázky.**
- c) Používat hodně otázek.
- d) **Seznámit děti s tím, že se ptáme na jejich názor.**

23) Co je to SORAD? Položka 3A30. Platí a, b.

- a) **Technika pro sledování vztahů v třídním kolektivu.**
- b) **Dotazník, který poskytuje údaje o sociálně psychologické charakteristice žáků.**
- c) Vývojová škála.
- d) Jednorozměrná škála.

24) K čemu se používají sociometrické metody? Položka 3A30. Platí b.

- a) K vyjádření názorů dětí pohybem.
- b) **Ke zjištění pozic členů ve třídě a jejich vzájemných vztahů.**
- c) Ke screeningovému šetření, které je zaměřené na určitý problém, názor, postoj.
- d) Ke zjišťování stavu či úrovně v oblasti vývoje dítěte.

25) Které diagnostické metody by měl používat výhradně psycholog? Položka 3A30. Platí a, b, c.

- a) **Výkonové testy.**
- b) **Testy osobnosti.**
- c) **Dotazník sociální akceptace.**
- d) Sociometrický ratingový dotazník.

27) Rozhodněte, kdo se může stát obětí šikany? Položka 3A30. Platí a, b, c, d.

- a) **V určitém kontextu se obětí může stát kterékoli dítě.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- b) **Ten, který vůbec neumí skrývat strach a využívat strachu druhých.**
- c) **Žáci, kteří mají například malou fyzickou sílu, jsou neobratní, mají odlišnosti ve
vzhledu.**
- d) **Žák s výjimečnými schopnostmi např. ve sportu, kterému je záviděn jeho úspěch.**

**28) Viditelný strach ze zkoušení, z tělesného kontaktu, odmítání odložit před někým oděv, může
být projevem: Položka 3A30. Platí a, b.**

- a) **Šikany.**
- b) **Týrání a zneužívání.**
- c) Užívání návykových látek.
- d) Sexuálního rizikového chování.

**29) Jaké potřeby může mít třídní kolektiv, ve kterém jsou žáci z různých náboženských skupin a
také žáci bez vyznání, aby zvládl co nejefektivněji vzdělávací proces? Položka 3A30. Platí a, b.**

- a) **Potřebu informací o náboženství a víře.**
- b) **Potřebu podpory koheze v třídním kolektivu.**
- c) Potřebu snižovat kohezi v třídním kolektivu.
- d) Potřebu podpory spolupráce ve skupinkách.

**30) Jaké potřeby může mít nový žák v třídním kolektivu, který nastoupil na 2. stupeň základní
školy? Položky 3A30. Platí a, b, c, d.**

- a) **Potřebu podpory při začleňování do kolektivu.**
- b) **Potřebu přiblížení se ostatním žákům.**
- c) **Potřebu upozornit na sebe, na svou jedinečnost.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- d) **Potřebu informací a orientace ve školním a třídním prostředí.**

31) Jak se zachováte, pokud za Vámi přijde učitel se žádostí o radu ohledně chování žáka?

Položka 3A31. Platí a, b, c, d.

- a) **Aktivně naslouchám.**
- b) **Zjistím, jaké má kolega potřeby.**
- c) **Společně domluvíme postup řešení.**
- d) **Pokud mu neumím poradit, nabídnu mu možnost, kam se obrátit.**

32) Jaký zvolíte postup na domluvené schůzce s maminkou, kde řešíte opakované slovně agresivní výpady jejího syna? Položka 3A31. Platí a, b, c, d.

- a) **Ocením, že přišla.**
- b) **Vysvětlím situaci a budu chtít její vyjádření.**
- c) **Domluvíme společná opatření ze strany školy a rodiny.**
- d) **Vysvětlím, jaký bude postup, pokud nenastane změna v chování.**

33) Co je příznačné v současné době pro přímou komunikaci mezi školou a rodičem? Položka 3A31. Platí a, b, c, d.

- a) **Projevuje se snaha udržovat distanc.**
- b) **Bývá spíše vynucena problémy dítěte.**
- c) **Vytváří se předsudek, že zpráva ze školy je špatná zpráva.**
- d) **Záleží na podobě komunikace školy s rodiči.**

34) Co uděláte při rozhovoru, pokud máte pocit, že rodič neříká pravdu? Položka 3A31. Platí b.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- a) Nenechám se tím ovlivnit, jinak se spolupráce nepodaří.
- b) **Sdělím rodiči, že mám jiné informace.**
- c) Rozlítím se a rodiče vykážu.
- d) Ukážu svou převahu, a trochu ho postraším.

35) Jakou rovinu vztahu je vhodné navázat s rodičem, kterého jste si pozvali na schůzku? Položka

3A31. Platí a.

- a) **Partnerskou.**
- b) Konfrontační.
- c) Autoritativní.
- d) Liberální.

36) Jak se připravíte, pokud pozvete rodiče na schůzku do školy? Položka 3A31. Platí a, b, c.

- a) **Udělám si čas cca 60 minut.**
- b) **Uřím si cíl schůzky.**
- c) **Připravím příjemné neformální prostředí.**
- d) Vyřeším problém na chodbě.

37) Jak se chová pověřený pracovník v průběhu běžného rozhovoru s rodičem? Položka 3A31.

Platí a, b, c, d.

- a) **Klade otevřené otázky k tématu.**
- b) **Nehodnotí ani činy ani odpovědi.**
- c) **Nepospíchá s vlastní odpovědí.**
- d) **Přizpůsobuje svou řeč věku a úrovni rodiče.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

38) Jak sdělovat rodičům závěrečná doporučení? Položka 3A31. Platí b, c, d.

- a) Doporučení musí být hlavně odborně psaná.
- b) **Konkrétně, realisticky a srozumitelně.**
- c) **Jasně určit konkrétní důsledky/postihy plynoucí z neplnění (pokud je to vhodné).**
- d) **Pokud rodič pracovníkovi nedůvěřuje, význam doporučení je zanedbatelný.**

39) Co je základem pro spolupráci školy a rodičů při řešení výchovných problémů? Položka 3A31.

Platí a, b.

- a) **Podpora důvěry od začátku školní docházky.**
- b) **Pravidelná informovanost pomocí neformálních sdělení o dění ve třídě, situaci dítěte atd.**
- c) Zadávat rodičům úkoly, aby se zapojili do dění školy.
- d) Podávat informace zejména o negativním chování žáka.

40) Co přispívá k úspěšnosti žáka ve škole? Položka 3A31. Platí a, b, c.

- a) **Přesvědčení žáka, že úkol zvládne.**
- b) **Pozorování vrstevníků, kteří úkol zvládají.**
- c) **Zpětná vazba dítěti o tom, že zvládá stále náročnější úkoly.**
- d) Výroky typu: „Na matematiku nemáš buňky, vid’?“.

41) Lze považovat nevěrohodně omluvenou nepřítomnost žáka ve škole za záškoláctví? Položka 3A32. Platí b.

- a) Ano, považuje se za neomluvenou nepřítomnost žáka ve škole, ale záleží na názoru učitele.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- b) **Ne, nejprve je nutné kontaktovat odpovědného zástupce dítěte a na omluvenku se doptat.**
- c) Ne, důležitá je existence omluvenky. Její věrohodnost škola neřeší.
- d) Nelze posoudit.

42) Co uděláte v případě, že za Vámi přijde žák a sdělí Vám svůj problém? Položka 3A32. Platí a, b, c, d.

- a) **Aktivně naslouchám.**
- b) **Nehodnotím, nesoudím, nenálepkuji.**
- c) **Ujistím se, že rozumím tomu, co říká.**
- d) **Vysvětlím žákovi další postup.**

43) Jaká je první pomoc při řešení šikany? Položka 3A32. Platí a, b, c, d.

- a) **Odhadnout závažnost a formu šikany.**
- b) **Rozhovor s obětí, s informátory.**
- c) **Zajistit vhodné svědky.**
- d) **Ochrana oběti.**

44) Jaký je postup při nálezku alkoholu u žáka ve škole? Položka 3A32. Platí 45a, c, d.

- a) **Odebrat žákovi tekutinu obsahující alkohol.**
- b) Ochutnat tekutinu.
- c) **Oznámit skutečnost rodičům žáka.**
- d) **Informovat ředitele zařízení.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

45) Jaký je postup při řešení kouření žáka o polední přestávce mimo prostory základní školy?

Položka 3A32. Platí a.

- a) Informuji rodiče žáka o jeho nevhodném chování.
- b) Udělím žákovi výchovné opatření.
- c) Zavolám policii ČR.
- d) Obrátím se na obecní úřad.

46) Jaký je postup při odhalení zneužívání dítěte? Položka 3A32. Platí a, b, c, d.

- a) Naslouchat dítěti.
- b) Shrnout a ujistit se, že dobře rozumím jeho příběhu.
- c) Sdělit žákovi další postup – co se musí udělat ze zákona a proč.
- d) Vše oznámit řediteli školy a domluvit se s ním na dalším postupu.

47) Mají být rodiče vyrozuměni školou o tom, že si pro jejich dítě přijela do školy policie? Položka 3A32. Platí a, d.

- a) Ano, rodič má na tuto informaci právo.
- b) Ne, policie je vyrozumí sama.
- c) Ano. Policie musí počkat s odvedením žáka, až se rodiče dostaví.
- d) Pokud je podezření na poškozování dítěte týráním členem rodiny, diskutuje se vyrozumění rodičů s policií na místě.

48) Jaké jsou zásady vedení poradenského rozhovoru? Položka 3A32. Platí 49a, b, d.

- a) Naslouchat dítěti.
- b) Navozovat bezpečí.
- c) Není potřeba brát v úvahu s kým je rozhovor veden.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- d) **Být empatický.**

49) Jaký je postup při řešení extrémní agrese žáka vůči jinému žákovi? Položka 3A32. Platí a, c, d.

- a) **Chránit oběť.**
- b) Odkládat okamžité řešení.
- c) **Do řešení zapojit rodiče, poškozeného i útočníka, ale ne konfrontačně.**
- d) **Zavolat složky záchranného systému a OSPOD.**

50) Spolupráce školy s rodiči na primárně preventivních aktivitách se v současné době v ČR považuje odbornou veřejností za: Položka 3A33. Platí b, c, d.

- a) Fungující.
- b) **Dochází ke střetu hodnot předávaných školou a rodinou.**
- c) **Školy často naráží na potíže.**
- d) **Rodiče často naráží na potíže.**

51) Z jakého důvodu je důležité rozšiřování a doplňování vzdělání pracovníků v primární prevenci? Položka 3A33. Platí a, b, d.

- a) **Aby o realizaci programu nerozhodovaly emoce, ale fakta.**
- b) **Aby se předešlo riziku ublížení dětem z neznalosti.**
- c) Není to důležité, pouze drahé.
- d) **Pomáhá to vytvořit systém v oboru primární prevence.**

52) Programy primární prevence se v praxi podle současných poznatků vybírají: Položka 3A33.

Platí a, b, c, d.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- a) Podle finanční situace školy.
- b) Podle potřeb dětí.
- c) Podle potřeb školy.
- d) Podle finanční situace žáků.

53) Jaká je současná situace na školách při tvoření a implementaci Minimálně preventivního programu? Položka 3A33. Platí b, c, d.

- a) Na vypracování spolupracují všichni pedagogičtí pracovníci.
- b) MPP vytvoří školní metodik prevence.
- c) MPP visí na viditelném místě pro potřeby inspekce. Aktivně se s ním pracuje málo.
- d) Ředitel se zajímá o to, aby byl MPP vytvořen.

54) Jaké jsou současné trendy v oboru primární prevence? Položka 3A33. Platí 55a, b, c, d.

- a) Zavádění standardů pro poskytovatele programů primární prevence.
- b) Důraz na rozvoj evaluace a evaluačních nástrojů.
- c) Důraz na efektivitu primárně preventivních programů.
- d) Vytváří se rámec pro sledování výkonnosti poskytovatelů primární prevence.

55) Současný stav v oboru primární prevence v ČR se vyznačuje? Položka 3A33. Platí a, b.

- a) Nesystémovostí.
- b) Nezaručuje efektivní prevenci pro žáky.
- c) Systémovostí.
- d) Zaručuje efektivní prevenci pro žáky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

56) Lidé, kteří se ve školství primární prevenci věnují, mají často potíže: Položka 3A33. Platí a, b,

c, d.

- a) S množstvím agendy.
- b) S nespoluprací kolegů.
- c) S financováním projektů.
- d) S nezájmem nadřízených.

57) K čemu slouží Standardy primární prevence? Položka 3A33. Platí b, c, d.

- a) Jako pomoc učitelům, školám, rodičům i žákům při naplňování vzdělávacích cílů.
- b) **Posouzení, že program odpovídá stanoveným kritériím kvality a komplexnosti.**
- c) **Slouží jako základní požadavky na to, jak, kým a za jakých okolností mají být programy primární prevence realizovány.**
- d) Jako minimální cílové požadavky na vzdělávání realizátorů preventivních programů.

58) Co je to supervize? Položka 3A33. Platí a, b, c, d.

- a) **Nástroj celoživotního učení, který rozvíjí dovednosti v práci.**
- b) **Pomoc lidem vnímat vlastní práci a vztahy.**
- c) **Metoda řešení obtížných problémů.**
- d) **Metoda, která využívá zpětné vazby a vlastní reflexe.**

59) Teorie vstupní drogy, tedy že užívání tzv. měkkých drog (např. konopí), vede k užívání tvrdších drog (např. pervitin), je: Položka 3A28. Platí c.

- a) Vědecky ověřená teorie.
- b) Je sporná teorie, o které se vedou diskuze.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- c) **Tato teorie nebyla nikdy vědecky prokázána a je v rozporu s výsledky většiny výzkumů o závislosti na drogách.**

60) Co vyjadřuje v prevenci návykových látek údaj o prevalenci? Položka 3A28. Platí a.

- a) **Vyjadřuje data o tom, jaký typ návykové látky se užívá, v jakém věku a jak často.**
- b) Procentuální vyčíslení předpokladu, že jedinec podlehe závislosti na droze.
- c) Mapu vztahů mezi jedinci, kteří užívají návykové látky.

61) Která aktivita, z následujícího výčtu, se považuje při prevenci v dopravní výchově za nejúčinnější? Položka 3A28. Platí b.

- a) Orientační test v rámci dopravní výchovy
- b) **Volnočasové aktivity (zaměřené aktivity na dopravním hřišti)**
- c) Sledování klipů o následcích dopravních nehod

62) Kdy je vhodné, aby se děti začaly zapojovat do programů primární prevence? Položka 3A28.

Platí a

- a) **V předškolním věku, ideálně ve školce**
- b) Od prvního stupně, ideálně v první třídě
- c) Od druhého stupně, ideálně v šesté třídě

63) Která z následujících preventivních aktivit působí na její účastníky nejméně efektivně vzhledem k cílům všeobecné primární prevence? Položka 3A28. Platí a.

- a) **Externista, který ve třídě udělá jednou za rok přednášku o prevenci kriminality**
- b) Diskuze v kruhu v rámci hodiny Člověk a jeho svět na prvním stupni základní školy.
- c) Aktivita při třídnické hodině na téma „Třída, kam chodím rád“

64) Školní program prevence v oblasti návykových látek, který je postaven na zastrašování

(*“drogy vám zničí život”*), je: Položka 3A28. Platí c.

- a) Účinný, ale jen u mladších dětí.
- b) Účinný, a je vhodné ho opakovat víckrát u všech věkových skupin
- c) **Neúčinný a nepatří mezi efektivní prevenci.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

65) Co je to selektivní primární prevence? Položka 3A28. Platí b.

- a) Program všeobecné primární prevence zaměřený například jen na návykové látky.
- b) Program prevence zaměřený na menší skupiny osob nebo jednotlivce, kteří jsou vystaveni většímu riziku vzniku a vývoje některých forem rizikového chování, než je tomu u zbytku populace.**
- c) Program prevence pro skupinu nebo jednotlivce, kteří jsou vystaveni působení výrazně rizikových faktorů nebo u kterých se již vyskytly projevy rizikového chování.

66) Která položka z následujícího výčtu patří do nespecifické primární prevence? Položka 3A28.

Platí b.

- a) Mediální kampaň zaměřená na prevenci kouření dětí.
- b) Školní program zaměřený na zvládání stresu a úzkostí.**
- c) Krizový plán školy.

67) Kdo nemůže vyšetřovat trestnou činnost ve škole? Položka 3A29. Platí b.

- a) Obvodní oddělení policie (v Praze) nebo místní policie (mimo Prahu)
- b) Obecní nebo městská policie**
- c) Služba kriminální policie a vyšetřování

68) Může sociální pracovník hovořit s dítětem ve škole o samotě? Položka 3A29. Platí c.

- a) Nemůže. Dítě může mluvit se sociálním pracovníkem jen za přítomnosti rodiče.
- b) Může, ale jen pokud o tom jsou vyrozuměni předem rodiče nebo vedení školy.
- c) Může, pokud se jedná o sociálního pracovníka, který zastupuje OSPOD. Rodiče o tom není třeba předem informovat.**

69) Může učitel vyzvat žáka, aby se podrobil zkoušce na přítomnost alkoholu (dechové zkoušce)?

Položka 3A29. Platí c.

- a) Nemůže
- b) Může a žák se jí musí podrobit
- c) Může a žák ji může bez udání důvodu odmítnout**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

70) Kdy má dítě právo žádat o poskytnutí sociálně-právní ochrany? Položka 3A29. Platí c.

- a) Pokud dostane souhlas rodičů.
- b) Nemá vůbec právo žádat o pomoc.
- c) **Může žádat i bez vědomí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu.**

71) Žák základní školy mladší 15 let kouří o polední přestávce v parku. Pokud ho přistihne pedagog ze stejné základní školy, tak: Položka 3A29. Platí c.

- a) je ze zákona povinen jednat a učinit taková opatření, aby zabránil tomuto chování. Celou věc následně předá OSPOD, kontaktuje rodiče a vedení školy. Udělí výchovné opatření.
- b) se nejedná se o porušení zákona, proto pedagog nekontaktuje OSPOD, ale může udělit výchovné opatření.
- c) **pedagog nemůže udělit výchovné opatření, protože neprobíhá v té době žádná školská činnost a žák se nachází mimo území školy.**

72) Do kolika let je povinná přilba při sportu (brusle, kolo, lyže, snowboard)? Položka 3A29. Platí

a.

- a) **do 18 let**
- b) do 15 let
- c) do 12 let

73) Užívání návykových látek je v ČR: Položka 3A29. Platí a.

- a) **legální**
- b) nelegální
- c) legální v menším než velkém množství

74) Je pěstování marihuany pro osobní účely v ČR legální? Položka 3A29. Platí b.

- a) ano
- b) **ne**
- c) ano, ale jen pro osobní zdravotní použití.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

75) Vyberte možnost, která je pravdivá: Položka 3A29. Platí b.

- a) Nelegální látky může občan ČR od roku 2013 mít u sebe, aniž by šlo o trestný čin nebo přestupek, pokud je neprodává a užívá je jen pro vlastní potřebu.
- b) Nelegální látky může občan ČR od roku 2013 mít u sebe, aniž by šlo o trestný čin nebo přestupek, pokud je neprodává a užívá je jen pro vlastní potřebu, s podmínkou, že nesmí překračovat zákonem stanovené množství.**
- c) Nelegální látky nemůže občan ČR od roku 2013 mít u sebe, protože by šlo o trestný čin nebo přestupek.

76) Mají právo pracovníci Orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) pořizovat zvukové nebo obrazové záznamy dítěte nebo prostředí, ve kterém se dítě zdržuje? Položka 3A29. Platí a.

- a) Ano, bez výhrad**
- b) Ano, ale jen se svolením zákonného zástupce.
- c) Ne

77) Oznámení na OSPOD o skutečnosti, která nasvědčuje tomu, že žák již spadá do kompetence, na kterou se sociálně-právní ochrana dětí zaměřuje, provádí škola nebo školské zařízení:

Položka 3A29. Platí a.

- a) bez zbytečného odkladu poté, kdy se o takové skutečnosti dozví**
- b) po řádném prověření celé záležitosti školou nebo zřizovatelem a po následném opatření písemného zápisu.
- c) oznámení OSPOD se provádí až jako poslední možné řešení. Doporučuje se předchozí konzultace s rodiči žáka, případně pokud jde o zájem dítěte, tak konzultaci v pedagogicko-psychologické poradně.

78) „Sucho v ústech, pocit chladu, hlad, deformace vnímání času.“ U které z následujících látek můžeme nejčastěji sledovat tyto účinky při jejich užití? Položka 3A30. Platí c.

- a) Pervitin
- b) Heroin
- c) THC**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

79) „Žádný pocit únavy, euforie, výrazně dobrá nálada, záchvaty smíchu, špatná motorika.“ U

které z následujících látek můžeme nejčastěji sledovat tyto účinky při jejich užití? Položka

3A30. Platí a.

- a) Pervitin
- b) Heroin
- c) THC

80) Který postup má nejmenší pedagogický vliv na řešení záškoláctví? Položka 3A30. Platí a.

- a) udělení výchovného opatření
- b) zavedení aktivit pro zlepšení školního klima
- c) rozhovor, který stanoví, zda jde o záškoláka nebo dítě odmítající školu.

81) Při řešení prokázané šikany se nedoporučuje: Položka 3A30. Platí a.

- a) Setkání rodičů oběti a oběti samotné s rodiči útočnicka a útočnicka samotného v ředitelně školy.
- b) Svolání výchovné komise, která si pozve rodiče agresora a agresora samotného ke konfrontaci.
- c) Získávání podkladů (důkazů) tím, že vyslechneme svědky, informátory a oběť. Až nakonec mluvíme s agresory.

82) Která aktivita, z následujícího výčtu, se považuje při prevenci v dopravní výchově za nejúčinnější? Položka 3A30. Platí b.

- a) Orientační test v rámci dopravní výchovy
- b) Volnočasové aktivity (zaměřené aktivity na dopravním hřišti)
- c) Sledování klipů o následcích dopravních nehod

83) Mezi rizikové faktory problémové chování řadíme: Položka 3A30. Platí a.

- a) Když má dítě neomezený přístup k internetu
- b) Když dítě jezdí samostatně do kroužků
- c) Když rodina dítěte preferuje zdravý životní styl

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

84) Ve kterém období se nejvíce rozvíjí rizikové chování - tedy chování, které způsobuje zdravotní, sociální nebo psychické ohrožení jedince? Položka 3A30. Platí b.

- a) V pubertě
- b) V adolescenci**
- c) V dospělosti

85) Coping je: Položka 3A31. Platí b.

- a) kopírování určitého chování jedince z vrstevnické skupiny
- b) vědomá volba strategie pro zvládnání zátěžové situace**
- c) negativní myšlenky v období složité životní situace

86) Pro jaké věkové období dítěte je typické: Vzrůstá význam skupiny vrstevníků jako normativní skupiny. Skupina dětí tohoto věku si již vytváří své vlastní normy, platné pro všechny bez rozdílu: Položka 3A31. Platí b

- a) raný školní věk
- b) střední školní věk**
- c) období dospívání

87) Proces osvojování sociálních rolí je charakteristický pro: Položka 3A31. Platí b.

- a) předškolní věk
- b) raný školní věk**
- c) období dospívání

88) Co je to regrese v oboru vývojové psychologie? Položka 3A31. Platí b.

- a) náhrada jednoho nedosažitelného uspokojení jiným, který se jeví dostupným
- b) únik na vývojově nižší úroveň**
- c) transformace nedostupného způsobu uspokojení jiným, který je dostupný

89) Vypište alespoň 4 typy rizikového chování, se kterými se setkávají pedagogové v českých školách. Dále stručně (bodově) u každého uveďte, co se doporučuje jako postup řešení po jejich identifikaci. Položka 3A32.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

90) Vypište rizika a úskalí, která mohou nastat při preventivní práci... Položka 3A33.

- a) ...na úrovni jednotlivce
- b) ...na úrovni organizace:

91) Současná Národní strategie protidrogové politiky je platná pro období v letech: Položka 3A.

Platí c.

- a) 2010 – 2015
- b) 2011 – 2015
- c) **2010 – 2018**
- d) 2008 – 2016
- e) 2012 – 2020

92) Co je nástrojem, kterým MŠMT garantuje odbornou způsobilost poskytovatelů programů primární prevence rizikového chování? Položka 3A. Platí e.

- a) dotační řízení
- b) specializační studium pro ŠMP
- c) ISO 9001
- d) školní inspekce
- e) **certifikace odborné způsobilosti**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

93) Kdo všechno tvoří vertikální úroveň koordinace primární prevence ve školství: Položka 3A.

Platí e.

- a) krajský školský koordinátor prevence, metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně
- b) krajský školský koordinátor prevence, metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně, školní metodik prevence, ředitel školského zařízení
- c) metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně, školní metodik prevence a buď výchovný poradce anebo školní psycholog
- d) krajský školský koordinátor prevence, metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně, školní metodik prevence a buď výchovný poradce anebo školní psycholog
- e) **krajský školský koordinátor prevence, metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně, školní metodik prevence**

94) Od kolika hodin neomluvené absence žáka je škola povinná hlásit tuto skutečnost na OSPOD a Policii ČR? Položka 3A. Platí d.

- a) 10
- b) 15
- c) 20
- d) **25**
- e) 30

95) Škola, která má podezření na zneužívání dítěte, musí kontaktovat: Položka 3A. Platí c.

- a) pedagogicko-psychologickou poradnu.
- b) obecní úřad.
- c) **obecní úřad obce s rozšířenou působností.**
- d) krajský úřad.

96) Činností ŠMP podle vyhlášky 72/2005 není: Položka 3A. Platí c.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- a) koordinace tvorby a kontrola realizace minimálního preventivního programu.
- b) koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v prevenci sociálně patologických jevů.
- c) **orientační vyšetření žáků, jejichž vzdělávání a vývoj vyžaduje zvláštní pozornost.**
- d) příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole.
- e) koordinace a participace na aktivitách školy zaměřených na předcházení vandalismu.

97) Mezi protektivní/ ochranné faktory patří: Položka 3A. Platí e.

- a) vrstevnický tlak
- b) vyhledávání zážitků
- c) nedůsledná výchova
- d) zaměření na výkon
- e) **rozvoj sociálních dovedností**

98) Patnáctiletá dívka, která se vyfotí nahá a tuto fotografii dobrovolně zašle přes mobilní telefon svému stejně starému příteli, se dopouští: Položka 3A. Platí d.

- a) mobbingu.
- b) kybergroomingu.
- c) kyberstalkingu.
- d) **sextingu.**
- e) netolismu.

99) Dvojice mladistvých osob (mladších 15 let) se zaznamená na videokameru při společném pohlavním styku. Dopustí se tím: Položka 3A. Platí c.

- a) sexuálního harašení.
- b) pohlavního zneužití.
- c) **výroby dětské pornografie.**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- d) ohrožování mravní výchovy mládeže.
- e) kyberšikany.

100) U patologického hráčství existuje fáze, kterou charakterizuje neschopnost přestat s hrou, ztráta kontroly nad svým chováním, skrývání hry před rodinou, půjčování peněz, odkládání splátek a dluhů. Nazýváme jí fáze: Položka 3A. Platí b.

- a) výher.
- b) proher / prohrávání.**
- c) zoufalství.
- d) kritičnosti.
- e) zadlužení.

101) Porucha charakterizovaná zejména opakujícími se záchvaty přejídání, spojenými s přehnanou kontrolou tělesné hmotnosti se nazývá: Položka 3A. Platí b.

- a) mentální anorexie.
- b) mentální bulimie.**
- c) obezita.
- d) anorexie.
- e) jo-jo efekt.

102) Mezi typické projevy dítěte s ADHD patří. Položka 3A. Platí d.

- a) snížená emotivita.
- b) snížená inteligence.
- c) perfekcionismus ve vykonávané činnosti.
- d) snadné rozptýlení pozornosti cizími podněty.**
- e) nezájem o výuku.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

103) Specifická porucha učení, která se projevuje v oblasti pravopisu, se nazývá: Položka 3A.

Platí a.

- a) dysortografie.
- b) dyslalie.
- c) dyskalkulie.
- d) dyslexie.
- e) dysmúzie.

Text k otázkám 104 – 107

Žák 9. třídy neustále vyrušuje v hodinách většiny učitelů. Nenosí učebnice a sešity do hodin, neplní zadané úkoly, v hodinách se baví se sousedy, ignoruje výzvy učitelů ke spolupráci. Třídní učitel domluví konzultaci se školním metodikem prevence, který by měl zjistit příčiny chování tohoto žáka a iniciovat změnu jeho chování.

104) Kde by se měl rozhovor metodika prevence a žáka uskutečnit? Položka 3A. Platí c.

- a) ve třídě
- b) na chodbě
- c) v **pracovně školního metodika prevence**
- d) v ředitelně
- e) mimo areál školy

105) Kdy by se měl rozhovor metodika a žáka ideálně uskutečnit? Položka 3A. Platí e.

- a) o přestávce
- b) v době výuky
- c) v rámci třídnické hodiny
- d) v pauze na oběd
- e) **před nebo po vyučování**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- 106) Při rozhovoru by měl metodik prevence a žák: Položka 3A. Platí c.**
- a) sedět vedle sebe.
 - b) sedět naproti sobě.
 - c) sedět bokem, mírně natočení k sobě.**
 - d) sedět co nejdál od sebe.
 - e) stát čelem k sobě.
- 107) V čem by spočívalo porušení diskrétnosti ze strany metodika prevence po ukončení rozhovoru? Položka 3A. Platí c.**
- a) tlumočil by obsah rozhovoru na pedagogické radě
 - b) informoval by o rozhovoru zákonné zástupce
 - c) bavil by se o obsahu rozhovoru s ostatními žáky třídy**
 - d) konzultoval by obsah rozhovoru s výchovným poradcem
 - e) konzultoval by obsah rozhovoru s třídním učitelem
- 108) Jestliže nezletilý žák pod vlivem návykové látky není schopen pokračovat ve výuce a není ohrožen na zdraví, škola vyrozumí v první řadě: Položka 3A. Platí e.**
- a) rychlou zdravotnickou pomoc.
 - b) záchytnou stanici.
 - c) Policii ČR.
 - d) odbor sociálně-právní ochrany dětí příslušného úřadu.
 - e) zákonné zástupce.**
- 109) Třídní učitel 8. třídy má důvodné podezření, že jeden z jeho žáků opakovaně nabízí o přestávkách spolužákům marihuanu, je povinen jako první krok: Položka 3A. Platí c.**
- a) nahlásit zjištěnou skutečnost odboru sociálně-právní

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- ochrany dětí příslušného úřadu.
- b) informovat zákonné zástupce.
- c) nahlásit zjištěnou skutečnost na Policii ČR.**
- d) navrhnout kázeňský postih na pedagogické radě.
- e) vyřešit situaci domluvou s žákem.

Text k otázkám 110-111

Třídní učitelka si všimla u třináctiletého Petra alkoholu v dechu a dala si jej do souvislosti s Petrovou častou nesoustředěností a nezájmem v hodinách. Na žádost třídní učitelky si školní metodička prevence pozvala Petra k pohovoru. Petr se po určité rozpačité chvíli uvolnil a připustil, že čas od času alkohol pije. Petr: „No, někdy si dám, skleničku. Doma to naši nehlídají, táta má pivo ve sklepě, nebo si to koupím z kapesného cestou ze školy. Ale vypiju toho víc než někteří jiní kluci a vůbec nejsem opilý.“

110) Školní metodička v rozhovoru s Petrem uplatňuje reflektující naslouchání. Kterou z následujících vět v rozhovoru bezprostředně naváže na Petrovy výroky? Položka 3A. Platí d.

- a) Metodička: „Měl by ses jít poradit do nějakého odborného poradenského centra.“
- b) Metodička: „S takovou se na střední školu nedostaneš.“
- c) Metodička: „Ale já vidím, že na alkoholu už jsi závislý.“
- d) Metodička: „Myslíš si, že si kvůli alkoholu nemusíš dělat žádné starosti.“**
- e) Metodička: „To ale není dobře, že piješ alkohol.“

111) Školní metodička se rozhodla pro vedení tzv. motivačního rozhovoru. Které z následujících výroků nepatří k principům motivačního rozhovoru? Položka 3A. Platí e.

- a) Učitel uplatňuje spíše podporující než donucovací postupy.
- b) Učitel se vyjadřuje empaticky a reflektivně naslouchá žákovi.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- c) Učitel se vyhýbá přímé konfrontaci s žákem.
- d) Učitel podporuje vlastní schopnosti žáka.
- e) **Učitel nabízí řešení ke změně.**

112) Co je preventivní program Unplugged? Na co je zaměřen? Položka 3A28.

Odpověď:

- *primárně preventivní program zaměřený na prevenci návykových látek (legálních i nelegálních)*
- *cílová skupina - žáci ZŠ ve věku 12-14 let (6. ročník ZŠ)*

- *pracuje s informacemi o návykových látkách, rozhodovacími schopnostmi, zvyšováním dovedností pro zvládnutí obtížných situací, technikami zvyšujícími sebevědomí atd.*
- *byl potvrzen pozitivní vliv na denní a silné kouření tabáku a časté užívání konopí*
- *díky průběžným výsledkům dotazníkového šetření byla přidána sezení zaměřená na alkohol, tabák a konopné drogy*

113) Jaká je nabídka preventivních programů Policie ČR ve vašem městě? Kde ji můžete získat?

Položka 3A28.

Odpověď:

- *Oddělení prevence městské policie i policie ČR nabízí programy zaměřené na dopravní výchovu, prevenci kriminality a rizikového chování, bezpečí na internetu.*
- *Nabídky jsou na webových stránkách policie, služba je zdarma.*

114) Na koho (jakou organizaci) se ve vašem regionu můžete obrátit v případě potřeby:

Položka 3A28.

- a) Preventivního programu pro ZŠ o drogách
- b) Preventivního programu pro ZŠ o poruchách příjmu potravy
- c) Preventivního programu pro ZŠ zaměřeného na klima třídy
- d) Preventivního programu pro ZŠ o kriminalitě a vandalismu
- e) Preventivního programu pro SŠ zaměřeného na klima třídy
- f) Preventivního programu pro SŠ zaměřeného na kyberšikanu
- g) Preventivního programu pro speciální ZŠ o kriminalitě a vandalismu
- h) Preventivního programu pro ZŠ se žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Odpovědi dle regionů.

115) Jaká je síť poskytovatelů programů primární prevence ve svém regionu? Položka 3A28.

Odpovědi dle regionů.

116) Školy uzavírají Smlouvy s rodiči (IVýP – individuální výchovná pomoc / individuální výchovný plán). Z jakého důvodu se uzavírají? Vysvětlete základní principy IvýPu. Položka 3A28.

Odpověď:

- Jedna z možností eliminovat projevy rizikového chování u žáka
- Zainteresování rodičů do řešení problémů ve spolupráci s OSPOD, PČR, dětským lékařem apod.
- Individuální přístup k řešení RCH
- Systematická komunikace školy s rodiči, žákem, výchovným poradcem, školním psychologem...
- Zapojení žáka do řešení vlastního RCH
- Pravidelné hodnocení stanovených cílů IVýP
- Možnost zlepšení klima školy, třídy
- Nedostatek – nedodržení stanovených cílů rodiči nelze právně sankcionovat – jedná se o metodické doporučení MŠMT

117) Ze zákona vyplývá povinnost překažení trestného činu. O který trestný čin se jedná? Co znamená pojem nepřekažení trestného činu? Položka 3A29.

Odpověď:

- Nejčastěji se jedná o trestný čin pohlavní zneužívání - § 187 zák.40/2009 Sb. a trestný čin týrání - §199 trestního zákoníku.
- Nepřekažení znamená nezabránění spáchání nebo opakování spáchání trestného činu.

118) Může dítě, bez přítomnosti dospělé osoby, podat trestní oznámení (na rodiče, pedagoga, trenéra apod.)? Položka 3A29.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Odpověď: *Ano, zejména, pokud se chování naplňující skutkovou podstatu některého z trestných činů či přestupků dotýká vlastních rodičů, prarodičů, sourozenců apod.* Zdroj: Zák. č. 359/99 Sb. O sociálně právní ochraně dítěte, § 8.

119) Dítě do 15ti let, které poruší Trestní zákoník: Položka 3A29.

- a) Nemůže být žádným způsobem za své jednání postiženo, protože není trestně odpovědné
- b) Budou postiženi jeho rodiče nebo zákonní zástupci
- c) Při závažném jednání může být umístěno do výchovného zařízení

Všechny odpovědi jsou správné. Zdroj: Zák. č. 40/2009 Sb. Trestní Zákoník, Zákon č. 218/2003 Sb. Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy o soudnictví ve věcech mládeže.

120) Jaká opatření může soud uložit dětem mladším 15ti let podle zákona č. 218/2003 Sb.?

Položka 3A29.

- a) Výchovná povinnost
- b) Výchovná omezení
- c) Napomenutí s výstrahou
- d) Zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče
- e) Dohled probačního úředníka
- f) Ochrannou výchovu
- g) Ochranné léčení

Všechny odpovědi jsou správné. Zákon č. 218/2003 Sb. – Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy o soudnictví ve věcech mládeže.

121) Jaké jsou základní příznaky problémového užívání návykových látek? Vyjmenujte alespoň

7. Položka 3A30.

Odpověď:

Výkyvy nálad

Vznětlivé a agresivní chování

Únava

Úpadek vzhledu a zanedbávání zevnějšku, špinavé oblečení

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Začervenání kolem nosu
Zúžení nebo rozšíření zornic
Lhaní, tajnosti
Ztráta chuti, hubnutí
Utrácení hodně peněz
Ztrácení věcí z domu, krádeže peněz doma i ve škole
Ztráta zájmu o zájmy, sport
Změna kamarádů, ztráta původních kamarádů
Samotářství
Zvýšený zájem o drogové symboly (na tričkách, hudba subkultury apod.)
Zhoršení školního prospěchu
Pozdní časté příchody domů, časté přespávání u neznámých kamarádů

122) Vyjmenujte a stručně popište alespoň 2 závislosti, které jsou zařazeny mezi nové typy nelátkových závislostí (tzv. „new addictions“). Položka 3A30.

Odpověď:

Ortorexie – konzumace pouze „bio potravin“, vylučování konzumaci „nevhodných potravin“ – lze přejít k anorexii

Semirexie – velmi rozvážené konzumování potravin (při kousání jídla stále počítá kalorickou hodnotu potravin, které konzumuje) – touha po menší konfekční velikosti oděvů

Bigorexie – závislost na cvičení – zvyšování zátěžových dávek, snaha o rychlý přírůstek svalové hmoty – i za pomoci anabolických látek

Drunkorexie – Aqvaholismus – snižování příjmu potravin v průběhu dne, které je kompenzováno pitím vody, neslazených nápojů, čaje. „Šetření volných kalorií“ na konzumaci alkoholických nápojů a potravin např. při návštěvě restauračních zařízení, diskoték apod. často spojována s konzumací energetických nápojů s alkoholem – velká zátěž pro organismus – zrychlení srdeční činnosti - velmi nebezpečné

Tanorexie – závislost na nadměrném opalování (přírodní i v soláriu)

Mobiling - závislost na používání mobilního telefonu (neustálá kontrola, zda nepřišla SMS, MMS, kontrola, zda někdo netelefonuje, telefon nepouští z ruky ani při jídle a jiných aktivitách, telefon se povyšuje „nad lidskou bytost“, nadměrná komunikace pomocí SMS, finanční zátěž, zdravotní problémy)

Divácké násilí – agresivita a páchaní trestné činnosti v rámci sportovních akcí (zejména fotbalová utkání, hokej – vandalismus, ublížení na zdraví, požívání alkoholických nápojů osobami mladšími 18 ti let, poškozování cizí věci, výtržnictví, rušení nočního klidu apod.)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Domácí násilí – násilí páchané na osobách žijících ve společném obydlí (jedná se o násilí ekonomické, psychické, sociální, fyzické...). Jedná se o násilí mezi členy v rámci rodiny (děti, manželé, partneři, prarodiče). Může se však jednat např. i o podnájemníky.

123) Vyjmenujte alespoň 5 subkultur, které působí ve vašem regionu. Které subkultury se vyskytují u vás na škole? Položka 3A30.

Odpověď:

Mezi nejznámější patří:

Tatoo – tetování (specifické znaky, barevnost...)

Graffiti – sprejeři - poškozování veřejného majetku – trestně právní postih (ale i umělecká kresba), zábava, adrenalin,

Punk – specifické účesy, tetování, hudební styl, oděvní specifika

Emo - „Burtonovy děti“, oděvní specifika – převládá černá barva, specifické účesy, výrazné líčení, depresivní „look“, speciální web stránky, možnost sebepoškozování – řezání, výrazná obuv

Hackeři – IT velmi zdatní jedinci, využívají dostupnou techniku, kterou vlastními silami „vylepšují a zdokonalují“, možnost „nabourání se“ do cizích serverů, PC

Sneakers – sběratelé tenisek (všech typů a módních výstřelků)

Skate – „skejtáci“ – projev individuálního životního stylu, oděvní specifika, často spojováno s výskytem RCH, sportovní výkony

Goths – často zaměňováno nebo spojováno s EMO, methalisty. Oděvní specifika – černá barva, piercing, výrazná obuv, hudební scéna, výrazné líčení „rozřezané, rozstříhané, potrhané“ oděvy, specifické účesy, kovové doplňky

124) Které faktory vedou mladou populaci k zapojení se do extremistických hnutí? Vyjmenujte alespoň 5 faktorů. Položka 3A30.

Odpověď:

Snaha zařadit se do „nějaké skupiny vrstevníků“.

Ideové pohnutky – propagace fašismu, včetně hudební tvorby.

Pocit výjimečnosti.

Trávení volného času – nuda.

Následuje vrstevníka – kamaráda, tedy vliv vrstevnického prostředí.

Zlepšení fyzické kondice (dbá se na fyzickou zdatnost).

Adrenalinové zážitky (pochody, střety např. s odpůrci nacismu.

Ve školním prostředí pracují „utajeně“ – adrenalin.

Nedostatek vlastních aktivit.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Nezájem rodičů o trávení volného času.

Společné akce regionálního, celostátního, ale i mezinárodního charakteru.

125) Co jsou to poruchy chování? Definujte, vyjmenujte základní dělení. Položka 3A31.

Odpověď:

- specifická porucha vývoje socializace jedince, tzn. jeho schopnosti přizpůsobit se, zařadit se, vrstvat do společenských vztahů a činností.
- dispozice k poruchovému chování je multifaktoriální (osobnostní faktory: genetická dispozice, oslabení nebo porucha CNS, úroveň inteligence; vliv sociálního prostředí: rodina, určité subkultury a sociální skupiny, které poruchové jednání tolerují, až je někdy považují za vhodné a nutné, určité životní prostředí).

•Dělení:

-disociální jednání – nápadnosti a odchylky chování, které se dají zvládnout přiměřeným pedagogickým postupem, nenabývají sociální dimenze a lze u nich předejít defektivitě. Jedná se o lež, vzdorovitost, ve škole neukázněnost, přestupky vůči školnímu řádu.

-asociální poruchy – chování dítěte je výrazně odlišné od spol. normy, ale není v rozporu se zákonem, poruchy jsou trvalejší a mají častou frekvenci, je zde patrný nárůst jejich intenzity a četnosti, výchovně představují velký problém a jejich náprava není jednoduchá. Patří sem útky, toulky,

-antisociální chování – ve vztahu ke společnosti nejzávažnější, jsou v rozporu s právními předpisy, není možné je odstraňovat pouhým působením v rámci školní výuky. Patří sem krádež, loupež, pohlavní zneužití, vandalismus.

126) Co je to klima třídy? 3A31.

Odpověď:

•Definic je více, liší se dle autorů.

•Dle Mareše jde o dlouhodobé, pro danou třídu a daného učitele typické jevy, jejichž tvůrci jsou jednak žáci celé třídy, jejich skupiny i jednotliví žáci, a stejně tak i učitelé v dané třídě vyučující.

•Dle Čapka jde o souhrn subjektivních hodnocení a sebehodnocení vnímání, prožitků, emocí a vzájemného působení všech účastníků, které v nich jako ve spolutvůrcích a konzumentech vyvolávají edukační a jiné činnosti v daném prostředí.

•je ovlivněno vyučovacími metodami a edukačními aktivitami, komunikací ve třídě, hodnocením ve třídě, kázeňským vedením třídy, vztahy mezi žáky ve třídě, participací žáků, prostředím třídy

127) Jak lze při práci s žáky využít relaxační techniky? Položka 3A31.

Odpověď:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Můžeme je využít ke zmírnění stresů, úzkostí a napětí. K odpočinku, harmonizaci a nabrání energie.
- Úspěšně jdou využívat u dětí se specifickými poruchami učení i chování.
- Při nakumulování stresových situací ve škole (období písemek před ukončením šk. roku), pro navození odpočinku a energetizaci v hodinách ke konci výuky nebo koncem týdne.
- Pomocí nácviku relaxačních technik učíme děti vyrovnávat se se stresovými situacemi.

128) Co způsobuje, že i přes péči rodičů a učitelů, se u dítěte se specifickou poruchou učení projeví rezignace a nízká motivace k učení? Položka 3A31.

Odpověď:

- Pro dítě se specifickou poruchou učení je vyrovnání se s druhými (mezi žáky je ceněna školní úspěšnost, žák jako součást třídy stále srovnává své výsledky s ostatními) jen obtížně dosažitelným cílem.
- Opakovaný prožitek neúspěšnosti negativně ovlivňuje sebehodnocení a přispívá ke snížené sebedůvěře.
- Toto riziko může posílit i vliv negativní atribuce, tzn., když jsou mu dospělými připisovány nízké kompetence, když od nich nikdo nic pozitivního neočekává, nevěří v jejich lepší výkon. To vše se může promítnout do rezignace.

129) Žák, se kterým dlouhodoběji pracujete, se najednou začne chovat jinak – nesoustředí se, významně se mu zhoršil prospěch, mívá v nepořádku své věci (polámané tužky, potrhané sešity apod.). Všimáte si, že se během výuky objevují vtípky na jeho úkor, vyhledává společnost mladších dětí, před hodinou až do příchodu učitele stává před dveřmi třídy, učitele ale neosloví, začíná často chybět. Co vás napadne, co uděláte? Položka 3A32.

Odpověď:

- Za tak významnou změnou chování bude nějaký problém dítěte.
- Indicie napovídají, že by mohlo jít o oběť šikany.
- Jsem-li zaměstnancem školy, obrátím se na kolegy ze školského poradenského pracoviště nebo na ŠMP. Budeme více monitorovat dění ve třídě v hodinách i o přestávce, nenápadně si popovídáme s některými dětmi ze třídy (spíše průměrné děti než hvězdy). Dle zjištění budeme pokračovat dál.
- Nejsem-li zaměstnancem školy, budu informovat o svém pozorování a podezření třídního učitele a ŠMP či školní poradenské pracoviště.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

130) Jaký je krizový postup při situaci, kdy vás žáci informují o podnapilém spolužákově ve vyučování? Položka 3A32.

Odpověď:

- Pokud má žák u sebe zbytek alkoholu, zabavíme jej.
- Informujeme jeho zákonné zástupce, aby jej odvedli ze školy pryč.
- Do příchodu rodičů vykonáváte nad žákem dohled v místnosti mimo probíhající výuku. • Jestliže rodiče neprijdou a nikoho za sebe nepošlou, vyhodnotíme stav žáka a pokud je potřeba zavoláme lékaře nebo až do ukončení výuky budeme vykonávat nad žákem dohled. • Výchovné opatření udělíme podle školního řádu – porušení v bodu přinášení alkoholu do školy a v bodu požívání alkoholu ve škole.
- Pokud jsme vyhledali pomoc lékaře, budete informovat obecní úřad obce s rozšířenou působností (OSPOD) v místě bydliště žáka.

131) Má škola povinnost psát zprávy pro OSPOD? Položka 3A32.

Odpověď: Jestliže si je OSPOD vyžádá, má škola povinnost zprávu zpracovat a zaslat. Když to neuděláte, vystavujete školu finančnímu postihu.

132) Je třeba vyrozumět rodiče, že si pro jejich dítě přijela policie? Položka 3A32.

Odpověď:

- Lze to vyhodnotit jako informace o průběhu vzdělávání, na které má zákonný zástupce právo. Tedy je informujeme. Vyrozumění ale nemá odkladný účinek a policie nebude čekat, až se zákonní zástupci do školy dostaví a učitel nemá právo jej takovými požadavky zdržovat.
- V případech, že se jedná o týrání dítěte a vy máte podezření, že původcem je někdo z rodiny, informovat je nebudete, dokud s policistou věc neprodiskutujete. Předává se do kompetence policie, která stanoví průběh situace.

133) Proč musí preventivní programy vést pouze lidé s dostatečným vzděláním, praktickou průpravou a tréninkem? Položka 3A33.

Odpověď: Nedostatečné vzdělání, naivnost a živelný přístup představují pro žáky a dospívající zbytečná rizika. Jde o bezpečí cílové skupiny, ale i lektorů.

134) Co je rizikem situace, kdy za učitelem přijde dítě s problémem, stojí o povídání si a pomoc u něj začne vyhledávat opakovaně? Položka 3A33.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Odpověď:

- *Může se stát, že učitel na sebe dítě v dobré míře příliš naváže, připoutá. Dítě se může stát na učiteli svým způsobem „závislým“ a může u něj narůstat pocit neschopnosti řešit vlastní problémy.*
- *Učitel v takové situaci nemusí odhadnout správně své schopnosti a kompetence (např. o důležitých věcech neinformuje zákonné zástupce, neodešle k odborníkovi, nesplní ohlašovací povinnost).*

135) V čem spočívá úskalí pro člověka, který nabízí (i ze své pozice či profese) pomoc v krizových situacích? Položka 3A33.

Odpověď: *Lidé, kteří někomu poskytují pomoc, uspokojují (ne zcela vědomě) své potřeby. Primárním cílem není pomoc druhým, ale uspokojení pocitu že „mne druzí potřebují“. Když někdo pomáhá druhému, vzrůstá u něj pocit vlastní síly a určité převahy. Pro takového člověka bývá důležité, aby se mu lidé obdivovali. Stává se, že takoví lidé svou pomoc druhým přímo vnucují. Je nebezpečné toto u sebe nerozpoznat a nekontrolovat.*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Praktická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 3U – B, dovednosti

Tuto oblast je vhodné zkoušet ústně. Nabízíme opět několik nezávislých možností ústního ověřování dovedností preventivního pracovníka na pokročilé úrovni.

Tato oblast pokrývá následující položky:

- 3B34 Umí efektivně vést dokumentaci o činnostech a událostech týkajících se PPRCH v daném zařízení.
- 3B35 Umí vytvořit síť aktivních kontaktů na instituce působící v oblasti PPRCH ve svém okolí a udržovat ji aktuální.
- 3B36 Ovládá základní metody evaluace a zhodnocení stavu RCH v daném zařízení.
- 3B37 Dokáže efektivně komunikovat s dospělými a motivovat je ke spolupráci, zejména při práci s rodiči a zákonnými zástupci či svými kolegy (případně i s médii).
- 3B38 Dokáže v rámci časné intervence vést poradenský či motivační rozhovor.
- 3B39 Uplatňuje etické a profesionální standardy za účelem minimalizace možného poškození svěřených klientů a posilování integrity primárně preventivních pracovníků.

Všechny otázky jsou řešeny na základě prezentace a diskuze nad zkoušeným předloženými dokumenty. Podle funkce jsou to buď MPP a deník preventivního pracovníka nebo preventivní program či operační manuál. Položky 3B34, 3B35, 3B36.

1. Předložte a komentujte písemnou přípravu Vašeho programu (resp. lekce) v oblasti PPRCH.
2. Předložte a komentujte evaluaci Vašeho programu (resp. lekce) v oblasti PPRCH.
3. Na které instituce se lze obrátit v případech jednotlivých projevů RCH? Vyjmenujte a uveďte příklady.
4. Uveďte základní metody evaluace a zhodnocení stavu RCH v daném zařízení.
5. Jaké výzkumné (diagnostické) metody lze použít na zjištění šikany (a jejího stupně) ve školní třídě?
6. Jakým způsobem postupovat, když se u žáků ve škole objevuje záškoláctví častěji, než je v podobném typu školy obvyklé?

Uveďte nejdůležitější zásady při rozhovoru s rodiči s důrazem na sdělování nepříjemných informací. Položka 3B37. Hlavní otázka, na niž navazují doplňující otázky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Jakým způsobem lze sdělit kolegovi, že jeho práce v oblasti PPRCH obsahuje závažné pochybení?
2. Jakými argumenty budete motivovat rodiče, aby se v případě problémů žáka se záškoláctvím snažili o trvalou pozitivní změnu a neomlouvali toto chování?

Předved'te na Vámi vybrané modelové situaci, jak vedete poradenský či motivační rozhovor. Položka 3B38. Hlavní otázka, na níž navazují doplňující otázky.

1. Jaké cíle budete sledovat při rozhovoru se žákyní, která má indikovanou poruchu příjmu potravy?
2. S použitím jakých metod vedete intervence?

Jaké zásady by podle Vašeho názoru měl obsahovat případný etický kodex pedagogických pracovníků, zabývající se prevencí? Položka 3B39. Hlavní otázka, na níž navazuje doplňující otázka.

Jakým způsobem zjišťujete a ověřujete postoje pracovníků Vaší organizaci k různým (zejména kontroverzním) otázkám prevence?

K čemu slouží deník školního metodika prevence? Položka 3B34.

Odpověď: *Slouží k průběžnému zapisování veškerého dění souvisejícího s prevencí na škole – preventivní aktivity, zpětné vazby, evaluace, evidence výskytu rizikových forem chování a navržená opatření, rozhovory s žáky a rodiči, ... Jde tedy především o vedení dokumentace jeho činnosti a výskytu či řešení situací.*

Co vše by měl mít ŠMP průběžně dokumentováno? Položka 3B34.

Odpověď:

- MPP a Krizový plán školy
- Deník ŠMP (záznamy aktivit, veškeré činnosti, průběhy jednání)
- přípravy na metodická vedení učitelů (postupy při řešení)
- záznamy porad preventivního týmu školy
- evidence akcí s preventivní tematikou (aktivity externistů, volnočasové aktivity žáků)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- výsledky anket, sociometrického šetření, hodnocení a podklady od třídních učitelů
- rozhovory s žáky, zákonnými zástupci či kolegy (základní poradenství)

Které organizace ve Vašem kraji nabízí programy primární prevence (na koho se tedy můžete obrátit)? Položka 3B35.

Odpověď:

- PPP, SVP, Centra primární prevence, nestátní neziskové organizace.
- Kontakty na ně lze najít v adresářích poskytovatelů primární prevence a návazné péče v regionu – na stránkách odboru školství příslušného kraje.
- Na www.prevence-info.cz je zveřejněn seznam poskytovatelů služeb v oblasti primární prevence, členěno dle krajů.

Jaké jsou nezbytné kontakty organizací a odborných zařízení, které škola musí mít pro případ výskytu krizových případů? Položka 3B35.

Odpověď:

- protidrogový koordinátor a manažer prevence kriminality příslušného kraje
- kurátoři pro děti a mládež, OSPOD a komise sociálně právní ochrany
- Policie ČR, městská policie
- nestátní neziskové organizace v regionu
- pediatři, praktičtí lékaři, klinický psycholog, psychiatr.

Proč je při evaluaci realizovaného programu vhodné využívat více metod a jejich výsledky vzájemně kombinovat? Položka 3B36.

Odpověď: Zamezíme tak riziku zkreslení výsledků použitím nevhodné metody nebo nějakým opomenutím. Kombinací více zdrojů více způsobů sběru informací získáme představu o skutečném stavu situace v PP programu.

Jaké jsou zásady pro diagnostiku ve školní třídě? Položka 3B36.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Odpověď:

- jde vždy o první krok, měla by následovat další práce (intervence apod.)
- nejde dělat anonymně, děti se musí podepsat a musí mít souhlas zákonných zástupců
- opatrně se sdělováním závěrů, zjišťování vztahů mezi dětmi vyžaduje výraznou etiku a cit!
- je třeba dobře dokumentovat své kroky a archivovat materiál
- s aplikovanou metodou je třeba být důvěrně seznámen – je důležitý zácvik

Chcete žákům administrovat sociometrický dotazník a věnovat se s nimi vztahům v jejich třídě. Chybí více než čtvrtina třídy. Co uděláte? Položka 3B36.

Odpověď:

- Sociometrie v takovém množství nemá smysl (maximálně může chybět 20% žáků, aby byla validní). Je možné zařadit zvolené aktivity a těžit jen z pozorování. Jeho závěry však mohou být neúčastí většího množství dětí zkreslené.
- Nebo je možné (v případě nepřítomnosti problémové vztahového chování, i kooperativní hry mají svou výpovědní hodnotu) pozměnit náplň hodiny a zařadit kooperativní techniky na podporu dobré atmosféry ve třídě a skupinové koheze.
- Hodinu lze také využít k diskuzi na téma přátelství (oživeno aktivizačními technikami, prací ve skupinách, vše dle věku).

Proč není vhodné zatajovat výskyt problémového chování na škole? Položka 3B37.

Odpověď:

- Nenapomáhá to zabránění výskytu dalších potíží.
- Informace se stejně dostane ven a žáci i rodiče se to dozví.
- Podporuje to nedůvěryhodnost školy.
- Naopak přiznání a postavení se k řešení problému jde hodnotit pozitivně. Sdělujeme tak rodičům i okolí, že před problémem nezavíráme oči a že si umíme poradit. Zároveň tak uplatňujeme základní mechanismus profesní etiky v praxi, a to je přijetí odpovědnosti.

Kolega je známý tím, že si se svou třídou pracuje sám, nechce do ní nikoho pustit. Vy se ale domníváte, že ve třídě může být vztahový problém a rádi byste třídu zmonitorovali. Co uděláte? Položka 3B37.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Odpověď: *Pokud se s kolegou nelze domluvit a je ve svém stanovisku vůči vám neoblomný (vše si vyřeší sám, nestojí o spolupráci), je možné se obrátit se svou žádostí na ředitele školy. Vaše kompetence pro preventivní či intervenční práci s kolektivem či doporučení vhodné organizace pro spolupráci i doporučení pro třídní učitele, aby komunikovali a spolupracovali s ostatními členy pedagogického sboru, je dána Konceptí poradenských služeb poskytovaných ve škole.*

**Přijde za vámi žák s tím, že by si potřeboval promluvit. Jak bude vypadat přístup z vaší strany, jak budete během rozhovoru reagovat? (Popište základní principy poradenské práce s dětmi.)
Položka 3B38.**

Odpověď:

- *Dobře pozorovat (v jaké náladě přichází, jak se projevuje, neverbální komunikace...)*
- *Dát najevo, že mě to zajímá (znamená udělat si dostatečný čas a nedat se vyrušit kolegy, žáky)*
- *Nebagatelizovat (děti často volí zpočátku zástupný problém, aby si nás vyzkoušely; z jeho pohledu je situace závažná, když se rozhodl nás vyhledat)*
- *Dítě emočně přijímat, nebýt učitelem, ale naslouchajícím člověkem*
- *Maximálně podpořit rozhovor (nechat nerušeně vyprávět, i když používá odmlky, hledá slova; používat parafrázování, ujišťování se o správném pochopení, interpretace, prosté přitakání,..)*
- *Nemoralizovat*
- *Neradit (ideální je, aby si dítě přišlo na své řešení)*
- *Nesnažit se o nemožné (pomocť v každém případě, slibovat, že to nikomu neřeknu)*
- *Nebát se přiznat, že něco nevím*
- *Pozor na ohlašovací povinnost – upozornit žáka předem*

Vyberte, co je cílem motivačního rozhovoru? Položka 3B38.

Odpověď:

- a) aby klient (žák) udělal, co chci já
- b) aby si klient (žák) uvědomil rozpor mezi tím, co dělá a co chce on sám (S)
- c) společně hledání vhodnějších způsobů chování (S)
- d) aby pochopil, že to s ním myslíme dobře a že nás trápí, co dělá

Správné jsou odpovědi b) a c).

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jaká je úloha pedagoga při intervenci? Proč se vyhýbáme přesným radám, co by měl či neměl žák udělat? Položka 3B38.

Odpověď:

Naše úloha by měla při intervenci spočívat v tom, že pomůžeme dítěti problémy pojmenovat, rozkrýt celé klubičko příčin a důsledků. Jsme zkušenější než dítě, a proto mu můžeme nabízet i další zorné úhly (například mluvit za rodiče, za kamaráda ...). Hlavně si musíme uvědomit, že nikdo z nás neví (ani sebezkušenější odborník), co je pro dítě to nejlepší. Proto věty typu: „musíš tedy udělat...“, „nejlepší bude, když...“, „rozhodně udělej...“, jsou velmi nebezpečné. Přejímáme tak zcela odpovědnost za další kroky dítěte. To není ani správné ani žádoucí. Přesto dítě jistě očekává nějaké řešení. Pak je dobré sdělit spíš svůj pohled a nabídnout jej jen jako jednu z možností („víš, já bych se asi pokusila...“). Nebrat své řešení jako jediné možné. Zvláště, když pro dítě působíme jako přirozená autorita!

Pamatovat na to, že učitel je průvodcem dítěte v jeho problému, ne soudcem nebo nadřízeným.

Umíte si říct o pomoc? Kdo je pro vás v případě potřeby metodickou oporou, pomocí? Položka 3B39.

Odpověď:

- *Hlavním zdrojem metodické a odborné pomoci je*
 - *metodik prevence při PPP*
 - *krajský školský koordinátor prevence*
 - *preventivní pracovníci nestátních neziskových organizací v regionu.*
- *V rámci školy je důležitá úzká spolupráce s výchovným poradcem (školním poradenským pracovištěm), důležitá je podpora ředitele.*
- *Významnou podporou může být kolega z jiné školy.*

Praktická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 3U – C, kompetence

Tuto oblast je vhodné zkoušet ústně. Nabízíme opět několik nezávislých možností ústního ověřování kompetencí / způsobilostí preventivního pracovníka na pokročilé úrovni.

Tato oblast pokrývá následující položky:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- 3C40 Je způsobilý vytvořit a pravidelně aktualizovat minimální preventivní program pro konkrétní školu či jiné zařízení, kde působí.
- 3C41 Je schopen implementovat a udržet efektivní systém PPRCH v rámci školy či organizace, kde působí.
- 3C42 Pravidelně používá evaluačních a monitorovacích nástrojů za účelem zhodnocení výchozího stavu RCH. Dokáže zjistit potřeby cílových skupin a implementovat vhodné intervence.
- 3C43 Je schopen svým kolegům poskytnout odbornou radu, dokáže po odborné stránce naplnit svou poradenskou roli.
- 3C44 Zvládne vést program indikované PP či včasné intervence dle doporučených postupů.
- 3C45 Je příkladem spolupracujícího přístupu, celoživotního vzdělávání, mravní bezúhonnosti a zdravého životního stylu.
- 4A46 Ovládá na expertní úrovni svůj původní obor a překryvy tohoto oboru s PPRCH.

Uvedte, jaké jsou funkce MPP na základní (střední škole) a k čemu slouží krizový plán. Položka 3C40. Hlavní otázka, na níž navazuje doplňující otázka.

Čeho by se měla týkat případné aktualizace MPP?

Jakým způsobem zabezpečujete předávání informací z oblasti prevence mezi své kolegy? Položka 3C41. Otázka pro učitele.

Jak ve Vaší organizaci předáváte filozofii a základní strategie PPRCH a které to jsou? Položka 3C41. Otázka pro pracovníka organizace zabývající se prevencí.

Jaký je rozdíl mezi evaluací a monitorováním? Položka 3C42. Hlavní otázka, na níž navazuje doplňující otázka.

Jakým způsobem lze diagnostikovat doposud neznámé potřeby cílové skupiny (v tomto případě školní třídy).

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Co byste poradil(a) učitelce, která si stěžuje na zvýšený výskyt agresivity ve své třídě? Položka 3C43. Hlavní otázka, na níž navazuje doplňující otázka.

Ve třídě je indikována šikana na vyšším stupni, včetně odhalení tří největších agresorů. Má podle Vašeho názoru tato třída nyní odjet na dvoudenní školní výlet s třídní učitelkou?

Jak rozumíte termínu „včasná intervence“ a jak realizujete její doporučené postupy? Položka 3C44. Hlavní otázka, na níž navazují doplňující otázky. Otázka pro učitele.

Popište cíle programu indikované PP na vámi zvoleném tématu RCH. Položka 3C44. Hlavní otázka, na níž navazují doplňující otázky. Otázka pro lektora preventivního programu.

1. Prezentujte, jak respektujete doporučené postupy při realizaci včasné intervence.
2. Vyřešte problémovou situaci: ve školní třídě byla indikována šikana. Jak budete postupovat z pozice poskytovatele indikované PP?
3. Vyřešte problémovou situaci: ve školní třídě bylo indikováno užívání kouření a alkoholu, záškoláctví a rizikové sexuální chování. Co má nyní priority a jak ve třídě intervenovat?

V jakých oblastech PP se Vy osobně vzděláváte a jakým způsobem? Položka 3C44. Hlavní otázka, na níž navazuje doplňující otázka.

Domníváte se, že je případná závislost pracovníků v prevenci diskvalifikující pro tuto činnost?

Co obecně platí pro pravidla ve škole, aby byla funkční? Položka 3C40.

Odpověď:

- Pravidla ve škole jsou dána zvnějšku – legislativou a zevnitř – školní řád, vlastní dokumenty školy, ty musí být v souladu. Musí být nastavena jasná pravidla vnitřní i vnější komunikace – je zřejmé rozdělení rolí, kdo za co zodpovídá, s kým spolupracuje, jaké jsou kompetence.
- Pravidla vychází z monitorování problémových projevů chování, jsou tvořena s jasným cílem a je stanoven důsledek jejich nedodržování.
- S pravidly jsou seznámeni všichni zaměstnanci i rodiče a žáci školy. Funkční je, pokud k nastaveným pravidlům přistupují všichni zaměstnanci školy stejně.
- Pro všechna formální školní pravidla pak platí, že by jich mělo být co nejméně, měla by být srozumitelná, jednoznačná a účelná.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jak poznáte kvalitní programy primární prevence (podle čeho vybíráte z nabídky organizací)? Položka 3C40.

Odpověď:

- Organizace má certifikaci odborné způsobilosti poskytovatelů programů školské primární prevence (programy odpovídají stanoveným kritériím kvality a komplexnosti).
- Máme s ní dobré zkušenosti.
- Pro pracovníky organizace je před programem důležitá dohoda zakázky, informují se o specifikách třídy, proběhlých programech a o návaznosti na MPP. Poskytnou doporučení, případně doporučení pro následnou práci se třídou.
- Důležitý je i pohled žáků, jejich zpětná vazba na programy.

Jaké jsou kroky při tvorbě Krizového plánu? Položka 3C40.

Odpověď:

- identifikace rizikového jevu
- odpovědi na otázky KDE (je riziko výskytu), KDO (se kterými žáky je riziko spojeno), CÍL (jaký je cílový stav, který chceme), JAK (jaké nástroje máme)
- delegujeme odpovědnost (kdo za co zodpovídá, co kdo může udělat, zapojení co nejvíce osob včetně žáků a rodičů)
- tvorba bezpečnostního plánu (konkrétní očekávání od jednotlivých osob včetně nástrojů, které budou nebo mohou používat; očekávání jsou formulovaná s cílem rizikům předcházet)
- tvorba krizového scénáře (konkrétní postupy, které budou následovat v případě výskytu rizikového projevu chování)

Jak vnímáte roli třídnických hodin v souvislosti s prevencí výskytu negativních jevů? Jaké formy začlenění třídnických hodin do fungování školy znáte (s jakými jste se setkal)? Položka 3C41.

Odpověď: Efektivně využitá a pravidelně konané TH (stačí jednou za 14 dnů) představují jednu z nejvýznamnějších forem prevence výskytu negativních vztahů ve třídě i dalších podob rizikového chování (zejména šikany). TH jsou prostředkem k pravidelnému reflektování života ve třídě, posilování soudržnosti třídy i rozvoje sociálních dovedností žáků.

Jak lze ze strany školy podpořit funkčnost cíle externích programů? Položka 3C41.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Odpověď: *Práce externích pracovníků musí mít podporu a návaznost v práci pedagogů. Funkčnost pozitivně ovlivní, jsou-li učitelé schopni navazovat na realizované aktivity v rámci své výuky (zapojení pedagogů do naplňování cílů preventivních programů dle ŠVP a MPP je vhodnou samostatnou přílohou MPP).*

Pokud po realizovaném programu vše ve škole pokračuje ve stejném režimu, je efekt programu malý nebo pouze krátkodobý.

Jaké aktivity mohou být využívány (a bývají zahrnuty v MPP) v rámci nespecifické primární prevence na škole? Položka 3C41.

Odpověď: *Zájmové kroužky, osobnostně sociální výchova jako jedno z průřezových témat ŠVP, třídnické hodiny (rozvoj jednotlivců i pozitivního klimatu ve třídě), výlety, škola v přírodě, adaptační kurzy, projektové dny apod.*

Jaké metody evaluace lze použít? Odkud je můžete čerpat? Položka 3C42.

Odpověď a zdroj: www.adiktologie.cz odkaz *Evaluační centrum*, zde jsou uvedeny dostupné evaluační nástroje i příklady dobré praxe (např. zpětnovazební dotazníky pro účastníky programu, kurzu, zpětnovazební dotazníky pro lektory,...). Na www.nuv.cz (i na dřívějších stránkách www.nuov.cz) jsou další metody (dotazníky, ankety, posuzovací archy,...)

Proč je obtížné hodnotit výsledek prevence užívání návykových látek? Položka 3C42.

Odpověď:

- Změna chování v důsledku provedené intervence se může u cílové skupiny v měřitelné míře projevit až později než probíhá hodnocení.
- Některé žádoucí, ale velmi diskrétní změny, se u cílové skupiny nemusí projevit navenek vůbec.
- Eventuálně jedinci, u kterých ke změně chování došlo, se mohou i nadále v obavě z odsudku vrstevníků při hodnocení jevit jako intervencí neovlivněná část cílové skupiny.

Jak lze namotivovat žáky k vyplnění dotazníků zaměřeného na vztahy v kolektivu? Položka 3C42.

Odpověď:

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Můžeme žáky přímo požádat o spolupráci při výzkumu tříd a vztahů mezi spolužáky. Jako důvod můžeme označit získání podkladů pro výchovně organizační opatření – změna zasedacího pořádku, výběr žáků ke skupinové práci,...
- Sociometrické šetření můžeme představit jako součást programu věnovaného vztahům ve třídě, základ pro povídání o přátelství, sympatiích a nesympatiích mezi lidmi.

Jakým způsobem spolupracujete s výchovným poradcem, speciálním pedagogem a školním psychologem? Položka 3C43.

Odpověď: V rámci činnosti školního poradenského pracoviště: při tvorbě školní strategie pedagogicko-psychologického poradenství – základna primární prevence školní neúspěšnosti a rizikového chování, při sledování účinnosti preventivních programů a tvorbě metodického zázemí pro jejich vytváření a realizaci, při zajišťování včasné intervence při výskytu RCH, při poskytování metodické podpory učitelům, při prohlubování a zlepšování komunikace i spolupráce s rodiči.

Jaký je postup v situaci, kdy je ve třídě vyčleňovaný žák, nikdo s ním nechce sedět, plnit úkoly, spolužáci se mu posmívají? Položka 3C44.

Odpověď:

- Nejprve je třeba zjistit, jaká je situace ve třídě – zmapovat situaci (pozorování během práce se třídou, sociometrické šetření, informace od učitelů, žáků) a provést odhad závažnosti.
- Provedeme individuální nebo konfrontační rozhovory s nezávislými svědky (dostatečný prostor věnujeme jejich vytipování, ne hvězdy třídy, spíše průměrní žáci) a vyčleňovaným žákem.
- Zajistíme ochranu oběti.
- Provedeme rozhovory s agresory (i konfrontační).
- Proběhne výchovná komise a rozhovory s rodiči.
- Následuje práce se třídou – v případě počáteční fáze šikany může práci zajistit škola (ŠMP, školní psycholog, spolupráce s třídním učitelem). V případě závažnějšího problému je třeba se obrátit na organizaci schopnou zajistit práci s kolektivem – PPP, SVP, centra prevence.
- Program práce se třídou je zaměřen na ozdravení vztahů kolektivu (šikana je onemocněním celého kolektivu). Během práce je vhodné se věnovat tomu, co se stalo, zaměřit na uvědomění si role každého žáka ve třídě a odpovědnosti, kterou žáci za stav a dění v kolektivu mají.
- Později je potřeba podporovat začlenění vyčleňovaného žáka, podporovat spolupráci a prosociální chování.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Mimo prostory školy a mimo výuku došlo k mimořádně agresivnímu útoku staršího a stejně starého spolužáka na žáka 5. třídy (řezání, škrcení). Oběť je v nemocnici, celou situaci vyšetřuje policie. Žáci i učitelé jsou v šoku. Vaším úkolem je ošetřit třídu. Jaký program připravíte? Položka 3C44.

Odpověď:

- Získám co nejvíce informací od TU, vyjasním si zakázku.
- Nabídnou žákům možnost, aby anonymně mohli otevřít téma sami formou očekávání od programu.
- Umožním žákům o tématu promluvit – co o události ví, co se dozvěděli. Jaký pocit to v nich vyvolává. Možným tématem je také vlastní bezpečnost – co můžu dělat, aby se mi to nestalo, co když si něčeho takového všimnu apod. Možnou formou práce je také poslání vzkazu pro spolužáka, který je v nemocnici.
- Učitelé – informovat děti o výsledku vyšetřování. Informovat o tom, co mohou dělat, jak zajistit bezpečí dětí (dozor, říct vždy rodičům kam a s kým jdu apod.)

Kde (u kterých organizací) můžete hledat nabídky vzdělávání v oblasti primární prevence rizikového chování? Položka 3C45.

*Odpověď a zdroj: Oblastní PPP, NÚV, Středisko služeb školám, odbor školství příslušného kraje,
www.adiktologie, www.prevence-info.cz*

Témata pro alternativní ústní zkoušku pro 3U – hodnocení dovednostní a kompetencí kombinovaným způsobem

Tuto alternativní část hodnotíme také ústně. Jsou zde uvedeny oblasti Čtyřúrovňového modelu, které jsou hodnoceny (položky). Tato alternativa hodnotí dovednosti a kompetence (a místy i znalosti) kombinovaně. Užívá možnosti klást otázky a ptát se na řešení modelových situací.

1. Položka 3A30 **Vyjmenujte depistážní diagnostické nástroje určené pro práci pedagogů.**
2. Položka 3B36 **Popište provádění depistáže rizikových jedinců s využitím ověřených screeningových metod.**
3. Položka 3A30 **Charakterizujte rizikové faktory, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole nebo školském zařízení.**
4. Položka 3C42 **Vysvětlete způsoby sledování změn sociálního klimatu, rizika vzniku a varovné signály rozvoje rizikového chování.**
5. Položka 3A30 **Navrhněte cílená opatření k včasnému odhalování a řešení těchto forem rizikového chování:**
 - a) šikana,
 - b) projevy xenofobie a rasismu,
 - c) netolismus.
6. Položka 3C40 **Charakterizujte dokumenty Strategie primární prevence rizikového chování a Minimální preventivní program pro školy a popište zpracování MPP.**
7. Položka 3B34, 3C40 **Popište způsoby vyhodnocování Minimálního preventivního programu školy nebo školského zařízení.**
8. Položka 3C42 **Navrhněte vhodné programy primární prevence podle cílové skupiny:**
 - a) 5. a 6. třída – záškoláctví.
 - b) 1. třída - šikana a agrese.
 - c) 9. třída – předčasné těhotenství.

9. Položka 3A28 **Vyjmenujte způsoby monitorování a evaluace programu primární prevence, typy monitorovacích a evaluačních metod, typy evaluačních nástrojů.**
10. Položka 3C40 **Co uděláte s minimálně preventivním plánem v případě, že v oblasti poblíž školy vznikne ubytovna pro občany s nízkými příjmy. Uveďte různé metody, jak zhodnotíte změny stavu rizikového chování ve Vašem zařízení?**
11. Položka 3A28 **Definujte primární, sekundární a terciární prevenci a uveďte typy preventivních intervencí (na co se programy zaměřují).**
12. Položka 3A28 **Vysvětlete, k jakému účelu se využívají standardy odborné způsobilosti poskytovatelů programů školské primární prevence rizikového chování a uveďte jejich výhody a nevýhody.**
13. Položka 3A29, 3A32, 3B38 **Aplikujte poznatky o typech rizikového chování na základě modelové situace:**
 - a) **Žák 5. třídy je často slyšet, jak mluví o sexu. Při bližším poslechu je zřejmá velká informovanost v této oblasti přesahující znalosti tohoto věku. Chování se opakuje i přes výzvy vyučujícího a poučení o nevhodnosti chování. Jak byste postupovali?**
 - b) **Žákyně sedmé třídy se zhoršila v prospěchu a její chování a vzhled se také změnil. Často je unavená, polehává po lavici. Nosí spíše starší, dlouhé zahalující oblečení, snaží se působit „neviditelně“. Často nemá svačinu. Působí ušmudlaným dojmem. Na otázky vyučujícího ohledně únavy reaguje vyplašeně, že neví. Jak byste postupovali?**
 - c) **Žák 4. třídy často mluví o tom, co všechno umí, jak všechno má a všude byl. V kolektivu ani u učitelů není příliš oblíben. Opakovaně má konflikty s mladšími spolužáky, kdy reaguje přehnaně agresivně. Jak byste postupovali?**

14. Položka 3C42 **Popište problematiku cílových skupin primární nespecifické prevence, strukturaci preventivních programů dle věku dětí s respektováním sociálních podmínek a možnosti zařazování programů specifické prevence dle aktuálních potřeb.**
15. Položka 3A29, 3A32 **Uveďte možnosti odborného zásahu ze strany školy při výskytu různých forem rizikového chování, zvláště pak popište postup v případě ohrožení života dítěte.**
16. Položka 3A28, 3C45 **Uveďte způsoby získávání odborných informací a prokažte základní přehled v odborné literatuře, periodikách, relevantních webových stránkách.**
17. Položka 3A28 **Uveďte současné výzkumem podložené trendy, modely a strategie v primární prevenci, aktuální nabídku programů a metodik.**
18. Položka 3A28 **Popište základní rizikové a protektivní faktory při vzniku rizikového chování (na úrovni jedince, rodiny, vrstevníků, společnosti).**
19. Položka 3A31 **Jaké činnosti z poradenské a školní psychologie, speciální pedagogiky a psychopatologie jsou důležité při práci v roli školního metodika prevence?**
20. Položka 3B39 **Vysvětlete principy etické práce ve školním poradenském prostředí a uveďte zákonné normy pro práci s důvěrnými a citlivými údaji.**
21. Položka 3A29 **Vyjmenujte nejdůležitější legislativní dokumenty věnující se problematice primární prevence rizikového chování a návazným oblastem (př. sociálně-právní ochraně dětí).**
22. Položka 3A31, 3B37, 3C43 **Vyjmenujte způsoby metodické podpory učitelů v oblasti prevence rizikového chování.**
23. Položka 3A33, 3B37, 3B39, 3C45 **Uveďte formy práce zaměřené na sebepoznávání, posilování sebereflexe, sociálních kompetencí, kritického myšlení a prosociálních forem chování.**
24. Položka 3C42 **Na autobusové zastávce poblíž školy se rozmohlo kouření žáků 2. stupně za přihlížení žáků z nižších ročníků. Navrhněte komplexní preventivní program.**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

25. Položka 3C42 Na škole se řeší případ šikany v první třídě. Navrhněte komplexní preventivní program.
26. Položka 3C42 Do města se přistěhovalo několik rodin vyznávající Islámské náboženství. Děti z těchto rodin navštěvují Vaše zařízení. Navrhněte komplexní preventivní program.
27. Položka 3C42 Opakovaný výskyt intoxikace marihuanou při vyučování v 8. a 9 třídách. Navrhněte komplexní preventivní program.
28. Položka 3C42 Hromadné zveřejňování intimních fotek na internetu žákyň ze 7. třídy. Navrhněte komplexní preventivní program.
29. Položka 3C42 Žáci a žákyně navštěvují bary, kde užívají alkohol, cigarety, marihuanu a chovají se sexuálně rizikově. Navrhněte komplexní preventivní program.
30. Položka 3B34 Specifikujte principy vedení dokumentace spojené s výkonem funkce školního metodika prevence.
31. Položka 3C43 Vysvětlete principy tvorby Individuálního výchovného plánu a jeho realizaci v závislosti na podmínkách školy, rodiny, popř. možnostech návazných institucí.
32. Položka 3B35 Popište síť preventivních a poradenských služeb.
33. Položka 3B35, 3C41 Charakterizujte způsoby spolupráce metodika prevence s orgány místní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku rizikového chování, dále s okresním metodikem preventivních aktivit, popř. krajským školským koordinátorem prevence.
34. Položka 3B35, 3C41 Popište možnosti spolupráce s krizovými, poradenskými a preventivními zařízeními a s institucemi zajišťujícími sociálně právní ochranu dětí a mládeže.
35. Položka 3C41 Uved'te formy spolupráce se všemi členy týmu školního poradenského pracoviště, zejména s výchovným poradcem a třídními učiteli, případně s psychologem a speciálním pedagogem.
36. Položka 3B38 Popište principy vedení poradenského, motivačního či preventivního rozhovoru se žákem a jeho rodinou adekvátně věku dítěte a řešené situaci.

37. Položka 3A32, 3B37, 3B38, 3C43 **Vysvětlete pravidla komunikace školy s rodinou žáka se závažnými problémy a strategie motivace ke spolupráci.**
38. Položka 3B37, 3B38, 3C43 **Popište základy krizové intervence v náročných životních situacích a způsob předání informací o návazné péči žákovi či jeho rodině.**
39. Položka 3A28, 3A29, 3A31, 3A32 **Specifikujte konkrétní postupy a strategie při řešení šikany (ve všech stádiích) ve škole dle metodického pokynu MŠMT.**
40. Položka 3C42, 3C44 **Prokažte znalost principů práce se skupinou (školní třídou).**
41. Položky 3B36, 3C41, 3C42 **Co uděláte s minimálně preventivním plánem v případě, že v oblasti poblíž školy vznikne ubytovna pro občany s nízkými příjmy. Uveďte různé metody, jak zhodnotíte změny stavu rizikového chování ve Vašem zařízení?**
42. Položky 3B38, 3B39, 3C44, 3C45 **Jak byste vedli poradenský rozhovor s rodičem, jehož dítě v 7. třídě šlo s kamarádem za školu. Navrhněte opatření.**
43. Položky 3A29, 3A32, 3B38, vyřešte modelové situace:
 - A. **Žák 5. třídy je často slyšet, jak mluví o sexu. Při bližším poslechu je zřejmá velká informovanost v této oblasti přesahující znalosti tohoto věku. Chování se opakuje i přes výzvy vyučujícího a poučení o nevhodnosti chování. Jak byste postupovali?**
 - B. **Žákyně sedmé třídy se zhoršila v prospěchu a její chování a vzhled se také změnilo. Často je unavená, polehává po lavici. Nosí spíše starší, dlouhé zahalující oblečení, snaží se působit „neviditelně“. Často nemá svačinu. Působí ušmudlaným dojmem. Na otázky vyučujícího ohledně únavy reaguje vyplašeně, že neví. Jak byste postupovali?**

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- C. Žák 4. třídy často mluví o tom, co všechno umí, jak všechno má a všude byl. V kolektivu ani u učitelů není příliš oblíben. Opakovaně má konflikty s mladšími spolužáky, kdy reaguje přehnaně agresivně. Jak byste postupovali?

Preventivní pracovník na expertní úrovni**Teoretická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 4U – A, znalosti**

Tuto část je vhodné hodnotit pomocí písemného testu / on-line testu s časově limitovaným přístupem a registrací. Teoretická část zkoušky pro stupeň 4U, Preventivní pracovník na expertní úrovni nabízí celkem 41 otázek. Na této úrovni se jedná především o otázky otevřené. Počet otázek a okruhů je nižší než v předchozích úrovních, protože preventivní pracovník na expertní úrovni musí naplnit všechny předchozí úrovně a jeho posun na expertní úroveň je dán zejména hloubkou zkušenosti a koncepčními schopnostmi. Pro jednotlivý test je vhodné vybrat cca 30 otázek pro daný časový limit 60 minut. Některé regiony volily pro tuto expertní úroveň stejný test jako pro úroveň 3U Preventivní pracovník na pokročilé úrovni, s tím, že nároky na úspěšné splnění byly zvýšeny. Na expertní úrovni pak věnovaly všechny regiony více pozornosti ústní části zkoušky.

Tato část zahrnuje následující znalosti:

- Položka 4A46 Ovládá na expertní úrovni svůj původní obor a překryvy tohoto oboru s PPRCH.
- Položka 4A47 Zná relevantní legislativu věnující se problematice primární prevence a krizové postupy v případě výskytu RCH, překračující normy školy, školského zařízení nebo organizace.
- Položka 4A48 Zná detailně síť organizací věnujících se PPRCH a zná též systémy návazné péče pro všechny formy RCH na celostátní případně i evropské úrovni.
- Položka 4A49 Ovládá didaktiku a teorii vzdělávání dospělých a principy trenérství (lektorování).
- Položka 4A50 Ovládá základy odborné supervize, a principy psychologického poradenství, mentoringu, koučingu a chápe odlišnost těchto přístupů.

- 1) Jak Vám pomáhá Váš obor při preventivní práci? Položka 4A46.
- 2) Která témata má Váš obor s prevencí společná, kde vidíte průsečíky? Položka 4A46.
- 3) jakých zákonných normy se opírají pracovníci v oblasti PPRCH? Položka 4A47.
- 4) Jakým způsobem mohou jednotlivé organizace pomáhat při výskytu RCH? Položka 4A47.
- 5) Vyjmenujte některé organizace, které se věnují PPRCH s důrazem na to, aby bylo touto sítí pomyslně pokryto území celé ČR. Položka 4A48.
- 6) Popište systémy návazné péče pro všechny formy RCH. Položka 4A48.
- 7) Jaké evropské organizace Vám mohou pomoci při realizaci PP? Položka 4A48.
- 8) Jaké znáte základní didaktické zásady? Stručně je charakterizujte. Položka 4A49.
- 9) Vysvětlete, jak se liší vzdělávání v oblasti prevence u dětí a dospělých? Položka 4A49.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

10) Vysvětlete základní principy psychologického poradenství. Položka 4A50.

11) Jak chápete rozdíly mezi mentoringem a koučingem? Uveďte na příkladech. Položka 4A50.

12) Jaké jsou základy odborné supervize? Položka 4A50.

13) Jakými přístupy lze předcházet problémům s řízením a zvládnutím třídy? Jaké máte vlastní zkušenosti, co se vám osvědčilo? Jak vnímáte využívání trestů při práci se třídou? Položka 4A46.

Odpověď:

-zaujmout třídu

-vyvarovat se podivnosti – neobvyklé projevy řeči, oblékání či gestikulace mohou děti dráždit či bavit

-být spravedlivý – dodržovat dané slovo a jednat důsledně (být ve svých reakcích předvídatelný), reakce (trest)přiměřený provinění

-být zábavný tj. být ochotný se smát spolu s třídou a na vhodných místech vnášit humor do výuky

-vyvarovat se zbytečného a nerealistického vyhrožování

-být dochvilný – při začátku i konci výuky

-nepodléhat hněvu – rozčilené výbuchy nepomáhají postavení učitele, ztrátu sebevlády žáci se zájmem zaznamenají

-vyhýbat se přílišné důvěrnosti – je lepší se třídou začít jednat formálněji a sblížovat se postupně; přílišná důvěrnost děti mate

-poskytujeme žákům příležitost pro odpovědnost

-usměřňujeme pozornost – funguje vyvolávání jmen dětí, kterých se nepozornost, vykřikování týká

-vystříhat se pokořování dětí – jde o útok na status dítěte v očích spolužáků, může docházet k duševnímu poškození dítěte. Jako ponižování děti vnímají jízlivost, která navíc vybízí ke stejně laděné odpovědi.

-užívat pozitivních formulací – např. „Dívejte se do knihy“ a ne „Neotáčejte se.“ Negativní mluva často nabídne dětem aktivitu, která je možná zatím ani nenapadala.

-budte si jisti – aneb učitel od třídy vždy dostane to, co od ní očekává; nejistotu a nervozitu děti brzy vycítí a budou na ni reagovat

-dobře zorganizovaná hodina s připravenými funkčními pomůckami

-ukázat, že máte děti rád – učitel, který má dobré vztahy s dětmi, jim projevuje sympatii, porozumění a osobní radost z výuky

Tresty- spíše potížím předcházet

-spravedlnost, přiměřenost, předvídatelnost reakcí, děti znají možné důsledky svého chování,

- nepodléhat hněvu, nevyhrožovat zbytečně a nerealisticky

- nepokořovat, děti neznačkovat

14) Co lze najít v anamnéze (čím se liší od ostatních) mladistvých sdružujících se v predelikventních skupinách? Na co by se, vzhledem k těmto anamnestickým informacím, měla soustředit prevence v ústavní výchově, kam se tito mladiství často dostávají? Položka 4A46.

•V anamnéze často nacházíme:

-častěji záporný postoj rodičů vůči nim

-selhává jejich rodina, škola či skupina pro volný čas – nenachází v nich uspokojení, nemají v nich osobní vztahy náklonnosti, porozumění

-neúspěchy ve škole nebo v práci

- vlastní nejistotu se snaží vyvážit sociálním uznáním za každou cenu a kdekoliv

-nedostatek společensky kladně hodnocených životních cílů

-nemají rozvinuté svědomí, neuznávají platnost společenských a morálních norem, vzájemně si ospravedlňují delikventní chování

•Prevenci je třeba rozlišit podle stupně rizikovosti chování dětí

-standardní metody specifické prevence při RCH souvisejícím s přirozenou vývojovou fází

-komplexní multidisciplinární přístup a preventivně léčebná opatření v případě závažné poruchy chování.

•Identifikovat rizikové faktory v životě dítěte i vydefinovat pozitivní faktory, které na něj působí preventivně.

•Rámec komunitních principů a komunita

- vytváření stabilizovaných vztahů mezi dítětem a dospělým

- podpora komunitní a skupinové koheze

- víra v pozitivní aspekty duše dítěte a jejich rozvoj

- podpora úspěchů ve škole - dokončování cílů a úkolů

- vytváří podnětné a zážitkové aktivity ve volném čase.

•Významnými nástroji je léčivý smysl pro humor, strategie pro zvládání napětí a agrese, posilování tolerance k druhým, neobviňování, netrestání.

•V primární prevenci se v ústavní výchově osvědčuje individuální přístup, pozitivní kolektivní vzor autority a navázání dobrého podpůrného a rozvojového vztahu je pro dítě zásadní. •Využíváme:

- modely sociálního vlivu

- práci s normativním přesvědčením.

•Rozvíjíme:

- dovednosti pro život

- schopnost zvládat stres a úzkost

- rozvíjíme schopnost stanovovat si cíle a dosahovat jich

•V preventivním působení si zaslouží zcela jistě pozornost oblasti adiktologie.

15) Co to je pygmalionský efekt? Jak lze využít v praxi? Položka 4A46.

Odpověď:

- Popisuje formování osobnosti dítěte vlivem učitelova očekávání.
- Žáci se stávají takovými, za jaké je pokládá učitel.
- V praxi to znamená, že pokud vnímáme dítě jako schopné dobře prospívat a dosahovat dobrých výsledků, budeme se k němu tak chovat a tím ovlivníme jeho zlepšení.
- Stejně funguje i opak – pokud je dle nás dítě neschopné, nemotivované dosahovat dobrých výsledků, vlastně mu to svým způsobem neumožňujeme.

16) Které legislativní normy přímo souvisí se školským prostředím, včetně mezinárodních dokumentů? Kde a jakou formou budete vyhledávat zdroje týkající se poradenské činnosti k PPRCH? Položka 4A46.

Odpověď:

- Občanský zákoník, Trestní zákoník- zejména s klasifikací trestných činů souvisejících se školním prostředím např. týrání svěřené osoby, pohlavní zneužívání, , krádeže, loupeže, omezování osobní svobody, poškozování cizí věci atd.), Trestní řád, Školský zákon, Přestupkový zákon, Zákon o ochraně osobních údajů, Zákon o soudnictví nad mládeží, Zákon o sociálně právní ochraně dětí, Zákon o Policii České republiky, Úmluva o právech dítěte, Listina základních lidských práv a svobod).
- Orientuje se v Metodických pokynech a doporučeních MŠMT, které řeší jednotlivé formy RCH.
- V případě krizové situace, která překračující normy a kompetence školy koordinuje jednotlivé kroky ve spolupráci se školským poradenským pracovištěm a vedením školy.
- Je obeznámen s platnými normami a předpisy vztahující se k využití integrovaného záchranného systému v regionu v případě krizové situace (Policie ČR, Městská policie, záchranná služba, Hasičský sbor). Zná kontaktní čísla a osoby, se kterými může navázat komunikaci při řešení krizové situace.
 - Doporučené postupy:
 - Kontaktuje integrovaný záchranný systém o události a respektuje jejich doporučení a pokyny, které předává neprodleně vedení školy.
 - Podílí se na opatřeních k ochraně žáků a pedagogů.
 - Podílí se na koordinaci a realizaci krizového plánu školy k mimořádným událostem.
 - Komunikuje se školským poradenským pracovištěm k možnostem řešení nastalé situace a je schopen poskytnout odbornou radu.
 - Prioritou je snaha o stabilizaci situace a ochrana lidských životů.
 - Koordinuje následnou péči o žáky i pedagogy školy.
 - Po vyřešení krizové situace se podílí na monitoringu opatření. Připraví materiály (klady, záporny při řešení akce), se kterými lze pracovat. V rámci pravidelných porad odborníků v regionu, popř. v celorepublikovém měřítku. Odbornou veřejnost lze seznámit s případem v

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

rámci mezinárodních konferencí k tématice PPRCH, odborné publikace apod.

- *Z negativních poznatků lze vytvořit pomocný materiál k řešení krizových situací, kde budou doporučeny adekvátní řešení a postupy.*

17) Vysvětlete (pojmenujte) rizikové faktory v sociální oblasti. Souvisí s rizikovými faktory i „syndrom problémového chování“? Položka 4A46.

Odpověď:

Faktory rizikového chování - Bio-psycho-sociální model

- *Biologický systém (např. alkoholismus v rodinné anamnéze, drogová závislost)*
- *Sociální prostředí (např. sociální vyloučení, sociální znevýhodnění)*
- *Percipované prostředí (např. modely rizikového chování, konflikt mezi rodiči a vrstevníky)*
- *Osobnost (vnímání snížených životních šancí, sklon riskovat, nízké sebevědomí)*
- *Chování (školní neúspěšnost, pití alkoholu a užívání jiných návykových látek)*
- *Percipované prostředí*
- *Subkultury, které s tímto problémem souvisejí (popř. které se vyskytují nejčastěji v regionu)*

Rizikové chování zejména zahrnuje:

- *Interpersonální agresivní chování (násilné chování, diskriminace a intolerance některých skupin)*
- *Rizikové zdravotní návyky (alkohol, kouření, drogy, nezdravé stravovací návyky, pohybové aktivity nadměrné nebo nedostatečné)*
- *Delikventní chování k společnému majetku (vandalismus, sprejství)*
- *Rizikové sexuální chování (promiskuita, pohlavní styk s rizikovými partnery)*
- *Patologické hráčství (dotýká se všech věkových kategorií)*
- *Rizikové chování ve vztahu ke společenským institucím (problémové chování ve škole, záškoláctví, nedokončení studia)*

Syndrom problémového chování

„Jedná se o jistou propojenost jednotlivých projevů rizikového chování, která má formu životního stylu. Nejčastěji se tímto způsobem propojují konzumace alkoholu, kouření cigaret, užívání marihuany, delikventní jednání a předčasné zahájení pohlavního života“.

Preventivní strategie se v tomto případě zaměřují na RCH jako celek, ne pouze na konkrétní projev RCH.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

18) Které organizace věnující se PPRCH pracují ve vašem regionu? Znáte organizace, které se tomuto problému věnují v celorepublikovém rozsahu? Znáte organizace v zahraničí, se kterými lze v této oblasti spolupracovat a spolupodílet se na řešení jednotlivých forem RCH? Položka 4A48.

Odpověď:

- zmapování všech organizací, které se zaměřují na prevenci RCH
- vytvořit seznam organizací a zařízení pracujících s delikventní mládeží, NGO s kontaktními osobami, telefonními čísly a mailovými adresami, včetně např. provozní doby, který je průběžně aktualizován
- osobní znalost těchto zařízení včetně realizovaných programů PPRCH
- znalost zařízení a institucí, která následně s rizikovou mládeží pracuje.
- V celorepublikovém rozsahu se může např. jednat o Linku bezpečí, Nadaci Naše dítě, SANANIM, Bílý kruh bezpečí apod.
- S přesahem do zahraničí UNICEF, dále např. i organizace, které se zabývají pohřešovanými dětmi (Ztracené děti)

19) Znáte celostátní i mezinárodní projekty, programy a výzkumy, které se zabývají PPRCH? Pokud ano – pohovořte o jednotlivých projektech. Pokud ne - kde byste hledal/a informace k těmto projektům? Položka 4A48.

Odpověď:

např. Unplugged

Jde o primárně preventivní program zaměřený na prevenci užívání legálních i nelegálních návykových látek mezi žáky ZŠ ve věku 12-14 let. Aktuálně pokračuje výzkumná studie pro ověřování efektivnosti programu. Byl potvrzen pozitivní vliv na denní a silné kouření tabákových výrobků a časté užívání marihuany.

NIDAR Praha (Národní institut pro rodinu a děti) – Inovativní postupy v diagnostice a nápravě specifických poruch u dětí

Mezinárodní projekt a studie k užívání alkoholu, tabakismu a užívání drog (studie WHO - Dr. Csemy a kol.)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

20) Jak byste postupoval při organizaci kurzu, který by byl zaměřen na některý konkrétní problém RCH? Položka 4A49.

Odpověď:

- a) Zmapovat potřebu a zájem o tuto problematiku
- b) Zmapovat, zda se této problematice v rámci regionu nebo republiky již věnoval – hodnocení kurzu, evaluace
- c) Vymezit cílovou skupinu
- d) Kvalita lektorů

21) Jakou formou by měl být program lektorován (prezentace, kombinovaný program, práce v terénu, návštěva zařízení, praktické ukázky, modelové situace apod.)

- e) Zmapovat, zda se tomuto problému nevěnuje některý z certifikovaných programů v regionu
- f) Jaká bude časová dotace kurzu
- g) Finanční a materiální zabezpečení kurzu
- h) Dostupnost pro účastníky
- i) Možnosti např. program – kurz certifikovat? Výstupy a motivace pro účastníky kurzu – získání osvědčení, naplnění standardů dalšího vzdělávání pracovníků ve školství, zdravotnictví apod.

Požadavky kladené na lektora:

- a) Objektivní a relevantní informace
- b) Erudice
- c) Pestrost programu
- d) Příklady z praxe
- e) Zapojení účastníků do diskuse i praktických ukázek

22) Znáte ustálený, legislativně ověřený systém vzdělávání dospělých? Položka 4A49.

Odpověď:

Vzdělávací systém -je systém organizovaných a sebevzdělávacích – vzdělávacích aktivit, které nahrazují, doplňují, rozšiřují počáteční vzdělávání.

Vzdělávací proces jsou veškeré vzdělávací aktivity realizované jako řádné školské vzdělávání, nebo jako další vzdělávání.

NÚV – v rámci RAMS

Specializační kurzy a výcviky

např. VIP kariéra

Vzděláváním také rozumíme:

- *Osvojování a upevňování schopností, znalostí, dovedností*
- *Společenské normy jednání a chování*
- *Kurzy zaměřené na zvyšování profesních dovedností*
- *Rekvalifikační kurzy – které reagují na změny a potřeby trhu*
- *Programy pro věkovou kategorii 50+ podporované EU, Universita třetího věku (U3V)*
- *Zavádění nových poznatků a technologií do praxe*

Zák. č. 563/2004 Sb. Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

23) Jaké hlavní funkce má supervize? U jednotlivých bodů uveďte příklady z praxe. Položka 4A50.

Odpověď:

1. Vzdělávací neboli formativní funkce

- týká se rozvoje dovedností, porozumění a schopností supervidovaných*
- děje se prostřednictvím reflektování a rozebírání práce supervidovaných s klienty*
- supervize tedy poskytuje prostor pro úvahy o obsahu a procesu své práce, rozvíjí porozumění a dovednosti v práci, poskytuje zpětné vazby o obsahu a procesu.*

2. Podpůrná neboli restorativní funkce

- vychází ze skutečnosti, že na všechny pracovníky účastníci se důvěrné terapeutické práce s klienty působí negativní emoce a problémy klienta.*
- je třeba si uvědomit, jakým způsobem mě to může ovlivňovat a také se naučit tyto své reakce zvládat*
- jde vlastně o prevenci stresu a vyhoření*
- prostor k prozkoumání a vyjádření osobních trápení, vracejících se podnětů, přenosu či protipřenosu, které může přinášet práce*
- poskytuje uznání a podporu jedince jako člověka i jako pracovníka.*

3. Řídící neboli normativní funkce

- kontrola kvality (zajišťuje kvalitu práce), v jejím rámci lze lépe plánovat využití osobních i odborných zdrojů*
- téměř všichni supervizoři tak nesou určitou odpovědnost za správné vykonávání jejich práce i za to, že bude odpovídat vytyčeným etickým standardům*

24) Jakým způsobem (v kterých konkrétních případech) využíváte psychologické poradenství, mentoring a koučing (jejich principy)? Položka 4A50.

Odpověď:

Poradenství

- cílem je překonání psychologických potíží klienta, nebo rozvoj jeho osobnosti
- může jít o krátkodobou i dlouhodobou záležitost
- nepokouší se o obtížnou změnu osobnosti dotyčného nebo jeho "vyléčení" a zaměřuje se na aktuální potíže (na rozdíl od psychoterapie)
- úkol poradce- tvorba bezpečného prostoru pro sdělení problému, povzbuzení v mluvení a pozorné naslouchání, projevování zájmu mluvčím

Mentorování

- znamená vedení, podporu, patronát
- metoda vzdělávání na pracovišti, vzdělávající se pracovník má svého mentora (přidělen či vzdělávajícím zvolen)
- mentor funguje jako pomocník a průvodce, motivuje a poskytuje zpětnou vazbu, informace, zkušenosti a osobní podporu
- je efektivní cestou rozvoje podřízených

Koučing

- založen na poznatku, že dospělý člověk se nejlépe učí praxí a vlastní zkušeností
- koučování je objevování a uvědomování si svých schopností a voleb, nejde však o terapii
- kouč se snaží o nalezení a jasné vymezení cíle, kterého chce koučovaný posluchač dosáhnout, a vyhledáním cesty k němu.
- důležitou součástí koučingu je organizování času a sil
- koučování u posluchačů spouští změnu postojů a smýšlení, podporuje individualitu člověka, sebehodnocení se stává důležitějším než hodnocení vnější

25) Představte si, že máte na starost oblast s vysokou mírou nezaměstnanosti v příhraniční oblasti. Letošní rok se nově objevily pouliční demonstrace vyzývající ke změně chování nepřizpůsobivých občanů. Demonstrace podnítily zformování skupiny „rasistů“ ve škole, kteří napadli spolužáky. Jaký krizový postup zvolíte? Jaký je legislativní rámec řešení problematiky rasismu ve škole? Položka 4A47.

26) Popište síť návazných služeb pro žáka, který se dopouští záškoláctví. Položka 4A48.

27) Popište síť návazných služeb pro žáka, který je obětí šikany. Položka 4A48.

28) Popište síť návazných služeb pro žáka, který projevuje extrémně agresivní chování. Položka 4A48.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- 29) Popište síť návazných služeb pro žáka, který provozuje extrémně rizikové sporty. Položka 4A48.
- 30) Popište síť návazných služeb pro žáka, který je součástí sekty. Položka 4A48.
- 31) Popište síť návazných služeb pro žáka, který se chová rizikově v sexuální oblasti. Položka 4A48.
- 32) Popište síť návazných služeb pro žáka, který užívá návykové látky. Položka 4A48.
- 33) Popište síť návazných služeb pro žáka, který svým chování podporuje rasismus a xenofobii. Položka 4A48.
- 34) Popište síť návazných služeb pro žákyni, která trpí poruchou příjmu potravy. Položka 4A48.
- 35) Popište síť návazných služeb pro žáka, který vykazuje projevy syndromu týraného a zanedbávaného dítěte. Položka 4A48.
- 36) Vytvořte přípravu na dvoudenní seminář pro pracovníky primární prevence na téma rizikového chování dětí a mládeže. Jaké výukové metody, formy a techniky použijete? Popište všechny aspekty přípravy lektora na výuku. Položka 4A49.
- 37) Popište principy psychologického poradenství, mentoringu, koučingu a odborné supervize. Jaká je jejich indikace pro PPRCH? Položka 4A50.
- 38) Jaké jsou typy RCH podle nových standardů? Položka 4A46.
- 39) Jaké jsou typy prevence a jejich rozdělení? Pod jaký resort spadá prevence RCH ve školství v současné době? Položka 4A47.
- 40) V kterých jiných resortech se můžeme setkat s PPRCH dětí? Položka 4A48.
- 41) Co považujete za efektivní styly programů primární prevence? Položka 4A49.

Praktická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 4U – B, dovednosti

Tuto oblast je vhodné zkoušet ústně. Nabízíme opět několik nezávislých možností ústního ověřování kompetencí / způsobilosti preventivního pracovníka na expertní úrovni.

Tato oblast pokrývá následující položky:

- Položka 4B51 Používá metodiku tvorby, standardizace a ověřování primárně preventivních programů a diagnostických nástrojů.
- Položka 4B52 Umí vytvářet v praxi uplatnitelné krizové metodické postupy v případě výskytu RCH.
- Položka 4B53 Používá vhodné komunikační a manažerské strategie pro propagaci, fundraising, koordinaci a motivaci důležitých institucí a osob v rámci komunity či regionu.
- Položka 4B54 Dokáže srozumitelně zprostředkovat (naučit) teoretické znalosti i praktické dovednosti potřebné pro preventivní práci s dětmi a mládeží, anebo dospělými.
- Položka 4B55 Dokáže zorganizovat a vést intervizní, případně supervizní skupiny a systematicky poskytovat podporu a posilovat motivaci pracovníků v primární prevenci na nižších úrovních.

Jakými způsoby lze ověřit PP program? Položka 4B51

Vysvětlete, jaké indikátory můžeme použít při tomto ověřování. Položka 4B51

Jakým způsobem lze zajistit validitu a reliabilitu dotazníku? Položka 4B51

Prezentujte nějaký postup z Vaší praxe, který se osvědčil, a zobecněte závěry z tohoto příkladu. Položka 4B52

Ve třídě je dvojice sprejerů, kteří své „tagy“ realizují na vysokých stavbách. U spolužáků požívají vysoký stupeň autority. Jaký postup navrhuje? Položka 4B52

Představte si existenci pro školy bezplatného preventivního programu, ve kterém jste projektový manažer (ka). Jak jej školám co nejlépe prezentovat a získat je pro účast? Položka 4B53

S jakými institucemi byste v tomto projektu chtěl (a) spolupracovat v rámci Vašeho regionu? Položka 4B53

Představte model přípravy lektora ve vybraném segmentu PP. Položka 4B54

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jaké teoretické znalosti a praktické dovednosti by měl tento lektor mít? Položka 4B54

Jaké je rozdíl mezi supervizí a intervizí? Položka 4B55

Popište jednu z teorií motivace pracovníků s příkladem praktického použití ve vašem týmu. Položka 4B55

Které instituce se zabývají tvorbou metodik, standardů a diagnostických nástrojů v oblasti PPRCH? Položka 4B51

Odpověď:

• *Zná činnost NÚV – Národního ústavu pro vzdělávání, zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, který se zabývá*

- a) Tvorbou diagnostických a intervenčních nástrojů*
- b) Ústavní a ochrannou výchovou*
- c) Prevencí rizikového chování*
- d) Rovným příležitostem ve vzdělávání, školských a školních poradenských služeb*
- e) Podporuje školy v oblasti pedagogiko-psychologického, výchovného a kariérového poradenství*
- f) Sleduje uplatnění absolventů na trhu práce*
- g) Zabývá se zlepšením systému služeb PPRCH*

• *dále pak jako nástupnická instituce bývalého IPPP:*

- h) Provádí analýzy a průzkumy související s poskytováním poradenských služeb s PP*
- i) Vytváří koncepce vyplývající z potřeb MŠMT v oblasti poradenských služeb*
- j) Organizuje aktivity dalšího vzdělávání odborných pracovníků poskytujících služby poradenství ve školství*
- k) Zabezpečuje přenos odborných informací zejména z oblastí školství*
- l) Připravuje a vydává metodické publikace a informační materiály z oblasti poradenství ve školství*

• *Zná základní diagnostické a intervenční nástroje pro PPRCH*

- a) Pozorování*
- b) Rozhovor*
- c) Rozbor anamnézy a pedagogické dokumentace*
- d) Analýzu výsledků činnosti*

- e) *Analýza prací žáků*
- f) *Sociogram*
- g) *Analýzu pedagogické dokumentace*

**V čem by měla spočívat koordinace a spolupráce známé sítě programů PPRCH ve vašem regionu?
Položka 4B51**

Odpověď:

- *Koordinace preventivních programů umožňuje systémově zavádět aktivity podporující protektivní a minimalizující rizikové faktory vznikající v průběhu života jedince.*
- *Umí si je vyhledat a má znalost, na který projev RCH je jednotlivý program zaměřen (alkohol, drogy, šikana apod.)*
- *Má znalost o certifikovaných programech ve svém regionu*
- *Oslovuje s nabídkou jednotlivé cílové skupiny*
- *Koordinuje např. setkání odborníků v této oblasti v rámci regionu, kraje, republiky*
- *Umí zorganizovat konferenci na téma projevů RCH v rámci územního celku, okresu, kraje*
- *Má znalost, zda se tímto tématem zabývá např. družební město, kraj, popř. zda je tento projekt realizován v zahraničí*
- *Má osobní i místní znalost, kdo tuto problematiku řeší i po metodické stránce např. v rámci kraje, republiky*
- *Má znalost, která ministerstva se touto problematikou zabývají – kde dohledá potřebné informace (webové stránky, konkrétní osoby)*

• *Koordinační mechanismy se prolínají na dvou úrovních – horizontální a vertikální:*

-Horizontální koordinace

(MŠMT, Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky, Ministerstvo zdravotnictví, Republikový výbor pro prevenci kriminality)

-Vertikální koordinace

(Krajský protidrogový koordinátor, Krajský školský koordinátor prevence, Koordinátor prevence kriminality, Koordinátor pro romské aktivity, Metodik prevence příslušné PPP/OMP, Školní metodik prevence, Školní poradenská pracoviště)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jaký postup doporučí škola při řešení 4. stádia šikany? Položka 4B52.

Odpověď:

- Řešení plně spadá do kompetence PČR, nezbytná je spolupráce s odbory sociální péče a s etopedem zabývajícím se touto problematikou (pracuje s třídním kolektivem, zde již nestačí vrstevnické programy zajištěné školou).
- Případy vyšších stádií šikany by měl řešit soud pro děti a mládež.
- Agresory je třeba potrestat minimálně dohledem probačního a mediačního úředníka (snížený stupeň z chování je pro ně mnohdy směšným potrestáním), v závažných případech je vhodné je umístit do diagnostického a následně výchovného ústavu pro děti a mládež.
- I když vyšetřuje šikanu PČR, šikana se stala na půdě školy, proto se od ní škola nemůže distancovat, musí potrestat pachatele.
- U oběti je nutná nejen ochrana, ale zajištění terapeutické péče.

Jaký postup doporučí škole (učiteli), který vás informuje o nález extrémistického materiálu na počítači školy? Jakých reakcí a postupů se naopak mají vyvarovat? Pedagogové školy nejsou o této oblasti vůbec informováni, můžete jim poskytnout základní informace, zdroje, doporučit vhodné vzdělávání? Položka 4B52.

Odpověď:

- Postup školy (obecná a nejasná situace potřebuje zapojení celého pedagogického sboru):
 - Zjistit hloubku extrémistického přesvědčení či rasistických, xenofobních anebo antisemitských postojů u jednotlivců a zjistit jejich případné vazby na extrémistickou scénu mimo školu.
 - Zjistit rozšíření uvedených postojů v kolektivu, třídě, škole.
 - Vyvolat diskusi o problémech souvisejících s uvedenými postoji s cílem odhalit jejich příčinu.
 - Nabídnout alternativní volnočasové aktivity.
 - Zaměřit výuku na tyto problémy.
 - Okamžitě a razantně vystoupit proti projevům intolerance mezi žáky vyvolanými uvedenými postoji a názory.
 - Pozvat experty k diskusi s žáky/studenty.
 - Informovat rodiče v případě zjištění uvedených hlouběji zakotvených postojů a nabídnout jim spolupráci.
 - V případě výskytu závažných projevů (především násilných) informovat bezpečnostní složky (Policie ČR).

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

•Nevhodné přístupy:

-Moralizování a skandalizace bez obeznamenosti s problematikou mládeže a extremismu

-Okamžité vyhrožování tresty a zákonnými postihy v případě kontroverzních názorů v běžných diskusích

- Nezkoumání motivace lidí k určitému jednání, které se na první pohled může jevit extremistické, ale nemusí takové být.

-Přejímání extremistických názorů do výuky a argumentace s cílem zalíbit se extremisticky orientované mládeži.

•Obecná východiska:

-Výskyt politického extremismu a antisemitismu je pravděpodobný především u starších žáků školního věku (cca od 12-13 let) a především pak studentů a učňů na středním stupni.

-U dětí předškolního a raného školního věku jako důsledek rodinné výchovy a vlivu okolí nebo pod vlivem bezprostřední situace a reakcí spolužáků.

-V extremistické mládežnické scéně lze odhadovat zhruba na 75% chlapců a 25% dívek (neexistují přesné statistiky).

-Na politickou socializaci dívek do extremistické scény mají výrazný vliv rodinné vazby (především bratr – sestra) a partnerské vztahy.

-Rasistické a xenofobní postoje mohou být vyjadřovány i osobami, které nepatří do extremistické scény, přičemž např. rasistické nadávky mohou rovnoměrně užívat dívky i chlapci.

-Výskyt rasismu a extremismu ve škole je podmíněn i tradicemi, specifiky a problémy určitého regionu a podmínkami na konkrétní škole (např. kriminální či agresivní chování příslušníků určité etnické menšiny může vyvolat reakci ve formě vzniku pravicově-extremistické skupiny, případně přítomnost pravicových extremistů může vyvolat vznik levicově extremistických protivníků apod.).

-Příklon k extremismu ovlivňují osobnostní dispozice, které jsou dovářeny rodinným, školským a volnočasovým prostředím. Silný je především vliv blízkých vrstevníků a rodiny.

•Limity pedagogů: Obtížné je prosazování pedagogických protiextremistických postupů tehdy, pokud extremismus, rasismus, xenofobii či antisemitismus podporují rodina, partneři nebo vlivní vrstevníci a vzory mladých lidí.

Jak byste v rámci vaší pozice propojil/a organizace působící v PPRCH k řešení určitého problému v regionu? Jaké strategie a prostředky byste využil/a? Položka 4B53.

Odpověď:

- např. využít metody brainstormingu (skupinová technika na generování co nejvíce nápadů

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

na dané téma. Je založena na skupinovém výkonu. Nosnou myšlenkou je předpoklad, že lidé ve skupině, na základě podnětů ostatních vymyslí více, než by vymysleli jednotlivě. Hledají se optimální postupy („burza nápadů“)

• Po následném posouzení a zhodnocení se zaměřit na:

- Osobní a místní znalost, kdo, kdy a jakým způsobem v regionu se řešením problému zabýval a na jaké úrovni – s jakým výsledkem
- Dostupnost relevantních zdrojů k potřebám a možnostem úspěšného řešení problému

(např. místní a komunální zdroje, krajské, ministerstva, evropské projekty)

- Vědět, kde hledat dostupné informace k osobám i organizacím vzhledem k cílové skupině
- Stanovit si reálný cíl a časový harmonogram
- Dozvědět se, co se při realizaci projektu podařilo – nepodařilo (silné – slabé stránky)
- Vyspecifikovat, kteřé oblasti PP se bude dotýkat – školství, zdravotnictví, sociální oblast
- Oslovit důležité osoby, které by mohli pomoci při řešení problému a usnadnit komunikaci mezi jednotlivými subjekty
- Znat svůj sociální kapitál
- Uvážit, zda by byl program vhodný i pro jiné cílové skupiny (znevýhodněné skupiny obyvatel, se zdravotním handicapem, minority)
- Zabezpečit evaluaci programů

Jakým způsobem byste z vaší pozice mohl ovlivnit propagaci projektů PPRCH a zapojení důležitých osob v regionu do této oblasti? Položka 4B52.

Odpověď:

Lze využít řadu technik:

- Organizování společných schůzek či účast na jednáních s představiteli zařízení, města, kraje, rodiči apod.
- Společenské akce za účasti představitelů regionu (např. sportovní nebo společenské akce zařízení, které se věnují této problematice, školy, zapojení nestátních neziskových organizací (NNO)
- Lobbying – nátlaková forma k prosazení záměru např. směřujícím k legislativním změnám, uvědomění si problému (obhájit a doargumentovat problém, se kterým se na např. senátora, poslance ve věci obracím)
- Fundraising – získávání finančních zdrojů, věcných darů, majetků pro organizaci apod. (využít známé osobnosti v regionu...)
- Brainstorming, jehož hlavním smyslem je vyprodukovat co nejvíce nápadů a následně

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

posoudit jejich užitečnost. Přínosem metody je rozvoj divergentního myšlení, které je důležitým východiskem pro další možnosti při hledání řešení problému. Metoda se velmi často používá v programech PP tam, kde není příliš vysoký počet účastníků. Osvědčuje se při řešení konkrétních, ne příliš obecných problémů, které vyžadují originální nápady.

- *Intervenční techniky – každý řekne svůj návrh + fantazie, jaké by mohlo být to nejlepší řešení*
- *Delfská metoda – setkání odborníků – udělají kritickou analýzu „pro a proti“*
- *Hodnocení potřeb a možností – specificky, statisticky doložena potřebnost*
- *Organizování akcí pro určité cílové skupiny (zainteresovat významné osobnosti kraje – sportovci, umělci, podnikatelé apod.*
- *Účast na celostátních akcích např. Celostátní konference PPRCH, Bambiriáda, Pomněnkový den apod.*
- *Specifikovat potřeby cílové skupiny (např. na materiální zabezpečení, finanční prostředky apod.)*

Jakým způsobem lze motivovat vedení školy a pedagogický sbor o užitečnosti zabudování třídnických hodin do rozvrhu? Položka 4B54.

Přednášíte-li, jaké způsoby prezentace využíváte? Jakým způsobem můžete ohrožit či naopak podpořit pozornost posluchačů? Jakým způsobem je ošetřeno užívání citací? Položka 4B54.

Odpověď:

•*Formy prezentace:*

Bez PC prezentace – vše je odpřednášeno bez doprovodného materiálu či podkladů

Vedená – snímky jen doplňují lektorův výklad v oblastech, kde mluvené slovo nestačí (grafy, schémata, apod.)

Automatická – divák sám sleduje promítání sekvence snímků, které se mění podle předem daného časového rozvrhu, nesmí být příliš dlouhá – max. 5 min.

Interaktivní – divák sedí před PC a sám se rozhoduje jak dlouho a který snímek si prohlédne, charakterem je blízká webovým prezentacím

Podklad – vytištěná prezentace, jde o výborný doplněk vedené prezentace, může být bohatší o rozsáhlejší texty a tabulky než užitá prezentace

Webová prezentace – omezení v oblasti funkcí, animací a s ohledem na minimalizování datové velikosti

•*Negativní ovlivnění pozornosti posluchačů:*

-vnější vlivy – dlouhá doba trvání (50 min. je teoretické maximum)

-denní doba s obecně nižší pozorností (vrzající podlaha, hluk za oknem)

- velké teplo, nevětrané prostředí

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- chyby *na straně řečníka*
- monotónní řeč
 - nedbalá výslovnost
 - nesrozumitelnost projevu
 - frázismus (fráze bez obsahu) a vatová slova (zbytečná slova)
 - opakované ohlašování konce
 - zbytečné odbočky a smyčky
 - přezíravost a mentorování
 - mluvení zády k publiku
 - ruka před obličejem během řeči
 - pozdní příchod
 - dívání se mimo posluchače
 - nepřiměřená či opakující se gestikulace
 - hraní si s předměty
 - zívání,
 - častý pohled na hodinky
 - sezení *na stole.*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- *Podpora pozornosti posluchačů:*

názornost, logičnost, srozumitelnost, strukturovanost, spojení teorie a praxe, vhodné ozvlášťující prostředky (ale s mírou), vzhled, ovládání řeči, gestikulace, mimika, citová zaujatost tématem, připravenost lektora, počítat s pozorností posluchačů 50 minut max.

- *Užití citací (autorský zákon o použití ukázek ve výkladu §31):*

do práva autorského nezasahuje ten, kdo užije dílo při vyučování pro ilustrační účel nebo při vědeckém výzkumu, jejichž účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, a nepřesáhne rozsah odpovídající sledovanému účelu. Vždy je však nutno uvést jméno autora, nejde-li o dílo anonymní, nebo jméno osoby, pod jejímž jménem se dílo uvádí na veřejnost, dále název díla a pramen.

Vyhledá vás mladý začínající ŠMP s prosbou o pomoc při tvorbě MPP. Jak mu pomůžete? (vysvětlení principů MPP, podstatné dokumenty, stanovování cílů, možné inspirace, zdroje), jak ho podpoříte? Položka 4B55.

Odpověď:

- MPP

- Komplexní dlouhodobý preventivní program školy, je součástí školního vzdělávacího programu
- Dokument školy zaměřený na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj sociálně komunikativních dovedností
- Hlavní jádro tvoří tři pilíře:
Soubor pravidel pro zvýšení bezpečnosti dětí ve škole a na školních akcích
Programy zaměřené na rozvoj dovedností pro život
Programy specificky zacílené na jednotlivé formy RCH
- Při tvorbě důraz na co největší efektivitu při existujících zdrojích
- Přizpůsoben kulturním, sociálním okolnostem i struktuře školy

- dokumenty tvořící základní rámec pro realizaci MPP:

- platné školské dokumenty pro oblast PP
- koncepci PP na úrovni celonárodní, kraje, obce
- standardy odborné způsobilosti poskytovatelů programů PP užívání návykových látek
- dlouhodobá preventivní strategie školy
- řád školy
- krizový plán a postup školy při výskytu RCH dětí a mládeže
- sankční řád

-plné znění všech dokumentů na webových stránkách MŠMT

• cíle

-vydefinovat co chceme, co od MPP očekáváme

-stanovit konkrétní cíle pro školní rok (doporučená časová jednotka)

-dlouhodobé i krátkodobé

-při definování cílů nám pomůže model SMART (specifické, měřitelné, akceptovatelné, realistické, termínované)

Každá z forem supervizního vztahu musí začínat smlouvou, kterou tvoří a vypracovávají obě strany, a která odráží očekávání zúčastněných organizací a profesí. Co by měla taková smlouva upravovat (obsahovat)? Co z vaší zkušenosti může představovat problém? Položka 4B55.

Odpověď:

• Praktické stránky – čas, frekvence, místo, možnosti odložení nebo zrušení sezení, vyjasnění případných plateb

• Stanovení hranic mezi supervizí, poradenstvím a terapií (tj. stanovíme např., že supervize začíná prozkoumáním pracovních problémů a končí pohledem na to, co supervidovaný s prozkoumanou prací udělá dál, osobní materiál by měl do sezení vstupovat jen tehdy, pokud přímo ovlivňuje diskutovanou práci nebo je jí ovlivňován případně pokud ovlivňuje supervizní vztah), hranice důvěrnosti informací (týká se možnosti vynést materiál mimo supervizní sezení – supervizor by měl mít jasno v tom, s jakým druhem informací budou účastníci muset opouštět hranice vztahu).

• Pracovní spojení – začíná vzájemnou výměnou očekávání a představ, obav. Jaký styl supervize chtějí supervidovaní, nač se chtějí zaměřit, jaký styl preferuje supervizor. Dobré pracovní spojení je založeno na rostoucí důvěře, úctě a dobré vůli obou stran.

• Formát sezení – kolika klientům se budeme věnovat?, připravené poznámky nebo doslovné přepisy sezení?, informovat o všech nových klientech?

• Organizační a odborný kontext – svá očekávání má i organizace, ve které se práce odehrává (jaká je míra odpovědnosti supervizora za zajištění kvality práce? Požaduje organizace zprávy o supervizi?)

• Je třeba si také ujasnit profesní a etické kodexy.

Škola si Vás pozvala jako externího odborníka na zhodnocení programu primární prevence vytvořený NNO. Jaká kritéria byste použil/a pro zhodnocení tohoto programu? Položka 4B51.

Vytvořte v praxi uplatnitelné krizové metodické postupy pro ZŠ v případě výskytu nové rychle se šířící drogy. Položka 4B52.

Vytvořte v praxi uplatnitelné krizové metodické postupy pro ZŠ v případě výskytu šíření rasové nesnášenlivosti. Položka 4B52.

Vytvořte v praxi uplatnitelné krizové metodické postupy pro ZŠ v případě výskytu extrémně rizikových sportů a rizikového chování v dopravě. Položka 4B52.

Vytvořte v praxi uplatnitelné krizové metodické postupy pro ZŠ v případě výskytu sexuálního rizikového chování. Položka 4B52.

Jaké komunikační a manažerské strategie použijete pro propagaci, fundraising, koordinaci a motivaci důležitých institucí a osob v rámci komunity či regionu? Položka 4B53.

Jak zorganizuje konferenci, intervizní setkání, workshopy, vzdělávání v oblastí PPRCH? Položka 4B53.

Uveďte způsoby, jak lze zprostředkovat kolegům potřebné informace o preventivní práci s dětmi, mládeží a rodiči. Položka 4B54.

Popište, jak zorganizujete intervizní setkání. Určete vhodná pravidla pro jeho průběh. Jak posílíte motivaci pracovníků? Položka 4B55.

Popište, jak má vypadat zhodnocení kvality preventivního programu. Položka 4B51.

Odpověď:

- *Musí vycházet se znalosti standardů pro programy školní primární prevence rizikového chování a jednotlivé cílové skupiny (předškolní věk 3-6, mladší školní věk 6-12, starší školní věk 12-15, mládež 15-18, mladí dospělí 18-26, dospělá populace nad 26 let)*
- *Zhodnotit, zda bylo dodrženo věkové kritérium, kritérium náročnosti a institucionální kritéria*
- *Návaznost programu na MPP*
- *Využitelnost programu na jiné škole, v regionu, v republice*
- *Zhodnocení, zda byly splněny stanové cíle projektu, projekt splnil očekávání – evaluace od autorů, lektorů projektu*
- *Dostatečné vybavení materiálními prostředky*
- *Využívání technických prostředků*
- *Zda z projektu vznikly materiály využitelné v PPRCH lokální, celorepublikové)*
- *Zhodnotit, zda bylo efektivně hospodařeno s finančními prostředky*
- *Zhodnocení, zda je zabezpečena návaznost a udržitelnost programu*
- *Evaluace cílové skupiny*
- *Certifikace programu*
- *Certifikace lektorů*

Obdržíte stížnost na neprofesionálně provedenou práci vašich zaměstnanců (špatná komunikace, nevhodné reagování, celková nespokojenost s přístupem, neefektivnost preventivního působení). Jak tuto situaci budete řešit? Položka 4B53.

Odpověď:

Podávání stížností je součástí operačního manuálu, který má zpracovaný každá certifikovaná organizace zpracovaný. S tímto postupem jsou seznámeni objednavatelé programu i zaměstnanci.

Další alternativní otázky:

Máte nějakou osobní zkušenost se supervizí/mentoringem/koučingem? Položka 4B50.

Co vás přesvědčí o tom, že program primární prevence je kvalitní? Položka 4B51.

Jak byste postupovali v rámci vyšetřování a)šikany b)záškoláctví c)držení NL ve škole a z čeho byste vycházeli? Položka 4B52.

Jakou máte zkušenost s vedením lidí? (debata ve skupině) Položka 4B53.

Zabýváte se v praxi vzděláváním pedagogů v oblasti PP? Představte nám své aktivity. Položka 4B54.

Máte zkušenost s vedením intervizí/supervizí? Jakou? Položka 4B55.

Jaké způsoby podpory pracovníků na nižších úrovních využíváte? Položka 4B55.

Praktická část kvalifikační zkoušky pro stupeň 4U – C, kompetence

Tuto oblast je vhodné zkusit ústně. Nabízíme opět několik nezávislých možností ústního ověřování kompetencí / způsobilostí. Některé z těchto kompetencí jsou dokládány písemným potvrzením praxe či profesním CV. Prakticky jsou pak ověřovány ústní zkouškou.

Tato oblast pokrývá následující položky:

- Položka 4C56 Je schopen tvorby, adaptace, implementace či evaluace nových metod, metodických materiálů a programů PP vhodných vzhledem k potřebám cílových skupin.
- Položka 4C57 Je schopen jako externí expert na pozvání organizace ve své působnosti zvládnout kritickou situaci u jednotlivce či v kolektivu pomocí zásad krizové intervence či senzitivního šetření.
- Položka 4C58 Tvoří a podporuje technické zázemí a síť profesionálů a institucí včetně donátorů na poli prevence v oblasti své působnosti dle zásad komunitního přístupu v PPRCH.
- Položka 4C59 Vytváří, realizuje a garantuje kurzy a jiné formy vzdělávání pro pracovníky v PP, je autorizovanou osobou pro uznávání kvalifikací na všech úrovních.
- Položka 4C60 Celoživotně se vzdělává v oblasti PPRCH a odborně přispívá publikováním svých zkušeností, je po odborné stránce respektovanou osobou v rámci regionu.

Prezentujte Vámi vytvořený metodický materiál, zaměřený na prevenci. Položka 4C56.

Popište, jak byl evaluován (případně adaptován na jiné podmínky). Položka 4C56.

Jaký je rozdíl mezi působením na jednotlivce a na třídu v oblasti předávání informací nebo utváření postojů? Položka 4C57.

Jak byste postupoval, pokud byste byl pozván do školy k řešení vážného stavu v oblasti vztahů mezi žáky? Položka 4C57.

Jak byste charakterizoval komunitní přístup v PPRCH? Položka 4C58.

Jaké formy fundraisingu byste navrhl (a) pro finanční (případně materiální) podporu preventivního programu? Položka 4C58.

Předložte schéma a náplň kurzu (nebo jinou formu vzdělávání) pro pracovníky PP a prezentujte ústně jeho stručnou anotaci. Položka 4C59.

Jaké edukační cíle si v tomto kurzu kladete a jaké indikátory Vám ukážou jejich splnění?

Předložte a stručně představte publikovaný odborný text z oblasti prevence. Položka 4C59.

Na kterých projektech, metodických příručkách, učebnicích a dalších materiálech jste se podílel (a) jako autor? Předložte seznam těch podle Vašeho názoru nejvýznamnějších. Položka 4C60.

Prezentujte, jakým způsobem se sebevzděláváte a jaké máte v tomto směru plány do budoucnosti. Položka 4C60.

Jaký program a k jaké cílové skupině v rámci PPRCH ve vašem regionu postrádáte? Jak byste postupoval/a při tvorbě tohoto projektu? Položka 4C56.

Odpověď:

- a) Zná potřeby regionu, ve kterém působí a umí zmapovat problémy v regionu
- b) Umí pracovat např. se SWOT analýzou a na základě výsledků specifikovat potřeby
- c) Umí vhodně argumentovat potřebnost projektu
- d) Využívá komunitní zdroje
- e) Má znalost o dostupných metodických materiálech týkající se problému
- f) Zná standarty pro programy PP RCH
- g) Zná pracoviště pro certifikaci programu
- h) Zná možnosti získání finančních zdrojů např. získání dotací (z obce, města, kraje)
- i) Zná zdroje informací, kde lze podávat žádosti o projekt (v rámci ministerstev – projekty ESF, OPVK apod.)

Škola, která nemá školního psychologa, vás požádá o okamžitou pomoc v případě nově přistěhovaného desetiletého chlapce z rozvedené rodiny. Ve škole se projevuje hyperaktivně, aktuálně došlo i k nezvladatelnému afektu. Jaký bude váš postup, co bude vaším cílem? Čeho je třeba se během krizové intervence vyvarovat? Co můžeme škole pro řešení takových situací doporučit? Položka 4C57.

Odpověď:

•Pokusíme se s chlapcem dostat co nejdříve do kontaktu (návštěva školy, kontakt na našem pracovišti), doporučíme učiteli poskytnout chlapci bezpečné a klidné místo pro zklidnění, netrestat, nevyhrožovat. Naším cílem je okamžitá pomoc, intenzivní časově omezený kontakt s chlapcem zaměřený na problém, který krizi vyvolal.

•Co by mělo obsahovat setkání, jednotlivé kroky:

-Poskytnutí emocionální podpory a pocitu bezpečí, pocit laskavého přijetí

-Usnadnění komunikace (vedení otázkami: Co se ti stalo? Můžeš o tom mluvit? Kdy a jak se to stalo?)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Podpora ventilace emocí
- Konfrontace s realitou a eliminace tendencí k odmítání a zkreslování reality
- Identifikace „nejdůležitějšího“ problému, který je nutno řešit
- Odhalení skryté zakázky
- Zhodnocení dosavadních adaptačních mechanismů a využití efektivních adaptačních mechanismů (Už jsi někdy řešil podobný problém?)
- Mobilizace zdrojů pomoci
- Vytvoření plánu pomoci – úvahy o možných řešeních, o možnosti další péče nás či jiného odborníka, do další návštěvy je vhodné naplánovat konkrétní aktivity, které chlapci pomohou vyplnit čas

•Vyvarovat se musíme:

- utěšování, přesvědčování, dávání „dobrých rad“
- tlumení emocionálních reakcí („Nebreč,..!“)
- vynucování rychlých rozhodnutí
- bagatelizování intenzivních projevů krizové reakce
- příliš častému podávání uklidňujících léků
- předčasnému ukončení krizové intervence

•Škole je vhodné doporučit pro případ opakování takové či jiné krizové situace:

- Vytvoření byť neformálního týmu
- Vytvoření databáze dalších návazných institucí
- Proškolení v základech pomoci dítěti, včetně první pomoci
- Nácvik situací, rozbor
- Dokumentace, supervize (nebo alespoň intervize)
- Myslet na „očistu“ – de-briefingy

Už jste se podílel/a na přípravě a realizaci projektu ve vaší oblasti působnosti? Jakých metod a zásad komunitního přístupu v PPRCH jste využil/a? Pokud ne – jak byste postupoval/a při tvorbě a realizaci projektu? Položka 4C58.

Odpověď:

- Umí pracovat s informačními zdroji (web stránky jednotlivých institucí a organizací)
- Orientuje se v odborné terminologii
- Je obeznámen se strategií PPRCH a Prevence kriminality v regionu, s celorepublikovou působností na aktuální časové období
- Umí vypsát výběrové řízení k obsazení pracovních pozic v projektu
- Provede analýzu komunitních zdrojů a potřeb
- Dobrá vazba na lokální politiku

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Umí požádat o dotace a finanční zdroje z regionálních, státních i mezinárodních zdrojů
- Umí zpracovat program s konkrétními požadavky na odbornost lektorů
- Spolupracuje s regionálními i celostátními hromadně sdělovacími prostředky
- Umí vytvořit a prezentovat jednotlivé akce, programy
- Je obeznán s problematikou zveřejňování informací včetně ochrany osobních údajů
- Dobrý kontakt s jednotlivci, skupinami a organizacemi, pro které je projekt určen

Komunitní práce je proces vědomého sociálního působení, které je zaměřeno na:

- Propojení potřeb a existujících zdrojů v komunitě.
- Podporu skupinové solidarity a spolupráce v komunitě
- Podporu změn v komunitě

Využívá jednotlivé fáze komunitní práce

- Monitoring
- Výzkum a analýza problému
- Expertní rozhovory
- Identifikace zdroje problému
- Projektování-zpracování projektu
- Implementace
- Hodnocení
- Evaluace

Komunitní poradenství lze chápat jako: Programy vzdělávacích aktivit (přednášky, semináře), Vyhledávání potenciálních klientů, Zlepšení práce profesionálů (supervize, poradenství pro Polici ČR, MP, sociální pracovníky, odbornou veřejnost apod.)

Jaký je rozdíl mezi programem akreditovaným a certifikovaným? Jaká je role garanta akreditovaného kurzu? Jakým způsobem (kde se žádá, co je potřeba) se vyřizuje akreditace k programům? Položka 4C59.

Odpověď: Jde o ověření kvality programu.

• Program akreditovaný

- program zaměřený na další vzdělávání pedagogů

- součástí žádosti o akreditaci vzdělávací instituce musí být i žádost o akreditaci alespoň jednoho vzdělávacího programu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků podle § 27

- udělení akreditace je v kompetenci MŠMT, které vychází z posouzení akreditační komise

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

-akreditace vzdělávací instituce má platnost 6 let – po tuto dobu může opakovaně realizovat akreditované vzdělávací akce

- Program certifikovaný

- preventivní program pro děti

- systém certifikací odborné způsobilosti pro všechny formy rizikového chování byl znovuobnoven od června 2013

- zajišťuje Národní ústav pro vzdělávání - Pracoviště pro certifikace

- standards byly upraveny tak, aby bylo možno certifikovat všechny programy primární prevence bez ohledu na to, na který typ rizikového chování se zaměřují

- standards jsou zaměřeny na program samotný, práva klientů, personální práci v zařízení a organizační aspekty a 3 speciální standardy dle typu primární prevence: všeobecné, selektivní, indikované.

- certifikátoři jsou odborníci v oblasti školské primární prevence, kteří splňují stanovené kvalifikační předpoklady a úspěšně absolvovali kurz vzdělávání certifikátorů pro hodnocení odborné způsobilosti poskytovatelů programů primární prevence.

- Akreditace

- je stanovena v § 25 a § 26. zákona č.563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a změně některých zákonů

- žádost o akreditaci vzdělávací instituce obsahuje jméno, příjmení, místo podnikání a identifikační číslo osoby (dále jen „identifikační číslo“) žadatele, je-li žadatel fyzickou osobou, nebo název, sídlo, popřípadě umístění organizační složky, statutární orgán a identifikační číslo žadatele, je-li žadatel právnickou osobou

- udělení akreditace je v kompetenci MŠMT, které vychází z posouzení akreditační komise

- akreditační řízení probíhá jen v předem stanovených termínech

- Odborní garant akreditovaného kurzu zajišťuje kvalitu a obsah akreditovaného vzdělávání

Jaké vzdělávání (kurz, seminář, výcvik, ale i publikace) pro vás bylo v poslední době největším přínosem? Komu byste jej doporučil/a? Položka 4C60.

Už jste se někdy zabýval tvorbou nových metodických materiálů v prevenci? Podílel jste se na tvorbě nějakého programu? Položka 4C56.

Musel jste někdy v praxi použít krizovou intervenci? Položka 4C57.

Podílel jste se na procesu projektové práce v prevenci? Jsou nějaké instituce, které rád využíváte při své práci preventisty? Položka 4C58.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Co je obsahem vaší lektorské činnosti? Jste garantem nějakého vzdělávacího kurzu pro preventisty? Položka 4C58.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Modelové situace k ústní zkoušce:

Chcete v rámci vašeho kraje vytvořit metodiku dobré praxe prevence. Koho ve vašem kraji oslovíte, jak budete postupovat (jednotlivé kroky), jaké jsou možnosti financování takového projektu? Jakým způsobem se o dotace žádá (postup)? Položka 4C56.

Odpověď:

-opět cíle, naše možnosti (náročnost versus efektivnost), struktura, časový harmonogram, realizační tým, materiální zajištění

-nejpalčivější otázkou jsou finance – udělat si přehled možných dosažitelných dotací (v časopise Prevence vychází grantový kalendář). Dotační programy nabízí různá ministerstva, magistráty, nadace apod. Informace bývají zveřejněny na jejich www stránkách. Důležité je stále sledovat nabídku, protože pravidla pro udělování dotací nebývají každý rok stejné.

-postup žádosti – důležitý název projektu, formální náležitosti (důsledně prostudovat manuál pro žadatele, aby žádost nebyla vyřazena pro formální nedostatky), orientace ve formulářích (identifikační část, obecná část – popis projektu, cíl, cílová skupina způsob realizace, harmonogram, řešitelský tým; ekonomická část)

Už jste se podílel/a na tvorbě projektu k PPRCH ? Pokud ano – popište vlastní zkušenosti, představte projekt. Pokud ne – jak byste postupoval/a? Položka 4C56.

Odpověď:

- *Sledovat výzvy vypsání jednotlivými rezorty*
- *Zmapovat potřeby ve vašem regionu a stanovit cíle*
- *Znalost s projektovou dokumentací, včetně benefičního projektu*
- *Znalost organizací a lektorů, kteří by do projektu byli zařazeni*
- *Znát finanční a materiální potřeby pro zdárnou realizaci projektu*
- *Místo realizace projektu*
- *Časová dotace projektu*
- *Specifikace cílové skupiny*
- *O jakou formu preventivního programu se jedná-zdůvodnění potřeby*
- *Garant, supervizor, obsazení realizačního týmu apod.*

V zahraničí vás osloví způsob preventivní práce se středoškolskými studenty. Rozhodnete se převést tuto metodiku do našich podmínek. Jak budete postupovat? Položka 4C56.

Odpověď:

-jednání s autory metodiky – možnost využití, autorská práva

-vyzkoušení metodiky v našich podmínkách – přípravná studie nebo až v rámci celého projektu?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- způsob realizace u nás – cíle a plán, realizační tým, časový harmonogram, finanční zdroje – psaní projektu, implementace a evaluace*
- *Postup vychází z etiky a dodržování etických pravidel v práci odborného pracovníka (respektování duševního vlastnictví druhých, odmítání plagiátorství – tj. uvádět zdroje informací, nekopírovat, nepoužívat bez souhlasu autora)*

Jaké kurzy či vzdělávání pro pracovníky v PP aktuálně realizujete? S jakými omezeními a potížemi se při tvorbě a realizaci vzdělávání setkáváte? Pro jakou oblast PP ve vašem regionu je zatím nabídka vzdělávání nedostatečná? Položka 4C59.

Rozhodli jste se, že zorganizujete specializační studium pro školní metodiky prevence. Kde získáte podklady, jak budete postupovat, jaké odborníky zkontaktujete pro spolupráci? Položka 4C59.

Odpověď:

- vize, hlavní cíle, náplň práce ŠMP*
- akreditace*
- realizační tým*
- časová struktura*
- cílová skupina*
- materiální zajištění*
- realizace – program*
- závěrečné práce, zkoušky*
- evaluace*

Jste organizátorem a koordinátorem krajské konference k PPRCH? Jak budete postupovat? (Zpracovával/a jste již takovou zakázku? – pokud ano – popište váš postup, pokud ne – jak budete postupovat?) Položka 4C59.

Vytvořte metodický postup pro práci školy s dětmi a rodiči vedoucí ke snížení výskytu nezletilých těhotných žaček na základní škole. Škola má 80% romských dětí. Ve škole je 9 těhotných dívek a 2 matky. Položka 4C56.

Navrhněte řešení šikany v organizaci, která si Vás pozvala jako externího experta. Položka 4C57.

Jakým způsobem pečujete o pracovníky PP a ostatní aktéry v rámci svého regionu? Držte se zásad komunitního přístupu v PPRCH. Položka 4C58

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Literární zdroje a zdroje ke studiu

- Bastl, M., Mareš, M., Smolík, J., *Krajní pravice a krajní levice v ČR*, Grada 2011
- Bendl, S., *Prevence a řešení šikany ve škole*. Praha: ISV 2003
- Brabec a kol., *Finanční gramotnost, ABC Finančního vzdělávání*, Praha 2012
- Braun, R., *Pedagogicko - psychologická diagnostika*, 2014
- Braun, R., *Základy intervenčních metod pro učitele in Problematika dětské pornografie a její prevence na škole, VÚP ve spolupráci s MŠMT*, Praha 2003
- Brumovská, T., Málková, G., *Mentoring: výchova k profesionálnímu dobrovolnictví*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010
- Čáp, D., Dosoudil, P. a kol. *Metodika diagnostické a intervenční práce ve středisku výchovné péče*, Praha 2014
- Čáp, J., *Psychologie výchovy a vyučování*, UK Praha, 1993
- Čapek, R., *Třídní klima a školní klima*, Grada, Praha 2010
- ČAPEK, Robert. *Moderní didaktika*. Praha: Grada 2015 (rukopis).
- Demjančuk, N., Drotárová, L., *Vzdělání a extremismus*, Nakladatelství Epoque, Praha 2005
- *Drogy otázky a odpovědi, kolektiv autorů sdružení SANANIM*, Portál 2007
- Dunovský, J., Dytrych, Z., Matějček, Z., *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*, Grada Publishing, Praha 1995
- Fischer, J. L.; Petrusek, M.; Strmiska, Z., *Malý sociologický slovník*. Praha, Svoboda, 1970.
- Fontana, D., *Psychologie ve školní praxi*, Portál 1995
- Fürst, M. *Psychologie (včetně vývojové psychologie a teorie výchovy)*. Olomouc: Votobia 1997
- Gillernová, I., Krejčová, L. a kol: *Sociální dovednosti ve škole*, Grada 2012
- Hartl, P., Hartlová, H. *Psychologický slovník*, Portál, Praha 2000
- Hawkins, P., Shohet, R., *Supervize v pomáhajících profesích*, Portál, Praha 2004
- Hebdige, R., Tůma, K., Kotásek, I., *Subkultura a styl*, Volvox Globator, 2012
- Helus, Z. *Dítě v osobnostním pojetí*. Praha: Portál 2004.
- Hrabal, V., *Diagnostika*, UK Praha 2002
- Hrabal, V., Helus, Z., *Sociální psychologie pro učitele*, UK 1984
- Hulcnerová, P. *Alkohol-účinky, výukový program*, Praha: Centrum adiktologie
- Chmelík, J., *Symbolika v extremistických hnutích*, Praha 1999
- Chromý J, *Kriminalita páchaná na mládeži*, Linde Praha, a.s., 2010

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Jak ve škole vytvořit zdravější prostředí - Příručka o efektivní školní drogové prevenci (vydána ve spolupráci s o.s. SANANIM v rámci projektu Evropská zdravá škola a drogy podpořeném MŠMT).
- Jay, R., Templer, R., Velká kniha manažerských dovedností, Grada 2006
- Jindrová M., Rizikové chování dětí a jeho právní dopady, Centrum adiktologie - Psychiatrická klinika, 1. LF UK v Praze, VFN v Praze 2012
- Jindrová, M. Rizikové chování dětí a jeho právní dopady. Příručka učitele. Praha: Univerzita Karlova v Praze & Togga, 2012.
- Kalina a kol., Drogy a drogové závislosti 1 – mezioborový přístup, Úřad vlády České republiky, 2003
- Kolář M., Bolest šikanování, Portál 2001
- KOLÁŘ, Michal. *Nová cesta k léčbě šikany*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011
- Koncepce poradenských služeb poskytovaných ve škole Čj.: 27317/2004-24 in Věstník MŠMT ČR, sešit 7, červenec 2005
- Krejčířiková, O., Juříčka, R., Úvod do výchovného poradenství, Grafie, Ostrava - Kunčice 1997
- Krmenčík, P. *Opiáty - Charakteristika*, výukový text, Praha: Centrum adiktologie
- Křivohlavý, J., Jak zvládat stres. Grada Avicenum, Praha 1994
- Křivohlavý, J., Povídej - naslouchám, Návrat, Praha 1993
- Langmajer J., Krejčířiková D., Vývojová psychologie, Grada: 2006
- Lazarová, B., Netradiční role učitele. O situacích pomoci, krize a poradenství ve školní praxi, Paido 2008
- Lojda, J., Manažerské dovednosti, Grada 2011
- Mareš, M., Smolík, J., Školní výuka a politický extremismus. Pedagogická orientace, 2010, roč. 20, č. 2.
- Martínek, Z., Agresivita a kriminalita školní mládeže, Grada 2011
- Matějček, Z., Co děti nejvíce potřebují, Portál, Praha 1994
- Medlíková, O., Lektorské dovednosti, Grada 2013
- Medlíková, O., Šedivý, M., Public relations, fundraising a lobbying pro neziskové organizace, Grada 2012
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28
- Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků, Praha 2013 (dostupné na www.msmst.cz)
- Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky školy a školských zařízení, č.j. 24 246/208-6, Věstník MŠMT, sešit 1/2009
- Metodický pokyn MŠMT: Co dělat, když.... intervence pedagoga.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Metodika „Práce s třídním kolektivem“, dostupné z www.inkluzivniskola.cz
- MILFAIT, René. *Komerční sexualizované násilí na dětech*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008.
- Miovský, M. a kol. *Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování*. Praha, Univerzita Karlova v Praze & Togga, 2012
- Miovský, M., Skácelová, L., Čablová, L., Veselá, M., & Zapletalová, J. *Návrh doporučené struktury minimálního preventivního programu prevence rizikového chování pro základní školy*. Praha: Univerzita Karlova v Praze & Togga 2012.
- Miovský, M., Skácelová, L., Zapletalová, J., & Novák, P. (Editoři). (2010). *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Praha: Sdružení SCAN, Univerzita Karlova v Praze & Togga.
- Miovský, M., Skácelová, L., Zapletalová, J., Novák, P. (Eds.). *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Praha: Sdružení SCAN, Univerzita Karlova v Praze & Togga 2010.
- MISAUEROVÁ, A., VOJTÍŠEK, Z. *Dětství a sekta*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006.
- Mužík, J. *Profesní vzdělávání dospělých*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012.
- Nešpor, K.: *Návykové chování a závislost*, Portál 2007
- Palán, Z., *Andragogický slovník – Academia* 2002
- Papežová, H., Hanusová, J. *Poruchy příjmu potravy: příručka pro pomáhající profese*. Vyd. 1. Praha: Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze ve vydavatelství Togga, 2012.
- Pavlas Martanová V. a kol.: *Standarty odborné způsobilosti poskytovatelů programů školské primární prevence rizikového chování*. Centrum adiktologie - Psychiatrická klinika, 1. LF UK v Praze, VFN v Praze, 2012
- Pavlas Martanová, V. – *Certifikační řád a metodika místního šetření pro proces certifikace dle Standardů odborné způsobilosti poskytovatelů programů školské primární prevence rizikového chování*, Praha 2012
- Plamínek, J., *Komunikace a prezentace*, Grada 2012
- Prošková, D., *Kde rostou peníze*, Romax 2014
- Průcha, J. *Pedagogická encyklopedie*, Praha 2009
- Rexter. *Časopis pro výzkum radikalismu, extremismu a terorismu*, dostupný na www.rexter.cz
- Skácelová L., *Metodika vedení třídnických hodin*, Univerzita Karlova v Praze, 1. lékařská fakulta, Klinika adiktologie 1. LF a VFN v Praze, 2012
- Smolík J., *Fotbalové chuligánství*, Brno, 2008
- Smolík, J., *Subkultury mládeže – Úvod do problematiky*, Grada 2010
- Soukup, J., *Motivační rozhovory v praxi*, Portál 2014

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Svoboda, J., *Kniha pro lektory – metodická příručka lektorských dovedností*, VOX, Praha 2013
- Svoboda, M. (ed), Krejčířová, D., Vágnerová, M., *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*, Portál 2001
- Šauerová, M., Špačková, K., Nechlebová, K., *Speciální pedagogika v praxi*, Grada Praha 2012
- Širůčková, M, Miovský, M., Skácelová, L., Gabrhelík, R.: *Příklady dobré praxe programů školní prevence rizikového chování*, Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze ve vydavatelství Togga 2012
- Šišková, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu: [multikulturní výchova v praxi]*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2008
- Šolcová, I., *Vývoj residence v dětství a dospělosti*, Grada Publishing, Praha 2009
- Špatenková, N. a kol., *Krizová intervence pro praxi*, Grada, Praha 2004
- Štefunková, M., & Šejvl, J. (Eds.) (2012). *Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky*. Praha: Univerzita Karlova v Praze & Togga.
- ŠTEFUNKOVÁ, Michaela, ed. *Přehled studií o zvládnutí závislosti na návykových látkách: systematický přehled o léčbě potíží spojených s amfetaminem*. Praha: Centrum adiktologie, Psychiatrická klinika 1. LF UK a VFN v Praze, 2010
- ŠULOVÁ, Lenka a kol. *Výchova k sexuálně reprodukčnímu zdraví*. Praha: Maxdorf, 2011
- Tomanová, K., Charvát, M. a kol. : *Specializační studium pro školní metodiky prevence – metodická příručka*, Univerzita Karlova, 1. Lékařská fakulta a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, Klinika adiktologie & Togga, Praha 2012
- Trestní Zák. 40/2009 Sb.
- UNICEF. (20. listopadu 1989). *Úmluva o právech dítěte*. Získáno 4. listopadu 2014, z Český výbor pro Unicef - unicef.cz:
http://www.unicef.cz/odkazove_zdroje_textove_materialy/prava_deti/umluva_o_pravech_ditete-plne_zneni.pdf
- Vágnerová, M., *Psychopatologie pro pomáhající profese*, Portál, Praha 2004
- Vágnerová, M., *Vývojová psychologie*, Karolinum 2012
- VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 5. Praha: Portál, 2012
- Vaníčková, E., *Komerční sexuální zneužívání dětí*, 2006
- *Velký sociologický slovník*, 1998
- Veselý K., *Bigg Boss a Yinachi*, Kmeny 2011, 2014
- Vodáčková, D. a kol., *Krizová intervence*, Portál, Praha 2007
- Vyhláška č 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, standardní činnosti (náplň práce) jsou vymezeny v příloze č. 3

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků
- Zák. č. 218/2003 Sb. – Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy o soudnictví ve věcech mládeže
- Zák. č. 359/99 Sb. Zákon o sociálně právní ochraně dětí
- Zák. č. 563/2004 Sb. Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Internetové zdroje:

www.adiktologie.cz

www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/662/4454/Etika-a-eticky-kodex

www.bkb.cz

www.drogy-info.cz

www.drogy-info.cz/index.php/info_drogova_situace/illegalni_drogy

www.e-bezpeci.cz

www.hra.cz

www.ipp.cz

www.inkluzivniskola.cz

www.mpb.cz

www.msmt.cz

www.msmt.cz/dotace

www.msmt.projekty.cz

www.msmt.projekty.esf.cz

www.msmt.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/akreditace-vzdelavaci-institute

www.nidar.cz

www.nuv.cz

www.nuv.cz/cinnosti/ppp/pracoviste-pro-certifikace

www.odyssea.cz

www.pohoda.scio.cz/content/download/napadnik.pdf

www.prevence-info.cz

www.rexter.cz

http://esynergie.upol.cz/ditevohrozeni/Dokumenty/Prava_a_povinnosti_OSPOD.pdf